

*Yngvar Holm, Anne Hege Tangen og
Ole Marius Tidemann*

Forprosjektrapport om etab- lering av IMFs internasjonale investeringsposisjon (IIP) for Norge

Forord

Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk i Statistisk sentralbyrå fremmet høsten 1996 et prosjektskriv om to nye undersøkelser for utenlandssektoren; porteføljeundersøkelsen og undersøkelsen av Norges internasjonale investeringsposisjon, IIP (vedlegg 1). Seksjonen ble i 1997 og 1998 tildelt midler for å gjennomføre porteføljeundersøkelsen, og for å planlegge en IIP-undersøkelse.

Det videre arbeidet med planleggingen av IIP-undersøkelsen ble påbegynt sommeren 1998, og samme høst ble det etablert en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Norges Bank og Statistisk sentralbyrå. Arbeidsgruppens faste medlemmer har vært rådgiver Yngvar Holm fra Norges Bank, rådgiver Anne Hege Tangen fra SSB og konsulent Ole Marius Tidemann fra SSB (senere Norges Bank), men også andre representanter fra de to institusjonene har vært involvert i deler av arbeidet.

Arbeidsgruppas formål har vært å gi et grunnlag for videre beslutninger om hvordan Norge skal tilpasse seg kravene fra IMF. Dette er forsøkt gjort gjennom å identifisere IMF-kravene, kartlegge eksisterende statistikk som kan danne utgangspunkt for en IIP-undersøkelse i Norge og ved å se på andre lands tilpasninger. Resultatet av arbeidet er presentert i denne forprosjektrapporten.

Statistisk sentralbyrå har vært redaktør for forprosjektrapporten. Ole Marius Tidemann utformet i løpet av høsten 1998 og fram til mars 1999 et førsteutkast for diskusjon i arbeidsgruppen. I løpet av denne perioden ble det avholdt møter i arbeidsgruppen ved behov, ca. en gang i måneden. Etter påsken 1999 ble arbeidet intensivert, med drøfting, omredigering og utvidelser av utkastet gjennom ukentlige møter og skriftlige bidrag fra alle representantene i arbeidsgruppen. Totalt ble det avholdt ca. 15 møter i arbeidsgruppen fra oktober 1998 til et foreløpig rapportutkast for intern diskusjon i Norges Bank og SSB forelå i siste halvdel av juni 1999. Grunnet Tidemanns overgang til Norges Bank, ble sluttredigeringen av rapporten utført av Anne Hege Tangen.

Innhold

1.	INNLEDNING	5
1.1	Bakgrunn - introduksjon av SDDS og IIP	5
1.2	Status for IIP	5
1.3	Formål.....	6
2.	SAMMENDRAG	6
2.1	IIP-standarden og SDDS-krav.....	6
2.2	Eksisterende datagrunnlag og aktualitetskravets begrensninger	7
2.3	Alternative løsninger og valg av kilder og metoder	7
2.4	Ressursbruk, arbeidsdeling og institusjonelle endringer.....	8
2.5	Arbeidsgruppens anbefalinger og videre arbeid.....	8
3.	IIP-STANDARDEN OG KOMPONENTENE I UNDERSØKELSEN	9
3.1	IIP-standarden generelt	9
3.2	Oversikt over klassifiseringen og komponentene i IIP og SDDS-kravene	9
3.3	Enhetsavgrensningen i IIP-standarden.....	10
3.4	Nærmere om den funksjonelle inndelingen	11
3.4.1	Direkteinvesteringer	11
3.4.2	Porteføljeinvesteringer.....	12
3.4.3	Andre finansinvesteringer	12
3.4.4	Internasjonale reserver.....	12
4.	AKTUELLE KILDER FOR EN IIP-UNDERSØKELSE	13
4.1	Generelt	13
4.2	Beholdningsstatistikk.....	13
4.2.1	Fordringer og gjeld overfor utlandet.....	13
4.2.2	Utenlandske eierinteresser i norske aksjeselskaper (SIFON).....	14
4.2.3	Inngående og utgående direkteinvestert kapital	14
4.2.4	Månedstatistikk over fordringer og gjeld overfor utlandet	15
4.2.5	Engangsundersøkelse av porteføljeinvesteringer i utlandet	15
4.3	Statistikk over transaksjoner, omvurderinger og andre volumendringer	16
4.3.1	Valutastatistikken og utenriksregnskapet.....	16
4.4	Mulige tilleggskilder, eksisterende og nye	17
5.	STATISTIKKGRUNNLAG I ANDRE LAND.....	18
5.1	Generelt om statistikkgrunnlaget i andre land.....	18
5.2	Sverige	18
5.3	Danmark.....	20

6.	SDDS-KRAV OG ALTERNATIVE LØSNINGER FOR ETABLERING AV IIP..	21
6.1	Generelt om mulighetene for å innfri kravene	21
6.2	Konsekvenser av aktualitetskravet i SDDS	22
6.2.1	Tilgjengelige beholdningsdata	22
6.2.2	Beholdninger som må estimeres	22
6.3	Avvik ved framskrivning av beholdninger	22
6.4	Alternativer metoder for framskrivning av beholdninger	23
6.4.1	Alternativ 1: Metode med bruk av tilleggskilder	24
6.4.2	Alternativ 2: Minimumsmetode	25
6.5	Alternative framskrivningsgrunnlag.....	25
6.5.1	Alternativ A: Heldekkende og avstemt undersøkelse	25
6.5.2	Alternativ B: Finanstelling med funksjonell inndeling samt tilleggskilder	26
6.5.3	Alternativ C: Estimering av funksjonell inndeling og utnyttelse av tilleggskilder	26
6.5.4	Alternativ D: Minimumstilpasning	27
6.6	Løsninger for dekomponeringen av beholdningsendringene	27
7.	VURDERING AV ALTERNATIVENE OG KONKLUSJON.....	28
7.1	Generelt om vurderingen	28
7.2	Vurdering av de alternative metodene for framskrivning av beholdninger	28
7.3	Vurdering av de alternative framskrivningsgrunnlagene	29
7.3.1	Alternativ A: Heldekkende avstemt undersøkelse	29
7.3.2	Alternativ B: Finanstelling med funksjonell inndeling samt tilleggskilder	29
7.3.3	Alternativ C: Estimering av funksjonell inndeling og utnyttelse av tilleggskilder	30
7.3.4	Alternativ D: Minimumstilpasning	30
7.4	Vurdering av løsninger for dekomponeringen av beholdningsendringene.....	31
7.5	Konklusjon	31
7.5.1	Metode- og kildevalg for de ulike sektorene	31
7.5.2	Arbeidsdeling og endret ressursbruk	32
7.5.3	Løsning på institusjonelle beskrankninger	32
	LITTERATURLISTE	34
	VEDLEGG	35
1:	Prosjektskriv	36
2:	International Investment Position - status for SDDS-kravene pr. 1. juni 1999	47
3:	Internasjonal investeringsposisjon - standardkomponenter	49
4:	Oversikt over statistikk og kilder som kan danne grunnlaget for en IIP-undersøkelse	53
5:	Kopi av skjemaer	64

DE SIST UTGITTE PUBLIKASJONENE I SERIEN NOTATER

1. Innledning

1.1 Bakgrunn - introduksjon av SDDS og IIP

Senere års uro i de internasjonale finansielle markedene, særlig i kjølvannet av Mexico-krisen i 1994-95, har synliggjort behovet for løpende tilgjengelig statistikk over økonomiske forhold i de enkelte land. Som et tiltak for å bedre kvaliteten og tilgjengeligheten på internasjonal økonomisk statistikk, har Det internasjonale valutafondet (IMF) lansert ulike standarder for spredning av data til markeder og brukere.

Den mest krevende av standardene er *The Special Data Dissemination Standard (SDDS)*, som ble vedtatt av IMF's styre i mars 1996¹. Den stiller konkrete krav til dekning, hyppighet, aktualitet, kvalitet, sammenlignbarhet og tilgjengelighet innenfor 21 ulike statistikkategorier. Tilslutning til SDDS var i utgangspunktet frivillig for det enkelte land, men landene som sluttet seg til standarden forpliktet seg til å imøtekomme de aktuelle kravene innen utgangen av overgangsperioden, som ble avsluttet 31. desember 1998. I tillegg skulle metadata for de ulike kategoriene leveres til IMF's elektroniske oppslagstavle - *The Dissemination Standard Bulletin Board (DSBB)* - senest 3 måneder etter tilslutningen. Ved åpningen av DSBB den 19. september 1996 hadde i alt 34 av IMF's 181 medlemsland sluttet seg til standarden og 18 land hadde levert metadata på DSBB. Norge sluttet seg til SDDS den 18. juni 1996.

En av kategoriene som inngår i SDDS er statistikk over *internasjonal investeringsposisjon (IIP)*, som skal gi en oversikt over de enkelte landenes fordrings- og gjeldsforhold overfor utlandet med en inndeling av investeringene etter funksjon, dvs. direkteinvesteringer, porteføljeinvesteringer, andre finansinvesteringer² og internasjonale reserver. Videre anbefaler standarden inndeling av investeringene etter finansobjekt, institusjonell sektor, valuta, løpetid og land. Sammen med utenriksregnskapet skal IIP utgjøre et avstemt sett av internasjonale regnskaper for en økonomi, med transaksjoner og andre strømmer som forklaring av beholdningsendringene.

1.2 Status for IIP

Siden IIP er en ny standard, stilte SDDS kun krav om at medlemslandene innen overgangsperiodens utløp skulle utarbeide en *plan* for hvordan de årlig (og helst kvartalsvis) hadde til hensikt å tilfredsstille statistikkkravene innenfor aktualitetsfristen på seks måneder. Den 21. desember 1998 vedtok imidlertid IMF's styre en *overgangsperiode fram til utgangen av 2001 for spredning av årlige IIP-data*. Dette innebærer at landene innen utgangen av 2. kvartal 2002 skal ha etablert IIP-undersøkelsen og spredd data for 2001-posisjonen. Sommeren 2003 skal landene spre data for 2002-posisjonen og i tillegg dekomponere endringen i posisjonen mellom 2001 og 2002 i transaksjoner og andre strømmer.

For landenes forpliktelser har IMF, bl.a. i kjølvannet av Asia-krisen i 1997, sett behov for en raskere og mer omfattende styrking av SDDS-kravene. Etter en konsultasjonsprosess mellom IMF og brukere og leverandører av statistikk, vedtok IMF på styremøtet i desember å introdusere *utenlandsgjeld* innenfor rammen av IIP som en ny SDDS-kategori med kvartalsvis periodisering. *Overgangsperioden samt spesifikasjoner av kategorien vil bli fastsatt senere i 1999*, etter videre konsultasjoner.

I dag har 47 land sluttet seg til SDDS og er representert med metadata på DSBB. I følge Balance of Payments Statistics (Newsletter, juni 1998) er det 37 land som rapporterer publiserbare årlige IIP-data til Balance of Payments Statistics Yearbook. Av disse er det 18 land som hevder å oppfylle IIP-standardens pr. i dag (jf. vedlegg 2). Blant disse landene finner vi de nordiske landene - unntatt Island og Norge - samt Estland, Latvia, Litauen, Peru, Slovakia og Tsjekkia. Få eller ingen av disse landene gjennomfører årlige beholdningsundersøkelser for totale fordringer og gjeld overfor utlandet. Følgelig

¹ *General Data Dissemination Standard (GDDS)* er en minimumsstandard.

² Inkludert verdien av investeringer i realkapital i utlandet, jf. forklaring under avsnitt 3.1, side 8.

må de benytte ulike kilder og metoder for å lage statistikk over den internasjonale investeringsposisjonen, med de svakheter dette kan innebære for kvaliteten på statistikken.

Norge gjennomfører årlige beholdningsundersøkelser både for totale fordringer og gjeld overfor utlandet samt inngående og utgående direkteinvesteringer, hvor ansvarlige myndigheter er henholdsvis Statistisk sentralbyrå og Norges Bank³. I tillegg danner *valutastatistikken i Norges Bank et lukket system for løpende registrering av transaksjoner med utlandet*, og beregner også enkelte omvurderinger. Undersøkelsene har imidlertid forskjellig avgrensning fordi de skal dekke ulike formål, og er ikke avstemt i forhold til hverandre. Sammen med at enkelte av undersøkelsene mangler sentrale spesifikasjoner, skaper dette problemer i forhold til oppfyllelse av IIP-standard. Norges planlegging av hvordan SDDS-kravene innenfor IIP-kategorien skal tilfredsstilles, startet med et prosjektskriv (jf. vedlegg 1) sommeren 1996. Arbeidet har så langt bestått i forberedelser samt gjennomføring av en engangsundersøkelse for beholdningen av og endringen i utgående porteføljeinvesteringer i 1997.

1.3 Formål

Formålet med denne rapporten er å danne et *grunnlag for videre beslutninger* om tiltak for å oppfylle SDDS-kravene innenfor IIP-kategorien for Norge. På bakgrunn av en beskrivelse av IIP-standard, aktuelle eksisterende statistikkilder og institusjonell organisering, forsøker rapporten å gi en oversikt over de ulike alternativene som kan tenkes å foreligge for å tilfredsstille SDDS-kravene, samt å gi et grunnlag for å vurdere hvilket ambisjonsnivå Norge bør legge seg på. Det er tatt sikte på å vurdere de ulike alternativenes hensiktsmessighet, i lys av ressursbehov og praktisk og institusjonell gjennomførbarhet. Endelig gis det en kort vurdering av konsekvensene av de ulike alternativene.

Rapporten tar for seg SDDS-kravene for IIP-kategorien som en helhet, og omhandler ikke kravene til utenlandsgjeld isolert. Siden utenlandsgjelden er definert som totale passiva med fratrekk av eierkapitalposisjoner i IIP-undersøkelsen, bør beslutninger om tiltak for å oppfylle SDDS-kravene for IIP-kategorien som helhet *også vurderes i sammenheng med fremtidige SDDS-krav for utenlandsgjeld*.

2. Sammendrag

2.1 IIP-standard og SDDS-krav

Et lands internasjonale investeringsposisjon (IIP) består av landets finansielle aktiva og passiva. *IIP-standard* anbefaler at beholdningene verdsettes til markedsverdi og klassifiseres etter funksjon, finansobjekt, institusjonell sektor, løpetid, valutaslag og land. Videre skal beholdningsendringene forklares ved transaksjoner, markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer, alle klassifisert etter de samme kjennetegnene som beholdningene.

SDDS stiller krav om at medlemslandene skal levere årlige IIP-data fordelt på direkteinvesteringer, porteføljeinvesteringer, andre finansinvesteringer og internasjonale reserver innen to kvartaler etter årets utløp. Bortsett fra at porteføljeinvesteringer skal underoppdeles i aksjer og andre verdipapirer, stiller ikke SDDS noe absolutt krav om klassifisering etter finansobjekt, institusjonell sektor, løpetid, valutaslag og land.

Opplysninger om direkteinvesteringer innsamles vanligvis for å kartlegge innlendingers kontroll med utenlandske foretak og vice versa. For å dekke indirekte eie baseres opplysningene på konsoliderte regnskaper for de aktuelle konsernene. Inkludering av indirekte eie og bruk av konsernet som statistisk enhet er imidlertid i strid med IIP-standardens hovedmålsetning om å kartlegge landenes

³ Det er Skattedirektoratet som står for innsamlingen av oppgavene over direkteinvesteringer i utlandet, men statistikken utarbeides av Norges Bank.

fordringer og gjeld overfor utlandet. Problemstillingen er nærmere drøftet i avsnitt 3.3. De resterende delene av kapittel 3 omhandler IIP-standarden generelt og den funksjonelle inndelingen spesielt.

2.2 Eksisterende datagrunnlag og aktualitetskravets begrensninger

Det eksisterer omfattende statistikk over norske sektors finanstransaksjoner og mellomværende med utlandet. De ulike statistikkene er, sammen med mulige tilleggskilder, presentert i kapittel 4. Aktualitetskravet i SDDS legger imidlertid begrensninger på hvilke kilder som kan benyttes direkte ved rapportering av data for statistikkåret. Av beholdningsdata er det *kun regnskapsstatistikk for statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper som er tilgjengelig innen aktualitetsfristen. For de øvrige sektorene må fjorårsbeholdninger framskrives* ved hjelp av finanstransaksjoner fra utenriksregnskapet, supplert med tilleggskilder og beregnede omvurderinger.

Norge har et unikt utgangspunkt for framskrivning av beholdninger gjennom den årlige finanstellingen som kartlegger fordringer og gjeld overfor utlandet for alle kommuner, foretak som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper, samt ansvarlige selskaper og store enkeltmannsforetak innenfor husholdningssektoren. Tellingen dekker i hovedsak rammen for IIP-undersøkelsen, samt hovedskillet mellom aktiva og passiva og den objektsgrupperingen som kreves, men mangler funksjonell inndeling som er et absolutt krav i SDDS. Imidlertid bør Norges Banks undersøkelser av direkteinvestert kapital og opplysninger om Norges internasjonale reserver kunne danne grunnlag for å funksjonsinndele fordringene og gjelden. Et problem i denne forbindelse er at direkteinvesteringene i tråd med internasjonale anbefalinger omfatter både direkte og indirekte eie.

For å dekomponere beholdningsendringene og framskrive fjorårsbeholdningene kreves det opplysninger om finanstransaksjoner, markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer. Valutastatistikken og utenriksregnskapets kapitalregnskap dekker i hovedsak SDDS-kravene til spesifikasjon av finanstransaksjoner, herunder funksjonell inndeling. Regnskapet foreligger i god tid før aktualitetsfristen, men gir ikke tilstrekkelige opplysninger om andre endringer i beholdningene. Omfattende opplysninger om markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer for kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper er tilgjengelig i deres regnskapsrapporter. Opplysningene må i noen grad inndeles etter funksjon ved hjelp av beholdningene. For statsforvaltningen kan opplysninger om beholdningsendringer hentes eller beregnes på grunnlag av første versjon av statsregnskapet. For øvrige sektorer må manglende omvurderinger beregnes på grunnlag av en rekke forskjellige kilder.

2.3 Alternative løsninger og valg av kilder og metoder

Eksisterende datakilder gir ingen perfekt tilpasning til SDDS-kravene, men det finnes flere muligheter for å bøte på manglene. De alternative løsningene er behandlet i kapittel 6 og 7. For framskrivningsgrunnlaget er det skissert fire alternativer. Disse spenner fra en minimumstilpasning som så å si utelukkende baserer seg på eksisterende kilder og metoder, men med en grov tilpasning for manglende spesifikasjoner, til å etablere en ny heldekkende undersøkelse som også forklarer alle beholdningsendringer. For selve framskrivningen har vi skissert to alternativer, hvorav det ene er en minimumsmetode som i hovedtrekk tilsvarende metoden som Norges Bank i dag benytter for framskrivning av fordringer og gjeld overfor utlandet. Det andre alternativet innebærer at det startes opp ny rapportering og at eksisterende tilleggskilder utnyttes i langt større utstrekning enn i dag. *For statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper er det foreslått å utnytte tilgjengelig regnskapsinformasjon både for beholdninger og dekomponering av beholdningsendringer.*

Sammenligning med datagrunnlag og metoder som benyttes i Sverige og Danmark (jf. kapittel 5) og hensynet til oppgavebyrde, dobbeltrapportering og myndighetenes ressursbruk tilsier at det *for framskrivningsgrunnlaget er tilstrekkelig å basere seg på allerede eksisterende kilder.* Behovet for tilleggsinformasjon og korreksjon for indirekte eie avveies mot kostnadene. *For selve framskrivningen*

må omfanget av nye kilder og beregninger bestemmes ut fra en avveining av nytten i forhold til ressursinnsatsen. Dersom man ved bruk av regnskapsinformasjon for statsforvaltningen, kreditt-institusjoner og forsikringsselskaper ikke finner ressurser til å forklare eventuelle avvik mot utenriks-regnskapets transaksjoner, bør man heller forsøke å foreta enkle justeringer enn å unnlate å benytte regnskapsinformasjonen. Sannsynligvis er det gjennom dette materialet, og de avvikene som her kan avdekkes, at vi på sikt kan oppnå den største kvalitetshevingen i eksisterende statistikk.

2.4 Ressursbruk, arbeidsdeling og institusjonelle endringer

Ved etablering av en IIP-undersøkelse klarer man ikke å unngå en *økning i resursbruken for myndighetene*. Med den foreslåtte løsningen kan det også bli en viss økning i oppgavebyrden for enkelte foretak. Dette er utdypet nærmere i kapittel 7.

Arbeidsdelingen av IIP-undersøkelsen mellom Norges Bank og Statistisk sentralbyrå vil være gitt ut fra dagens arbeidsdeling som er tilpasset institusjonenes behov og forpliktelser. Dette tilsier at *Norges Bank* bør ta framskrivningen av beholdningsdataene og dekomponeringen av beholdningsendringene og eventuelle utvidelser eller ny rapportering som står i forbindelse med dette. For *Statistisk sentralbyrå* vil arbeidet i hovedsak bestå av utbedring av statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet og samarbeid med Norges Bank for å øke kvaliteten på statistikkregistrene og forklare avvikene mellom statistikkene, foruten tilrettelegging av dataene for staten. Arbeidsgruppen finner det naturlig at publiseringsansvaret legges til den institusjonen som har det vesentligste arbeidet med statistikken, i dette tilfellet Norges Bank for de framskrevne dataene, og Statistisk sentralbyrå for de endelige beholdningstallene. Arbeidsgruppen anslår at denne arbeidsdelingen etter etableringsperioden vil innebære en permanent økning i ressursbruken i Norges Bank på mellom 0,5 og 1 årsverk og i Statistisk sentralbyrå på mellom 0,5 og 0,75 årsverk, avhengig av omfanget på utvidelsene.

IIP-undersøkelsens krav til samarbeid mellom Norges Bank og Statistisk sentralbyrå forutsetter at man finner en *løsning på de institusjonelle begrensningene* som finansstillingens lovhjemmel medfører for informasjonsutvekslingen. I denne forbindelse bør også muligheter for gevinster ved samordning og fellesutsending av skjemaer vurderes.

2.5 Arbeidsgruppens anbefalinger og videre arbeid

- Arbeidsgruppen anbefaler at *minimumsalternativene* (alternativene 2 og D under henholdsvis avsnitt 6.4.2 og 6.5.4) blir valgt i første omgang, og begrunner anbefalingen med at dette trolig er en forutsetning for å få på plass IIP-kategorien i SDDS innen utløpet av overgangsperioden, 2. kvartal 2002.
- Det er ønskelig at minimumsalternativene snarest mulig *suppleres med tilleggskilder og mer raffinerte metoder* (jf. alternativene 1 og C under henholdsvis avsnitt 6.4.1 og 6.5.3). Arbeidsgruppen anbefaler av den grunn at det opprettes en *ny arbeidsgruppe* med representanter fra Norges Bank og Statistisk sentralbyrå, og at arbeidsgruppen får i oppgave å konkretisere metoder samt gjennomgå og kartlegge virkningen av tilleggskildene og metodeendringene som er skissert i avsnitt 6.4.1 og 6.5.3. Arbeidsgruppen bør også vurdere effekten av eventuelle endringer opp mot kostnadene med å gjennomføre dem.
- Arbeidsgruppen anbefaler videre at det opprettes en *permanent koordineringsgruppe for statistikk for utlandet* under ledelse av nasjonalregnskapsseksjonen i Statistisk sentralbyrå. Øvrige medlemmer i koordineringsgruppen bør være berørte seksjoner i Norges Bank og SSB. Foruten oppgaver knyttet til utenriksregnskapet og finansielle sektorbalanser bør gruppen styre dokumentasjon av metoder for utarbeiding av IIP-data i Norges Bank og SSB, vurdere resultatet av arbeidet til arbeidsgruppen og foreslå endringer i metodene.

- Juristene i Norges Bank og Statistisk sentralbyrå må vurdere *hjemmelsgrunnlaget for finanstellingen* med sikte på å løse de institusjonelle begrensningene som dagens lovhjemmel medfører for informasjonsutvekslingen mellom Norges Bank og SSB.
- Norges Bank og Statistisk sentralbyrå må *tilpasse sine statistiske undersøkelser* til SDDS-kravene.

3. IIP-standarder og komponentene i undersøkelsen

3.1 IIP-standarder generelt

Et lands *internasjonale investeringsposisjon* består av landets finansielle aktiva og passiva. Som finansielle aktiva regnes også verdien av realkapital som landet eier i utlandet, siden realkapital pr. definisjon tilhører det økonomiske territorium hvor den er lokalisert. Summen av landenes internasjonale investeringsposisjoner skal i prinsippet gå mot hverandre, men tradisjonelt har det vært store avvik mellom totale fordringer og gjeld. Dette er en viktig grunn til at IMF har tatt initiativ til de nye undersøkelsene for mellomværende med utlandet.

Transaksjoner i finansielle aktiva og passiva over landegrensene fører sammen med *andre strømmer* til endringer i landenes internasjonale investeringsposisjon. IIP-standarder krever at alle faktorer som forårsaker endringer i investeringsposisjonen i løpet av en periode skal identifiseres, slik at man gjennom IIP-dataene kan forklare beholdningsendringene ved hjelp av transaksjoner, markedsverdi- og valutakursomvurderinger og andre volumendringer.

SDDS-guiden (*Guide to the Special Data Dissemination Standards, Module 1*) formulerer kravene til IIP-kategorien under henvisning til den femte utgaven av *Balance of Payments Manual (BPM5)* fra 1993, hvor IIP er introdusert. BPM5 er en standard for definisjoner og klassifiseringer i utenriksregnskapet og IIP, mens praktiske retningslinjer for kildebruk og metoder for innsamling av statistikken gis i *Balance of Payments Compilation Guide* fra 1995. For detaljert informasjon om definisjoner og spesifikasjoner av komponentene på de ulike områdene henvises det derfor til disse manualene.

3.2 Oversikt over klassifiseringen og komponentene i IIP og SDDS-kravene

Rammen for IIP-undersøkelsen er et lands *totale fordringer og gjeld overfor utlandet*. Hovedskillet i standarden går mellom (A) *aktiva* og (B) *passiva*, siden inngående og utgående investeringer skal bruttoføres.

Den *overordnede hensikten* med klassifiseringen i IIP er å skille mellom ulike investeringsadferd. Den primære klassifiseringen i standarden er derfor inndeling etter *investeringens funksjon*: (1) *direkteinvesteringer*, (2) *porteføljeinvesteringer*, (3) *andre finansinvesteringer* og (4) *internasjonale reserver* (sistnevnte er ikke aktuell for passivasiden).

Investeringene skal for hver funksjon *underoppdeles i finansobjekter*, og dernest etter *sektor, løpetid, valutaslag og land*. Inndelingen etter finansobjekt, sektor og løpetid er forskjellig for de ulike funksjonene, men grupperingene samsvarer i hovedtrekk med klassifikasjonene i FNs nasjonalregnskapsstandard SNA93 (System of National Accounts) og den etterfølgende europeiske versjonen ESA95 (European system of accounts). Nærmere beskrivelse av underoppdelingene finnes i oversikten over standardkomponentene i IIP i vedlegg 3, og under omtalen av den funksjonelle inndelingen i avsnitt 3.4.

Med unntak av underoppdeling av porteføljeinvesteringer i aksjer og andeler samt andre verdipapirer, stiller ikke SDDS noe absolutt krav om underoppdeling av investeringene i finansobjekt, sektor, løpetid, valutaslag eller land. Landenes eksisterende statistikk over fordringer og gjeld overfor

utlandet vil imidlertid være innhentet med sikte på å oppfylle SNAs og ESAs krav til den institusjonelle sektoren utlandet i nasjonalregnskapets finansielle balanser og finanstransaksjonsregnskap. I denne sammenhengen er det gruppering etter finansobjekt og sektor som benyttes, og ikke klassifisering etter funksjon.

I tillegg til kartlegging av investeringsposisjonen, stiller SDDS krav om at *endringen i posisjonen* i løpet av en periode skal *dekomponeres i transaksjoner, markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer*. Alle endringskomponentene skal underoppdeles på samme måte som beholdningene.

I prinsippet skal alle finanstransaksjoner og finansielle aktiva og passiva *verdsettes til markedsverdi* på henholdsvis transaksjonstidspunktet og balansetidspunktet. Enkelte verdipapirer mangler imidlertid markedsverdi, fordi de ikke omsettes. Denne problemstillingen er særlig aktuell for aksjer som holdes som direkteinvesteringer. Slike aksjer vil normal bli verdsatt til anskaffelseskost. IIP-standardene anbefaler imidlertid at markedsverdier skaffes til veie for å eliminere gapet mellom prinsipp og praksis.

SDDS krever data for IIP på *årlig basis innen to kvartaler etter statistikkårets utgang*. Det anbefales dessuten spredning av kvartalsvise data i løpet av et kvartal.

3.3 Enhetsavgrensningen i IIP-standardene

Fordrings- og gjeldsperspektivet danner rammen for IIP. Ved kartleggingen av de enkelte landenes fordringer og gjeld overfor utlandet er avgrensningen mellom innlending og utlending grunnleggende, siden et lands finansielle beholdninger overfor utlandet fremkommer som summen av innlendingenes mellomværende med utlendinger. I henhold til IIP-standardene er en *innlending* definert som en institusjonell enhet som innenfor landets økonomiske territorium er engasjert i økonomiske aktiviteter og transaksjoner av en viss varighet (jf. § 22 i BPM5). Eksempler på innlendinger er foretak med geografisk lokalisering i landet samt fysiske personer med fast bopel i landet.

I tillegg til fordrings- og gjeldsperspektivet, er IIP-standardene også opptatt av *kontrollperspektivet*. Dette kommer til uttrykk gjennom den funksjonelle inndelingen og skillet mellom direkteinvesteringer og porteføljeinvesteringer eller andre finansinvesteringer. En direkteinvestering er noe forenklet definert som en investering som gir investor en viss innflytelse over beslutningene i et foretak. Det er imidlertid fullt mulig å ha innflytelse uten å ha noen fordring på foretaket. Dette er tilfelle ved indirekte eie, hvor investor gjennom et datterselskap har innflytelse over et tredje foretak. I slike tilfeller er det ikke investor, men datterselskapet, som har fordringen på det tredje foretaket.

Kontrollperspektivet er altså i sin fulle utstrekning (inkludert indirekte eie) i *konflikt* med fordrings- og gjeldsperspektivet. I BPM5 avgrenses direkteinvestert kapital til investors fordringer, men manualen henviser også til definisjonen av direkteinvesteringer i *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*. Denne standarden sier at statistikk over direkteinvesteringer skal dekke både direkte og indirekte eide foretak, og anbefaler at statistikken baserer seg på konsoliderte regnskaper for datterselskapet og dette selskapets døtre og tilknyttede foretak.

Siden OECD-definisjonen er umulig innenfor rammen av IIP⁴ og OECD-standardene primært er innrettet mot egne undersøkelser over direkteinvesteringer, og ikke mot betalingsbalansestatistikk

⁴ Et slikt omfang på direkteinvesteringene ville bety at definisjonen av innlending og utlending i IIP-standardene ble fraveket, siden den statistiske enheten var konsernet, og ikke den institusjonelle enheten. Billedlig uttrykt ville dette bety at man lot landegrensen bli flytende i statistikken, ved at man betraktet datterselskapet som en utlending når man så på det direkte eiet, mens dette selskapet helt eller delvis (avhengig av morselskapets eierandel) ble betraktet som innlending ved behandling av det indirekte eiet. Bakgrunnen for at denne definisjonskonflikten ikke er berørt i BPM5, er trolig at USA, som har en meget strekt posisjon i IMF, ikke benytter den institusjonelle enheten (foretaket), men derimot konsern i det meste av sin statistikkproduksjon. Dette er i konflikt med både BPM5 og SNA når det gjelder statistikk over finanstransaksjoner og fordringer og

eller statistikk over fordringer og gjeld overfor utlandet, velger vi å legge avgrensingen av direkteinvestert kapital i BPM5 til grunn for IIP. Dette innebærer at *indirekte eide foretak ikke skal inkluderes* med annet enn mellomværende som investor har direkte med disse foretakene. Utgående og inngående direkteinvesteringer i IIP vil følgelig ikke gi noe fullstendig mål på kontroll over landegrensene. Dessuten vil netto direkteinvesteringer i IIP kunne gi et helt *galt bilde av forholdet mellom innenlandsk og utenlandsk kontroll*, siden omfanget av indirekte eie kan være forskjellig ved utgående og inngående investeringer (jf. bruk av holdingselskaper).

I det følgende avsnittet fokuseres det på den funksjonelle inndelingen i IIP-standard. Dette skyldes dels at den funksjonelle inndelingen er den primære klassifiseringen i IIP-standard, og dels at Norge ikke har en slik inndeling av beholdningsstatistikken i dag.

3.4 Nærmere om den funksjonelle inndelingen

For hver funksjonell kategori er det egne kapitler i BPM5 med omfattende definisjoner og beskrivelser. Under gis det en omtale av de viktigste definisjonene og kjennetegnene, mens det for mer detaljerte opplysninger henvises til BPM5. Hovedutfordringen ved en funksjonell inndeling er skillet mellom *direkteinvesteringer* og *porteføljeinvesteringer*, siden *internasjonale reserver* kan kartlegges gjennom rapporteringen fra Norges Bank, og *andre finansinvesteringer* er en residualkategori.

3.4.1 Direkteinvesteringer

En direkteinvestering er en investering over landegrensen der investor har til hensikt å etablere en varig økonomisk forbindelse og utøve effektiv innflytelse på virksomheten i investeringsobjektet (direkteinvesteringsforetaket). Det varige interesseforholdet gir vanligvis investor, som kan være et foretak eller en privatperson, en effektiv stemmerett i ledelsen av foretaket. Gjennom dette oppnås ytterligere fordeler enn ren avkastning på den investerte kapitalen. Dette står i motsetning til porteføljeinvesteringer, hvor investors primære siktemål er å oppnå en høyest mulig avkastning innenfor gitte risiko- og tidshorisonter. I følge BPM5 er vitnesbyrdet på det varige interesseforholdet - direkteinvesteringen - en eierandel på 10 prosent eller mer av ordinære aksjer eller stemmeretter i direkteinvesteringsforetaket. De fleste direkteinvesteringsforetak er enten (i) filialer eller (ii) datterselskaper som er hel- eller majoritetseid av en enkelt utenlandsk investor eller av et utenlandsk konsern, men det finnes også en rekke eksempler på direkteinvesteringsforetak som er tilknyttede selskaper, hvor investors eierandel er mellom 10 og 50 prosent.

Direkteinvestert kapital omfatter investors andel av egenkapitalen i direkteinvesteringsforetaket, samt øvrige finansielle mellomværende mellom de to aktørene. Kapitalen skal *underoppdeles i (1) aksjer, andeler og reinvestert fortjeneste og (2) annen kapital*. Aksjer og andeler består av all innskutt eierkapital, mens reinvestert fortjeneste består av investors andel av tilbakeholdt utbytte. Annen direkteinvestert kapital omfatter lån mellom investor og direkteinvesteringsforetaket, herunder varekreditter og lån i form av verdipapirer. For direkteinvestert kapital kreves det ikke underoppdeling på løpetid.

I motsetning til andre finansinvesteringer skal ikke direkteinvesteringer føres på en ren aktiva-/passivabasis, men på en *retningsbestemt basis*. Dette betyr at all direkteinvestert kapital - både fordringer og gjeld - skal føres under aktiva i investorlandets balanse og under passiva i balansen for landet hvor direkteinvesteringsforetaket er hjemmehørende. Kapital som et direkteinvesteringsforetak investerer hos investor (reversert investering), betraktes altså som negativ direkteinvestert kapital og nettoføres mot denne kapitalen. For at også bruttotall skal fremkomme i balansen, skal imidlertid (i) *fordringer* og (ii) *gjeld spesifiseres* hver for seg under hvert av objektene.

Transaksjoner som skal klassifiseres som direkteinvesteringer omfatter de investeringene som skaper eller oppløser det direkte investeringsforholdet, samt investeringer som opprettholder, utvider eller

gjeld overfor utlandet, men det fører til at USA ikke får uoverensstemmelser mellom fordrings- og gjeldsperspektivet og kontrollperspektivet i IIP-undersøkelsen.

reduserer den direkteinvesterte kapitalen. Når en investering fører til at investor får en eierandel på 10 prosent eller mer av den stemmeberettigede kapitalen i et utenlandsk foretak, skal markedsverdien av den utløsende investeringen føres som direkteinvestering. Tidligere investert kapital skal omklassifiseres fra beholdninger av porteføljeinvesteringer og annen finanskapital til direkteinvestert kapital. Omklassifiseringen skal identifiseres under *endringskomponenten andre volumendringer* i IIP. Investeringer mellom finansinstitusjoner skal - uavhengig av eierandelens størrelse - ikke føres som direkteinvestering, med mindre investeringen representerer et permanent eierforhold.

Som nevnt i forrige avsnitt kan *ikke indirekte eide foretak* inkluderes i direkteinvesteringer innenfor rammen av IIP med annet enn mellomværende som investor har direkte med disse foretakene. Egne undersøkelser over direkteinvesteringer og direkteinvestert kapital bør imidlertid omfatte all indirekte eie. Dette betyr at undersøkelsene foruten direkteinvesteringsforetakene også bør omfatte disse foretakenes døtre i alle ledd, samt tilknyttede selskaper til majoritetside direkteinvesteringsforetak og slike foretaks døtre.

3.4.2 Porteføljeinvesteringer

Porteføljeinvesteringer er verdipapirplasseringer hvor investor ikke har til hensikt å oppnå innflytelse over debitor, men hvor det primære siktemålet er å oppnå en høyest mulig avkastning innenfor gitte risiko- og tidshorisonter. For at plasseringen skal være en porteføljeinvestering, er det et krav at verdipapiret er omsettelig i et organisert marked. Plasseringer i omsettelige verdipapirer som ikke klassifiseres som direkteinvesteringer eller internasjonale reserver er porteføljeinvesteringer. Når direkteinvesteringer og internasjonale reserver er kjent og gruppert etter finansobjekt, kan porteføljeinvesteringer følgelig bestemmes residualt.

Porteføljeinvesteringene skal *inndeles* i (1) *aksjer og andeler* og (2) *andre verdipapirer*. Andre verdipapirer skal igjen underoppdeles i (2.1) *obligasjoner mv.*, (2.2) *sertifikater og statskasseveksler mv.* og (2.3) *finansielle derivater*. Videre skal investeringene *grupperes etter institusjonell sektor* i (i) *sentralbanken*, (ii) *offentlig forvaltning*, (iii) *banker* og (iv) *andre sektorer*. For porteføljeinvesteringer kreves det ingen underoppdeling på løpetid, utover det som ligger i objektsklassifikasjonen.

3.4.3 Andre finansinvesteringer

Andre finansinvesteringer er en residualkategori som omfatter alle investeringer som ikke er direkteinvesteringer, porteføljeinvesteringer eller plasseringer i internasjonale reserver. Kategorien kan bestå av investeringer i de fleste finansobjekter som ikke omsettes i et organisert marked. Dersom investeringene grupperes etter finansobjekt, er det tilstrekkelig å kjenne direkteinvestert kapital og internasjonale reserver for å bestemme hvor stor del av totale fordringer og gjeld som er *annen finanskapital*.

Annen finanskapital skal *inndeles* i (1) *varekreditter*, (2) *lån*, (3) *kontanter og bankinnskudd* og (4) *annen kapital*. Videre skal finanskapitalen grupperes etter de *samme institusjonelle sektorene som porteføljeinvesteringer*. Varekreditter, lån og annen kapital skal dessuten *underoppdeles i løpetid*. BMP5 opererer med en todeling av løpetiden i kort og lang sikt, mens SDDS-guiden anbefaler en tredeling i kort, mellomlang og lang sikt.

3.4.4 Internasjonale reserver

Den fjerde funksjonelle kategorien er viktig i betalingsbalansestatistikken og sentral i analysen av et lands investeringsposisjon overfor utlandet. *Internasjonale reserver* består av de finansobjektene som pengepolitiske myndigheter har tilgjengelig for å finansiere underskudd i driftsbalansen med utlandet og styre valutakursene. Internasjonale reserver omfatter, foruten myndighetenes egne aktiva, også andre eksisterende finansobjekter som myndighetene kan utøve direkte og effektiv kontroll over. For Norges vedkommende er de internasjonale reservene avgrenset til sentralbankens aktiva.

Reservene skal *inndeles* i (1) *gull*, (2) *spesielle trekkrettigheter*, (3) *reserveposisjoner i IMF*, (4) *valutareserver* og (5) *annen kapital*. Valutareservene skal dessuten underoppdeles i (4.1) *kontanter og bankinnskudd* og (4.2) *verdipapirer*. Verdipapirene skal igjen fordeles på objektene (4.2.1) *aksjer* og

andeler, (4.2.2) obligasjoner mv. og (4.2.3) sertifikater, statskasseveksler, finansielle derivater mv. Det kreves ingen gruppering etter løpetid, utover den som inngår i objektsklassifikasjonen.

For internasjonale reserver står vi ikke sjelden overfor situasjoner hvor beholdningsendringene skyldes andre komponenter enn transaksjoner eller markedsverdi- og valutakursendringer. Dette gjelder f.eks. ved *monetarisering eller demonetarisering av gull og tildelinger eller kanselleringer av spesielle trekkrettigheter*. Slike beholdningsendringer skal føres under *endringskomponenten andre volumendringer* i IIP.

4. Aktuelle kilder for en IIP-undersøkelse

4.1 Generelt

I dette kapitlet gis det en beskrivelse av *eksisterende statistikk* som kan tenkes å danne grunnlaget for en IIP-undersøkelse. Videre gis en kort omtale av formålet med innsamlingen av statistikken. En oversikt over *kildene til statistikkene* med spesifiserte kjennetegn, gruppert etter ansvarlig institusjon, er gitt i *kartleggingsskjemaet i vedlegg 4*.

IIP-undersøkelsen søker å gi en spesifisert oversikt over totale fordringer og gjeld overfor utlandet, og er altså i prinsippet en beholdningsundersøkelse. Siden det også kreves en forklaring av endringene i fordringene og gjelden mellom to gitte tidspunkter, og det ikke finnes noe helhetlig statistikkssystem som både kartlegger beholdningene og forklarer endringene, vil det for å fremskaffe IIP-data være nødvendig å bygge på både *beholdningsstatistikk* og *statistikk over finanstransaksjoner, samt opplysninger om andre strømmer*.

Det eksisterer i dag ingen enkeltundersøkelse som gir alle kjennetegnene som kreves for beholdningene i IIP-standarden. Den viktigste mangelen er at *totale fordringer og gjeld overfor utlandet ikke er inndelt etter funksjon*. Finanstransaksjonene med utlandet inndeles etter funksjon i utenriksregnskapets kapitalregnskap, men dette regnskapet gir *ikke tilstrekkelige opplysninger om andre endringer i beholdningene* til å tilfredsstille IIP-standarden.

4.2 Beholdningsstatistikk

Norge er relativt godt dekket i forhold til andre land når det gjelder statistikk over mellomværende med utlandet. *Statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet dekker i hovedsak rammen for IIP-undersøkelsen, samt hovedskillet mellom aktiva og passiva og den objektsgrupperingen som SDDS stiller krav om. Videre gir Norges Banks opplysninger om Norges internasjonale reserver og undersøkelsene over direkteinvestert kapital et grunnlag for å funksjonsinndeles totale fordringer og gjeld.*

4.2.1 Fordringer og gjeld overfor utlandet

Statistikken over Norges fordringer og gjeld overfor utlandet pr. 31. desember utgis av Statistisk sentralbyrå og foreligger normalt 10-12 måneder etter statistikkårets utløp. Statistikken gir en samlet oversikt over *innenlandske sektors og næringers fordringer og gjeld overfor utlandet, fordelt på finansobjekt samt debitor- og kreditorland*. Statistikken bygger hovedsakelig på opplysninger fra finanstillingen og regnskapsrapporteringen fra kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper (ORBOF og FORT). Sammen med statsregnskapet og selvangivelsesmateriale for husholdninger, utgjør disse kildene i prinsippet en totaltelling. I tillegg benyttes verdipapirstatistikk som supplerende informasjon for å få oversikt over utlendingers låneopptak og handel med verdipapirer lagt ut i Norge, mens registerinformasjon benyttes for å tildele sektor- og næringskode og kartlegge nye rapportører. Stati-

stikken verdsetter obligasjoner og sertifikater mv. til markedsverdi og aksjer til pålydende verdi, men det innhentes også opplysninger om markedsverdi på aksjer.

Formålet med statistikken er å gi en total fordrings- og gjeldsoversikt for alle norske sektorer vis à vis utlandet, blant annet til bruk i nasjonalregnskapets finansielle sektorbalanser. Statistikken er av denne grunn *tilpasset nasjonalregnskapsstandardene SNA93 og ESA95* som krever objekts- og sektorfordeling, men *ingen funksjonell inndeling av investeringene*. Øvrige svakheter i forhold til IIP-standarden er at *forsikringskrav, reinvestert fortjeneste og verdien av realkapital ikke er medregnet*, at *transitoriske poster i hovedsak mangler for offentlig forvaltning*, samt at *husholdningssektoren er mangelfullt dekket*. Videre mangler statistikken valutafordeling og inndeling etter løpetid utover objektsklassifiseringen, samt spesifisering av derivater, men dette stilles det foreløpig ikke noe eksplisitt krav om i SDDS. For kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper finnes opplysninger om enkelte derivater i ORBOF og FORT-rapporteringen.

4.2.2 Utenlandske eierinteresser i norske aksjeselskaper (SIFON)

Statistisk sentralbyrå utarbeider også statistikk over *utlendingers direkte og indirekte eierandel i aksjekapitalen i norske selskaper*, antall aksjeselskaper med utenlandske eierinteresser og disse selskapenes sysselsetting og omsetning, fordelt på sektor og næring. Statistikken tar utgangspunkt i et register over utenlandske aksjeinvesteringer i Norge (SIFON-registeret), hvor det *skilles mellom direkte og indirekte eie*, og kobler dette mot andre registre og statistikker. SIFON-registeret er bygget opp og blir ajourført ved hjelp av finanstellingen, med tilleggsinformasjon fra Enhetsregisteret i Brønnøysund. Statistikken har på grunn av ressursmangel ikke vært utgitt etter statistikkåret 1989, men registeret blir løpende oppdatert.

Formålet med statistikken er å kartlegge omfanget av utenlandsk innflytelse i norsk næringsliv, målt ved andel av aksjekapital, antall selskaper, sysselsetting og omsetning. Statistikken gir *ikke informasjon om utlendingers kontroll gjennom annen direkteinvestert kapital enn aksjer*, og tilfredsstillende således ikke SDDS-kravene. I henhold til disse kravene skal direkteinvestert kapital også omfatte andre eierandeler, reinvestert fortjeneste og annen kapital (f.eks. lån og andre mellomværende), dersom det foreligger et direkte investeringsforhold.

4.2.3 Inngående og utgående direkteinvestert kapital

Norges Bank publiserer statistikk over utlendingers direkteinvesterte kapital i Norge (inngående direkteinvestering) og nordmenns direkteinvesterte kapital i utlandet (utgående direkteinvestering) ved utgangen av hvert år, *fordelt på aksje- og andelskapital til pålydende verdi, reinvestert fortjeneste og annen kapital med spesifiseringer av fordringer og gjeld*. Statistikken *omfatter både direkte og indirekte eie* og bygger hovedsakelig på to spørreundersøkelser: i) Norges Banks spørreskjema om utenlandske investeringer i norsk selskap og ii) Skattedirektoratets utenlandsoppgave. I tillegg benyttes opplysninger fra Skattedirektoratets NOKUS-oppgaver, enkeltoppgaver fra sentralskattekontoret for storbedrifter samt opplysninger fra valutastatistikkregisteret.

Formålet med statistikken er å kartlegge omfang og spredning av innlendingers innflytelse i selskaper i utlandet og utlendingers innflytelse i norske selskaper, samt å dekke våre internasjonale forpliktelser på området, både i forhold til IMF, OECD og Eurostat. Dette innebærer at statistikken er *tilpasset kravene i OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, og følgelig benytter en annen enhetsavgrensning enn BPM5 og IIP-standarder krever. Konsekvensene er at en *IIP-undersøkelse ikke kan gi det datagrunnlaget som kreves i statistikken over direkteinvesteringer*. Videre kan ikke endringer i direkteinvestert kapital basert på OECD-standardens definisjon (dvs. inklusive indirekte eie) dekomponeres i transaksjoner fra valutastatistikken og andre strømmer.

Inngående direkteinvesteringer

Statistikken foreligger ca. 9 måneder etter statistikkårets utløp. Datagrunnlaget er konsoliderte regnskapsopplysninger for det norske konsernet, og gir *ingen mulighet for skille mellom direkte og indirekte eierskap*.

Utgående direkteinvesteringer

Lange tidsfrister og knappe ressurser i Skattedirektoratet gjør at Norges Banks statistikk først foreligger ca. 18 måneder etter statistikkårets utgang. Oppgavene gir *pr. i dag grunnlag for å skille direkte og indirekte eierskap*, men Skattedirektoratet vurderer å ta i bruk konsoliderte regnskapsopplysninger i fremtiden. *Muligheter for fritak* fra plikten til å levere utenlandsoppgave *skaper en viss usikkerhet om omfanget* av statistikken, men erfaringer tilsier at dette har liten praktisk betydning.

4.2.4 Månedssstatistikk over fordringer og gjeld overfor utlandet

Norges Bank foretar *månedlige beregninger av fordringer og gjeld* overfor utlandet, og statistikken foreligger ca. 2 måneder etter statistikkmånedens utløp. *Utgangspunktet* for beregningene er SSBs *årlege statistikk* over fordringer og gjeld overfor utlandet. Til siste årsstatistikk legges månedlige transaksjoner og omvurderinger fra utenriksregnskapet. I tillegg brukes regnskapsstatistikk for kredittforetak og forsikringsselskaper for å få bedre sektorfordeling av utenlandske verdipapirer enn det utenriksregnskapet og valutastatistikken gir. Utover å være en selvstendig statistikk, gir den datagrunnlag til indikatoren for samlet kreditttilførsel og til sektor utlandet i Norges Banks kvartalsvise finansielle sektorbalanser.

Månedssstatistikken gir sektor- og objektsfordelte beholdninger, men kan ikke gi ytterligere spesifiseringer enn grunnlaget som *pr. i dag* er begrenset til SSBs årsstatistikk. Dette betyr blant annet at statistikken *mangler funksjonell inndeling av investeringene*. Siden valutastatistikken informasjon om omvurderinger er ufullstendig, og det ikke benyttes tilleggskilder for omvurderinger i den månedlige beregningen, har det i praksis vist seg at *månedssstatistikken kan ende opp vesentlig forskjellig fra SSBs neste årsstatistikk*.

4.2.5 Engangsundersøkelse av porteføljeinvesteringer i utlandet

Statistisk sentralbyrå gjennomførte i samarbeid med Norges Bank en engangsundersøkelse over nordmenns beholdninger av porteføljeinvesteringer i utlandet *pr. 1.1.97 og 31.12.97*. Undersøkelsen ble iverksatt av IMF med bakgrunn i store avvik i statistikken over fordringer og gjeld mellom landene. Norge valgte å legge seg på *IMFs obligatoriske minimumskrav*, med kartlegging kun av nordmenns plasseringer i verdipapirer med utenlandsk utsteder og opprinnelig løpetid over ett år. Plasseringer i derivater ble ikke kartlagt, og en rekke kjennetegn ble forkastet, bl.a. valutaslag og ISIN-nr. (internasjonale verdipapirnumre).

Porteføljeinvesteringene ble *definert i overensstemmelse med BPM5*. Beholdningene *pr. 1. januar og 31. desember* ble rapportert til markedsverdi og fordelt etter debitorland. Skjema ble sendt til alle aktuelle juridiske personer. Fysiske personers porteføljeinvesteringer i utlandet ble estimert fra et definert utvalg av selvangivelser med tilleggsskjema.

Resultatet av undersøkelsen viste at *nyttene ikke sto i forhold til ressursinnsatsen*, og at en årlig videreføring av undersøkelsen ikke var aktuell. Porteføljeinvesteringene i utlandet var i det alt vesentlige konsentrert på finansinstitusjonene. Et meget begrenset antall ikke-finansielle foretak dekket meste parten av restbeløpet. Husholdningenes porteføljeinvesteringer i utlandet var minimale og i hovedsak konsentrert om få personer og plasseringer i utenlandske aksjer. Denne *kunnskapen kan imidlertid komme til nytte i forbindelse med en IIP-undersøkelse*.

4.3 Statistikk over transaksjoner, omvurderinger og andre volumendringer

Som nevnt skal IIP-undersøkelsen også spesifisere endringene i fordringen og gjelden overfor utlandet. Internasjonale standarder for transaksjoner med utlandet har eksistert i lang tid, og er derfor godt innarbeidet i de fleste land. Det samme gjelder imidlertid ikke for omvurderinger og andre volumendringer. I Norge *dekkes finanstransaksjonene med utlandet av valutastatistikken og utenriksregnskapet*.

4.3.1 Valutastatistikken og utenriksregnskapet

Valutastatistikken utarbeides månedlig i Norges Bank og er en viktig kilde som danner rammen om det norske utenriksregnskapet som utarbeides av Statistisk sentralbyrå ca. 2 måneder etter statistikk-månedens utløp. En annen viktig kilde for utenriksregnskapet er SSBs utenrikshandelsstatistikk. Formålet med utenriksregnskapet er å *spesifisere Norges driftsbalanse overfor utlandet (driftsregnskapet), samt de finansielle motpostene og øvrige finanstransaksjoner (kapitalregnskapet), i henhold til de internasjonale standardene* som gjelder på området. Den viktigste standarden er BPM5, men utenriksregnskapet inngår også som en del av nasjonalregnskapssystemet, og er derfor også tilpasset sektor- og objektsgrupperingen i SNA93 og ESA95. Ved siden av betydningen for Norges utenriksregnskap, er det et selvstendig formål for valutastatistikken å gi grunnlag for *oppfølging av valuta-loven og valutaforskriftens bestemmelser*.

Utenriksregnskapets driftsregnskap spesifiserer eksport og import av varer og tjenester samt rente- og stønadsbalansen overfor utlandet, mens kapitalregnskapet viser *sektorenes finanstransaksjoner med utlandet, inndelt etter investeringens funksjon og gruppert etter finansobjekt*. I tillegg gir statistikken tall for *omvurderinger som følge av endringer i valutakurser på bankinnskudd og lån til og fra utlandet samt endringer i markedsverdier på Norges Banks fordringer på utlandet*. Av andre volumendringer spesifiseres *tildeling og kansellering av spesielle trekkrettigheter i IMF* samt den *ettergivelse av gjeld* som måtte fanges opp. I tillegg anbefaler BPM5 å vise kapitaloverføringer og ervervelse av immaterielle eiendeler som en egen post mellom driftsregnskapet og kapitalregnskapet.

Valutastatistikken bygger i hovedsak på elektroniske meldinger om betalinger til og fra utlandet via norske banker, samt papirrapporter fra foretak som foretar utenlandsbetalinger over egne konti i utlandet. I prinsippet dekker valutastatistikken alle oppgjør mellom innlendinger og utlendinger, herunder bruttobetalinger i nettingsystemer og andre ordninger for mellomregning. Enkelte finanstransaksjoner kan imidlertid ikke fanges opp ved betalingsrapportering. Dette gjelder f. eks. reinvestert fortjeneste som i valutastatistikken beregnes på grunnlag av undersøkelsene av direkte-investeringer. Disse undersøkelsene benyttes også til kontroll av transaksjonsinformasjonen om direkteinvesteringer. For transaksjonskontroll har en også egne rapporter om lån til og fra utlandet, og informasjon om transaksjoner i verdipapirer fra VPS. Valutastatistikken samler også inn, eller beregner, valutafordelte beholdninger for en del finansobjekter. Denne informasjonen brukes til å beregne omvurderinger som følge av endringer i valutakursene, noe som er viktig informasjon for IIP. I tillegg gir rapportene fra Norges Bank informasjon om endringer i markedsverdien på bankens egne aktiva.

Valutastatistikken er i utgangspunktet en betalingsstatistikk, mens *utenriksregnskapet* i prinsippet skal registrere transaksjoner på grunnlag av eierskifte. Som en tilnærming til dette prinsippet erstattes valutastatistikkenes varebetalinger med transaksjoner fra utenrikshandelsstatistikken. Også enkelte tjenestebetalinger erstattes med opplysninger fra annen statistikk. Differansen mellom kildene føres i utenriksregnskapets kapitalregnskap, dels som varekreditter og dels som uforklart differanse. For å sikre samsvar mellom kapitaltransaksjonene og beholdningsendringene for banker og statlige låneinstitutter, erstattes valutastatistikkenes kapitaltransaksjoner med disse institusjonenes balanseendringer fra bankstatistikken korrigert for valutastatistikkenes omvurderinger. Differansen mellom de to kildene for kapitaltransaksjoner henføres i sin helhet til uforklart differanse.

Utenriksregnskapet *inneholder ikke transitoriske poster for andre sektorer enn finansinstitusjoner*, og er følgelig ikke fullstendig tilpasset prinsippet om at det er eierskiftet som skal ligge til grunn for registreringen. For øvrig inneholder valutastatistikken og utenriksregnskapet de fleste spesifikasjoner som kreves for transaksjonene i IIP-standard, med unntak av inndeling etter løpetid og land.

Imidlertid er det enkelte svakheter forbundet med sektorfordelingen, objektsgrupperingen og skillet mellom direkteinvesteringer og porteføljeinvesteringer. Svakheterne skyldes i stor grad mangelfull informasjon knyttet til verdipapirhandel gjennom verdipapirforetak og bankenes fondsavdelinger, som foretar samleoppgjør for mange kunder. Dessuten kan mulighetene for å handle verdipapirer gjennom utenlandsk megler føre til svakheter i statistikken. Videre kan det i valutastatistikken være vanskelig å identifisere nordmenns tilbakekjøp av verdipapirer lagt ut av nordmenn i utlandet.

Valutastatistikken og utenriksregnskapet dekker imidlertid bare delvis kravene til opplysninger om markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer i SDDS-standard. Med unntak av Norges Banks egne fordringer, er ikke markedsverdiendringer dekket. Det samme gjelder valutakursomvurderinger på nordmenns beholdning av utenlandske aksjer, reinvestert fortjeneste, forsikringskrav, andre fordringer og annen gjeld, samt andre volumendringer utover tildeling og kansellering av spesielle trekkrettigheter og enkelte spredte opplysninger om ettergivelse av gjeld.

4.4 Mulige tilleggskilder, eksisterende og nye

Den mangelfulle dekningen av husholdningssektoren i statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet, samt svakheter i utenriksregnskapet forbundet med samleoppgjørene fra *verdipapirforetakene og bankenes fondsavdelinger*, kan trolig reduseres ved å *starte opp egen rapportering om verdipapirer som holdes i depot* hos disse selskapene. En rekke andre land, herunder Sverige og Danmark, innhenter i dag slike opplysninger som et viktig bidrag for å kartlegge utgående porteføljeinvesteringer i disse landene. I Norge har Kredittilsynet overfor Statistisk sentralbyrå antydning muligheten for å starte opp slik rapportering. I denne forbindelse bør det også vurderes å innarbeide opplysninger om markedsverdi- og valutakursendringer på beholdningene.

Også *selvangivelsesmateriale* må utnyttes for å dekke husholdningssektoren i statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet. En svakhet ved materialet er at verdipapirene oppgis til ligningsverdi, og at det ikke skilles mellom verdipapirer og andre finansielle eiendeler. Norges Bank har imidlertid noe informasjon om bankinnskudd i utlandet, og porteføljeundersøkelsen ga oss en viss kunnskap om fordelingen mellom objektene og indikatorer som kan benyttes.

Regnskapsrapporteringen fra kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper gir i tilleggsspesifikasjoner til måneds-/kvartalsrapporteringen (rapport 11) opplysninger om disse institusjonenes *tilbakekjøp* av egne og andre norske sektors verdipapirer lagt ut i utlandet. Videre gir *VPS-statistikken* opplysninger om *utlendingers handel med verdipapirer* lagt ut i det norske markedet, herunder verdipapirer lagt ut av utlendinger. En mer aktiv bruk av disse kildene i utenriksregnskapet bør vurderes.

Års- og kvartalsresultatregnskapet fra kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper (rapport 20/21) gir opplysninger om disse institusjonenes *totale gevinster og tap som følge av endringer i valutakurser*. Etter innføringen av ny regnskapslov vil denne rapporten også gi opplysninger om forsikrings-selskapenes *urealiserte gevinster og tap som følge av endringer i markedsverdien* på beholdningen av omløpsmidler med utenlandsk debitor, *fordelt på finansobjekt*. For kredittinstitusjonene vil disse opplysningene bli gitt for verdipapirer som inngår i en handelsportefølje. Videre vil rapporten gi opplysninger om *reinvestert fortjeneste* i utenlandske konsern- og tilknyttede aksjeselskaper. Siden anleggsmidler i stor grad verdsettes til kostpris, og finansinstitusjonenes porteføljeinvesteringer er vesentlige, vil trolig en utnyttelse av disse opplysningene føre oss et langt skritt nærmere en forklaring av beholdningsendringene. I tillegg gir rapporten informasjon om enkelte andre volumendringer gjennom opplysninger om *kreditttap på sertifikater og obligasjoner og tap på utlån*. Når utlånene fra kredittinstitusjonene og forsikringsselskapene regnes netto, dvs. fratrukket spesifiserte tapsavsetninger, skal endringer i spesifiserte tapsavsetninger på utlån, korrigert for beløp som er inngått på tidligere konstaterte tap (begge inngår i tap på utlån), klassifiseres som andre volumendringer. Tap på utlån bør imidlertid så langt det er mulig korrigeres for endringer i uspesifiserte tapsavsetninger, siden uspesifiserte tapsavsetninger betraktes som egenkapital i nasjonalregnskapssystemet.

Videre gir års- og måneds-/kvartalsbalansen fra kredittinstitusjonene og forsikringsselskapene (rapport 10/50) opplysninger om institusjonenes *direkteinvesterte kapital fordelt på objekt*, unntatt for aksjekapital og verdipapirlån. Informasjon om direkteinvestert aksjekapital er tilgjengelig i rapportørens aksjebøker, og bør kunne innlemmes i balanserapportene uten nevneverdig merbelastning for rapportørene. Balanserapportene inneholder ikke landfordeling av beholdningene, men dette stiller ikke SDDS noe eksplisitt krav om. Regnskapsopplysningene fra kredittinstitusjonene og forsikrings-selskapene bør i kombinasjon med kunnskapen fra porteføljeundersøkelsen, SIFON og statistikkene over direkteinvestert kapital kunne gi grunnlag for en funksjonell inndeling av beholdningene i års- og månedsstatistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet.

Til slutt kan det nevnes at *statsregnskapet* gir informasjon om statsforvaltningens fordringer og gjeld overfor utlandet. Videre gir regnskapet informasjon som kan utnyttes for å beregne beholdningsendringer.

5. Statistikkgrunnlag i andre land

5.1 Generelt om statistikkgrunnlaget i andre land

Generelt er det *få andre land* - om noen - som har en like hyppig og omfattende *undersøkelse over totale fordringer og gjeld* overfor utlandet som den Norge har. Tatt i betraktning at slike undersøkelser er vanskelig å gjennomføre i større land, virker dette naturlig. I tillegg kommer at *statistikk-området i de fleste land er underlagt sentralbanken* som ikke har hatt de samme formelle forpliktelser i forhold til nasjonalregnskapets finansielle balanser som de nasjonale statistikkbyråene.

Manglende undersøkelser over totale fordringer og gjeld overfor utlandet innebærer at de fleste land for å tilfredsstille kravene i SDDS må *konstruere totale beholdningstall*, basert på mer eller mindre dekkende kilder. Siden informasjonen fra finansinstitusjonene og statsforvaltningen gjennomgående er relativt god, er *problemet øvrige sektorer og funksjonell inndeling* av fordringene og gjelden. De fleste land gjennomfører undersøkelser over direkteinvesteringer. I tillegg har en del land mer eller mindre regelmessige utvalgsundersøkelser over porteføljeinvesteringer, herunder utnytting av depotinformasjon fra verdipapirforetak mv.

Som nevnt i kapittel 3 skal undersøkelsene over direkteinvesteringer også omfatte indirekte eie som ikke genererer et fordrings-/gjeldsforhold. Dette betyr at data fra disse undersøkelsene ikke kan benyttes direkte i IIP, men må korrigeres for indirekte eie som ikke representerer fordringer og gjeld overfor utlandet. Denne problemstillingen er ikke eksplisitt berørt i BPM5, og ser heller ikke ut til å være berørt i landenes dokumentasjon. Den svenske Riksbanken har imidlertid på forespørsel fra Norges Bank oppgitt at indirekte eie er med i Sveriges IIP-data, og at dette skaper inkonsistens mellom transaksjoner basert på BPM5 og beholdningene. Nedenfor er det gitt en nærmere oversikt over statistikkgrunnlaget som Sverige og Danmark baserer sine IIP-data på.

5.2 Sverige

Sveriges Riksbank (SR) produserer og publiserer den internasjonale investeringsposisjonen (*IIP*) for Sverige hvert halvår med 6 ukers etterslep. Fra statistikkåret 1997 er statistikken i prinsippet tilpasset IMF's anbefalinger for IIP. Dette gjelder så vel omfang, klassifisering (inkludert funksjonell fordeling) og verdifastsetting. Det er også stort sett konsistens mellom investeringsposisjonen og utenriksregnskapet, unntatt for *direkte investeringer hvor indirekte eide enheter er inkludert*. Riksbanken er av den oppfatning at dette er i tråd med BPM5 og forenlig med IIP. (Utenriksregnskapet har bare med investeringer i første ledd).

Hovedkildene er Riksbankens egen innsamling av *beholdningsoppgaver direkte fra store aktører* (månedssrapporter som også er kilde for utenriksregnskapet, fra alle finansinstitusjoner, offentlig forvaltning og et utvalg av ikke finansielle foretak) og *framskrivning av beholdningsdata fra årlige spørreundersøkelser ved hjelp av transaksjonsdata*. Dessuten bidrar Statistiska Centralbyrån (SCB) med oppgaver over utlendingers beholdning av svenske aksjer og informasjon om varekreditter. Endelig kompletteres datainnsamlingen med ulike beregninger og anslag.

Sveriges IIP-data konstrueres med andre ord ved hjelp av en rekke kilder som hver for seg dekker deler av investeringsposisjonen. Nedenfor følger en nærmere oversikt over *kildene som benyttes for den funksjonelle inndelingen og objektsgrupperingen i IIP*:

- Data for *direkteinvestert kapital* er basert på SRs årlige utvalgsundersøkelser supplert med prognoser basert på transaksjonsdata inntil resultatene fra ny telling foreligger. Det foretas også beregning av verdien av feriehus på grunnlag av betalingsinformasjon, inflasjon og valutakursendringer. Informasjon om konserninterne varekreditter innhentes fra SCB som baserer data på kvartalsvise utvalgsundersøkelser. Det er nylig etablert en metode for beregning av markedsverdi på direkteinvestert kapital. Tall til markedsverdi vil første gang bli publisert for 1. halvår 1999. Det korrigeres ikke for indirekte eie.
- Svenske sektors *porteføljebeholdninger av utenlandske aksjer* (inkl. verdipapirfond) bygger på fremskrivning av SRs årlige utvalgsundersøkelse, ved hjelp av oppgaver over verdipapirhandel fra meglere og banker samt aktører som handler direkte med utlandet, i tillegg til kursutvikling på utenlandske børser og valutaer. "10-prosent regelen" benyttes for avgrensing mot direkteinvesteringer. Det legges ned betydelige ressurser i kontroll av at de store aktørene og fondsmeklerne skiller mellom porteføljeinvesteringer og direkteinvesteringer.
- Utlandets *porteføljebeholdning av svenske aksjer* er basert på en framskrivning - ved hjelp av samme kilder som for utenlandske aksjer - av SCBs årlige beregning som bygger på data fra Verdipapircentralen og svenske depotforvaltere. Porteføljebeholdninger defineres som eierandeler under 10%. Det legges ned betydelige ressurser i kontroll av at de store aktørene og fondsmeklerne skiller mellom porteføljeinvesteringer og direkteinvesteringer.
- Data for *rentebærende verdipapirer med utenlandsk debitor* bygger på beholdningsoppgaver fra svenske depotforvaltere og fra store aktører med papirer i utenlandske depoter. Beholdningene oppgis til pålydende verdi. SR ser ut til å ignorere eventuelle direkteinvesteringer i form av rentebærende verdipapirer og i sin helhet klassifisere disse som porteføljeinvesteringer.
- Utlendingers beholdninger av *rentebærende verdipapirer med svensk debitor* er basert på data fra aktører som har lagt ut slike papirer i utlandet, samt informasjon fra svenske depotforvaltere. Beholdningene korrigeres for tilbakekjøp ved hjelp av transaksjonsdata. Depotforvalterne oppgir verdipapirene til pålydende verdi, men en metode for å beregne markedsverdi for verdipapirer pålydende SEK er under utvikling. Som for utenlandske rentebærende verdipapirer ser SR ut til å ignorere eventuelle direkteinvesteringer.
- Beholdningsdata for *finansielle derivater* fra store aktører er inkludert i investeringsposisjonen.
- Oppgaver over *innlån og utlån*, inklusive finansiell leasing, innsamles direkte fra store aktører, samt via betalingsinformasjon for de øvrige aktørene. Det er et mål at 90% av lånene til og fra ikke-finansielle foretak skal dekkes av direkterapportering.
- Beholdninger av *varekreditter* beregnes av SCB på grunnlag av en kvartalsvis utvalgsundersøkelse.
- *Forsikringskrav* overfor utlandet beregnes som akkumulerte transaksjoner på grunnlag av rapporter fra forsikringsselskapene, samt data som publiseres av Sveriges forsikringsforbund. De akkumulerte transaksjonene korrigeres for børs- og valutakursutvikling samt rentenivå. Forsikringskrav som er oppstått gjennom direkteforsikring i utlandet, ser således ikke ut til å være dekket.
- *Påløpte, ikke forfalte renter* beregnes på grunnlag av rapporter over store aktørers avkastning på fordringer og gjeld overfor utlandet.
- Opplysninger om *valutareserven* baseres på Riksbankens regnskap.

Selv om statistikken i prinsippet skal samsvare med *IIP-standarden*, er det likevel i praksis *viktige avvik fra standarden*:

- Sverige ser ut til å *begrense IIP-publiseringen til beholdningsdata*, uten å dekomponere endringen i beholdningen mellom to posisjoner i transaksjoner, omvurderinger og andre volumendringer. En del informasjon om omvurderinger kan likevel trolig fremskaffes, ved at det for en del objekter innhentes både transaksjons- og beholdningsdata.
- Direkteinvestert kapital ser ut til å avgrenses ved hjelp av særskilte oppgaver som *også omfatter indirekte eie som ikke er fordringer eller gjeld* - uten at dette korrigeres for (selv om det sies at avgrensingen av Sverige og utlandet er den samme for beholdnings- og transaksjonsdata).
- Beholdninger av *rentebærende verdipapirer* ser i sin helhet ut til å være definert som portefølje-investeringer, dvs. at *eventuelle direkteinvesteringer i disse objektene blir ignorert*, eller går på bekostning av andre objekter.
- *Forsikringskrav* ser kun ut til å være med i den grad forsikringen formidles *gjennom svenske forsikringsselskaper*.
- Verdipapirer verdsettes til *bokført eller pålydende verdi* når en ikke har, eller har grunnlag for å beregne, markedsverdier.

5.3 Danmark

Danmarks Nationalbank samler inn, utarbeider og offentliggjør statistikk over Danmarks internasjonale investeringsposisjon hvert år. *Foreløpige IIP-data for statistikkåret, basert på framskrivning* av fjorårets observerte og estimert beholdninger, publiseres med et *etterslep på 2 mnd og 7 bankdager*. Framskrivningen skjer ved at overskuddet på betalingsbalansens løpende poster og kapitaloverføringer i statistikkåret legges til fjorårsbeholdningene og justeres for verdiendringer i statistikkåret.

En mer endelig utgave av de danske IIP-dataene er *basert på statsregnskapet og opplysninger om statens utenlandsgjeld* fra Nationalbanken, *årlig regnskapsstatistikk for pengeinstituttene* (inkl. Nationalbanken), samt *beholdningsdata fra spørreundersøkelser og framskrivning av tidligere observerte eller estimerte beholdninger* ved hjelp av transaksjonene i kapitalregnskapet og beregnede verdijusteringer for øvrige sektorer.

Spørreundersøkelsene gjennomføres som utvalgsundersøkelser med 2 til 3 års mellomrom. Undersøkelsene har vært under utvikling og hatt varierende omfang blant fylker, kommuner, sosiale kasser og fond og foretak som ikke er pengeinstitutter. For 1991 ble det gjennomført en undersøkelse av ca. 12.000 virksomheter, ekskl. amter og kommuner, hvorav vel halvparten hadde mellomværende med utlandet. Virksomheter som i 1991 ikke hadde direkteinvesteringer eller hadde lavere fordringer eller gjeld overfor utlandet enn 5 millioner danske kroner, ble ekskludert fra undersøkelsen i 1994 som for øvrig innlemmet amter, kommuner og nye virksomheter. I undersøkelsen for 1996 ble alle virksomheter som i 1994 hadde under 10 millioner danske kroner i fordringer og gjeld overfor utlandet ekskludert. Videre ble virksomheter som ikke hadde direkteinvesteringer kun inkludert dersom fordringene eller gjelden i 1994 var over 50 millioner danske kroner. Etter at undersøkelsen var oppdatert med nye virksomheter, omfattet den 2.000 enheter i 1996. På grunn av "cut off"-grensene var det ca. 3.000 enheter som hadde fordringer og gjeld overfor utlandet i 1991 eller 1994, men som ikke var med i undersøkelsen for 1996. For disse enhetene er beholdningene framskrevet til 1996.

Spørreundersøkelsene *suppleres med verdipapirstatistikk* over utlendingers beholdninger av obligasjoner utstedt av dansker i Danmark, *depotinnberetninger* fra større pengeinstitutter vedrørende husholdningers beholdninger av verdipapirer utstedt av utlendinger og utlendingers beholdninger av danske aksjer, samt *bankstatistikk for danske pengeinstitutters enheter i utlandet* vedrørende mellomværende med dansker. Spørreundersøkelsene er grunnlaget for framskrivningen av beholdningsdata for andre sektorer enn statsforvaltningen og pengeinstituttene (inkl. Nationalbanken).

I framskrivningen av beholdningsdata justeres det for beregnede verdiendringer. Nedenfor følger en oppstilling av de verdijusteringene som foretas:

- Det beregnes *valutakursomvurderinger på statens utenlandslån og på valutareserven.*
- *Omvurderinger på statsobligasjoner mv. i valuta samt statskasseveksler* beregnes residualt som forskjellen mellom verdien på utgående og inngående beholdning og transaksjonene.
- *Omvurderinger på innlendingers beholdninger av obligasjoner* mv. utstedt av utlendinger beregnes ut fra en konstruert indeks. I 1996 og 1997 var indeksen basert på noterte valutakurser og børskurser på referanseobligasjoner i henholdsvis USA, Tyskland, England, Frankrike, Sverige, Italia og Hong Kong.
- *Markedsverdiendringer på pengeinstituttene mellomværende med utlandet* (ekskl. utlendingers beholdninger av aksjer i danske pengeinstitutter) beregnes ut fra en sammenligning av årsregnskapstallene, som inneholder årets markedsverdiendringer på børsnoterte verdipapirer, og desember måneds balansestatistikk, som ikke inneholder markedsverdiendringer.
- *Markedsverdiendringer på beholdningen av utenlandske aksjer* beregnes ut fra Morgan Stanleys globale aksjekursindeks.
- *Markedsverdiendringer på utlendingers beholdninger av VPS-registrerte kroneobligasjoner* utstedt av dansker beregnes ut fra representative obligasjonsserier.
- *Markedsverdiendringer på utlendingers beholdning av danske aksjer* beregnes ut fra en generell aksjekursindeks, siden det antas at utlendinger primært eier aksjer i store danske selskaper.
- Siden utlendingers beholdninger av andre obligasjoner utstedt av dansker i utlandet verdsettes til pålydende verdi, beregnes det ikke markedsverdiendringer på disse. Det beregnes heller ingen markedsverdiendringer av direkte investeringer som vedrører den private ikke-finansielle sektor.

Statistikken over Danmarks internasjonale investeringsposisjon er i hovedsak på linje med IMF's anbefalinger for IIP, men det finnes visse avvik: Statistikken ser foreløpig ut til å være *begrenset til beholdninger*. Videre omfatter *direkte investert kapital* også *indirekte eid kapital*, herunder lån og leverandørkreditter mellom søsterselskaper og andre selskaper med indirekte eierrelasjoner (men finansinstitusjoners mellomværende mellom filialer og datterselskaper utover eierkapital er ikke inkludert). *Finansielle derivater er ikke inkludert* i IIP-dataene.

For verdifastsettelsen er det avvik på to punkter: (i) *Danske obligasjonslån mv. utstedt i utlandet fastsettes til pålydende verdi*, og (ii) *direkteinvestert kapital i form av eierkapital verdsettes som de respektive andelene av bokført egenkapital*. Videre ser det ut til at *valutakursomvurderinger* bare beregnes for deler av fordringene og gjelden.

6. SDDS-krav og alternative løsninger for etablering av IIP

6.1 Generelt om mulighetene for å innfri kravene

Som det fremgår av kapittel 4 eksisterer det omfattende statistikk over norske sektorerers finanstransaksjoner og mellomværende med utlandet. I forhold til IIP-standarden er det største problemet at de ulike statistikkene ikke er avstemt i forhold til hverandre. Dette skyldes dels at statistikkene dekker ulike formål som ikke kan forenes, dels at statistikkproduksjonen er delt mellom to institusjoner og dels at lovhjemler vanskeliggjør samarbeid om avstemming og utveksling av registerinformasjon. *Ved metodeutvikling og endret hjemmelsgrunnlag som muliggjør samarbeid og registersamordning*, burde det imidlertid være *mulig å utnytte eksisterende statistikk på en slik måte at de fleste anbefalingene i IIP-standard kan oppfylles*, og samtidig oppnå en kvalitetsheving av dagens statistikk.

Selv om anbefalingene i IIP-standarden isolert sett kan oppfylles, betyr ikke dette nødvendigvis at SDDS-kravene kan dekkes. I tillegg til krav om at visse deler av IIP-standard skal være oppfylt, setter SDDS krav om hyppighet, aktualitet og kvalitet på spredningen av IIP-dataene. *Den største utfordringen* SDDS stiller oss overfor er *aktualitetskravet* som legger begrensninger på hvilke kilder som kan benyttes direkte ved rapportering av data for statistikkåret.

Som tidligere nevnt (avsnittene 3.1, 3.2 og 4.1) er IIP-undersøkelsen i første rekke en beholdningsundersøkelse, selv om det også stilles krav om at beholdningsendringene skal forklares. I fremstillingen nedenfor ser vi derfor først på hvilke begrensninger aktualitetskravet i SDDS legger på direkte bruk av innsamlede beholdningsdata (avsnitt 6.2.1). Deretter ser vi på hvilke beholdningsdata som må estimeres for å oppfylle aktualitetskravet, samt hvilke kilder som kan benyttes til estimeringen (avsnitt 6.2.2). Siden sammenstilling av ulike kilder som regel forårsaker avvik, har vi i avsnitt 6.3 listet opp faktorer som kan føre til avvik mellom estimerte og senere observerte beholdningsdata. I avsnitt 6.4 ser vi på ulike metoder som kan benyttes i estimeringen for i større og mindre grad å eliminere disse avvikene. Siden de estimerte beholdningene kun kan inneholde kjennetegn som finnes i grunnlaget for estimeringen, ser vi i avsnitt 6.5 på ulike løsninger for å danne et framskrivningsgrunnlag som dekker kravene til kjennetegn. Til slutt ser vi i avsnitt 6.6 på ulike kilder som kan benyttes for i størst mulig grad å forklare endringen i de direkte innsamlede beholdningsdataene.

6.2 Konsekvenser av aktualitetskravet i SDDS

SDDS stiller krav om spredning av IIP-data innen *to kvartaler etter statistikkårets utløp*. Med en slik frist er det begrenset hva som er eller kan gjøres tilgjengelig av innsamlede beholdningsdata⁵. For de delene av den internasjonale investeringsposisjonen hvor beholdningsdata ikke kan samles inn innen fristen, må data estimeres.

6.2.1 Tilgjengelige beholdningsdata

Regnskapsrapporteringen fra *kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper* gir opplysninger om fordringer og gjeld overfor utlandet vel en måned etter statistikkårets utløp. For de fleste finansobjektene gir rapportene også informasjon om disse institusjonenes direkteinvesterte kapital. I tillegg gir rapportene fra Norges Bank informasjon om Norges internasjonale reserver og statens porteføljeinvesteringer via oljefondet. For *statsforvaltningen* for øvrig kan informasjon om fordringer og gjeld overfor utlandet hentes fra første versjon av statsregnskapet. Beholdningene fra regnskapsstatistikken bør korrigeres med opplysninger fra VPS-statistikken om *utlendingers beholdninger av verdipapirer som disse sektorene har lagt ut i Norge*, siden dette ikke fanges opp i regnskapsstatistikken (fordi informasjonen ikke er tilgjengelig for rapportørene).

6.2.2 Beholdninger som må estimeres

For *øvrige sektorer* (kommuner, foretak som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper og husholdninger) er det ikke mulig å samle inn beholdningsdata for statistikkåret innen fristen (jf. aktualiteten på beholdningsstatistikken i kapittel 4). En nærliggende løsning er å innhente opplysninger fra de største foretakene, og estimere de øvrige. Det er imidlertid de største selskapene som - til tross for gjentatte purringer - er sene med å levere finansstillingen. For øvrige sektorer ser det derfor ut som *framskrivning av fjorårsbeholdninger* er eneste mulighet for å overholde aktualitetskravet for IIP-data for statistikkåret. Framskrivningen må skje ved at transaksjoner fra utenriksregnskapet, supplert med tilleggskilder og opplysninger om markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer fra flere kilder (jf. avsnittene 4.3.1 og 4.4), legges til fjorårsbeholdningene.

6.3 Avvik ved framskrivning av beholdninger

Ved framskrivning av beholdninger vil det ikke være til å unngå at det oppstår avvik mellom estimerte data og observerte beholdninger. Som nevnt i avsnitt 4.2.4 kan Norges Banks framskrivninger av fordringer og gjeld overfor utlandet ende opp vesentlig forskjellig fra SSBs årsstatistikk. Dette skyl-

⁵ Når kravet er at generalforsamlingen skal være avviklet innen utgangen av april måned, rekker ikke SSB å samle inn og behandle alle regnskapsdataene innen utgangen av juni (dvs. i løpet av de to neste månedene).

des i første rekke at utenriksregnskapets informasjon om omvurderinger ikke er uttømmende, blant annet fordi det ikke stilles internasjonale krav om slike opplysninger i utenriksregnskapet. Avvikene kan videre skyldes forskjellig grunnlagsmateriale, ulike praktiske tilpasninger til standardene og manglende samordning. Nedenfor er det gitt en oppstilling av faktorer som kan forklare hvorfor avvik oppstår:

Avvik som skyldes ufullstendig informasjon om omvurderinger samt ulik verdsetting og periodisering:

- *Omvurderinger* dekkes kun i begrenset grad i utenriksregnskapet. Det beregnes valutakurs-omvurderinger for objekter hvor det samles inn eller beregnes valutafordeelte beholdningstall i valutastatistikken. I tillegg beregnes markedsverdiendringer på Norges Banks egne aktiva.
- Mens utenriksregnskapet har *transaksjonsverdier*, ble verdipapirer tom. 1996 verdsett til *pålydende verdi* i statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet. Fra og med 1996/1997 innhentes imidlertid også opplysninger om markedsverdien på verdipapirene.
- *Forskjellige valutakurser* benyttes ved omregning til norske kroner. I utenriksregnskapet benyttes hovedsakelig gjennomsnittlige dagskurser for transaksjoner og sluttkurser pr. måned for beholdninger, mens beholdningsstatistikken benytter bankenes midtkurser (børsnotert kurs) pr. 31.12.
- *Endringer i regnskapsprinsipp* slår sjelden ut i endrede transaksjonsverdier i utenriksregnskapet, men vil kunne forårsake endret verdsetting i beholdningsstatistikken.
- Når transaksjoner rundt årsskiftet *ikke bokføres på transaksjonsdato*, kan dette forårsake avvik mellom utenriksregnskapet og beholdningsstatistikken.

Avvik som skyldes ulike tilpasninger og omfang:

- Statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet har med *transitoriske poster* for finansinstitusjonene, og vil også inkludere transitoriske poster for øvrige sektorer fom. regnskapsåret 1998. Direkteinvestert kapital fra undersøkelsene i Norges Bank omfatter i prinsippet transitoriske poster, siden opplysningene hentes fra regnskapet. Utenriksregnskapet har små muligheter for å fange opp endringer i disse postene for andre sektorer enn finansinstitusjoner.
- Statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet gir ikke opplysninger om *reinvestert fortjeneste*. I utenriksregnskapet er reinvestert fortjeneste beregnet på grunnlag av undersøkelsene over direkteinvesteringer.
- Statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet dekker kun i begrenset grad *husholdningenes fordringer og gjeld* overfor utlandet, mens transaksjonene i prinsippet er med i utenriksregnskapet, men uten å kunne spesifiseres som egen sektor.
- Mens kjøp og salg av *realkapital* fanges opp av utenriksregnskapet, omfatter statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet kun unntaksvis verdien av norsk realkapital i utlandet og utlendingers realkapital i Norge.

Avvik som skyldes ulike kilder og manglende samordning:

- *Utvidelser i populasjonen og ulike metoder* for å fange opp nye enheter, kan gi avvik mellom statistikkene.
- *Mangelfull identifikasjon* av betalinger i valutastatistikken kan gi store differanser mellom poster som i prinsippet skal nettes ut. Dette kan forårsake avvik mellom statistikkene.
- *Feilklassifikasjoner og mangelfull rapportering* fra rapportørene kan føre til avvik mellom statistikkene.

6.4 Alternativer metoder for framskrivning av beholdninger

For sektorer hvor regnskapsstatistikk ikke foreligger innen aktualitetsfristen for IIP-kategorien i SDDS, må årets beholdninger estimeres med basis i fjorårsbeholdningene (jf. avsnitt 6.2.2). For å redusere avviket mellom estimerte og observerte beholdningsdata, kan mer og mindre raffinerte metoder for framskrivning av beholdningene tas i bruk. Det minst ressurskrevende er å videreføre metoden som i dag benyttes for disse sektorene i Norges Banks månedsstatistikk. For å avhjelpe mangler (jf. avsnitt 4.3.1 og 6.3) kan ny rapportering startes opp og eksisterende tilleggsilder utnyttes

i større utstrekning enn i dag. Graden av utnyttelse av tilleggsilder vil utgjøre ulike alternative metoder. For enkelthets skyld er imidlertid disse presentert samlet som ett alternativ nedenfor.

6.4.1 Alternativ 1: Metode med bruk av tilleggsilder

For å slippe å estimere alle beholdningsdataene for sektorene hvor vi ikke har regnskapsstatistikk innen fristen (kommuner, andre foretak enn kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper samt husholdninger), og fordi husholdningssektoren er mangelfullt dekket i beholdningsstatistikken og som regel ikke lar seg identifisere i valutastatistikken, bør det vurderes om *ny statistikk over verdipapirer* som disse sektorene har i *depot* i banker og verdipapirforetak kan foreligge tidsnok til at denne kan benyttes.

Dersom det ikke er mulig å framskaffe informasjon om verdipapirer i depot innenfor fristen, må også disse *beholdningene framskrives* ved hjelp av transaksjonsdata og beregnede omvurderinger. Siden informasjonen om omvurderinger er ufullstendig i utenriksregnskapet, er det behov for å ta i bruk *nye kilder og metoder for å beregne markedsverdiendringer og manglende valutakursomvurderinger*. Når statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet går fullstendig over til å bruke markedsverdier, kan vi tenke oss følgende muligheter:

- Fra statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet kan den landfordelte aksjebeholdningen for de aktuelle sektorene (kommuner, andre foretak enn kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper samt husholdninger) benyttes som grunnlag for å beregne *valutakursomvurderinger på utenlandske aksjer*. I og med at aksjene i hovedsak er denominert i landets valuta, bør man kunne få et rimelig anslag på valutakursomvurderingen ved å multiplisere fjorårsbeholdningen med valutakursendringen for hvert land, samt korrigere for valutakursomvurderinger på aksjetransaksjoner hvor land eller valuta kan identifiseres.
- På samme måte som for aksjer, kan den landfordelte obligasjons- og sertifikatbeholdningen for de aktuelle sektorene i statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet benyttes som grunnlag for å beregne *valutakursomvurderinger på rentebærende verdipapirer*. For rentebærende verdipapirer har vi imidlertid ikke den samme tette koblingen mellom land og valuta som for aksjer. Av denne grunn bør kanskje beregningen gi de store valutaene en større vekt enn det landfordelingen burde tilsi.
- *Markedsverdiendringer* på de aktuelle sektorenes *porteføljebeholdninger av utenlandske aksjer* kan anslås med utgangspunkt i den ovennevnte landfordelingen på aksjebeholdningen, eventuelt korrigert for transaksjoner gjennom året, og utviklingen i børsindeksen for disse landene. (For direkteinvestert aksjekapital vil sannsynligvis ikke eventuelle endringer i markedskurs forårsake avvik, siden disse i det alt vesentlige verdsettes til historisk kostpris i statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet.)
- *Markedsverdiendringer på utlendingers aksjer i børsnoterte norske selskaper* kan anslås som kursutviklingen multiplisert med utlendingenes aksjebeholdning i hvert av disse selskapene, eventuelt korrigert for transaksjoner gjennom året. Finanstellingsoppgavene kan identifisere børsnoterte selskaper med utenlandske aksjonærer.
- *Markedsverdiendringer på utlendingers beholdninger av obligasjoner og sertifikater utstedt i Norge* kan anslås med utgangspunkt i Verdipapirsentralens beholdningsstatistikk og markedskursutviklingen på disse verdipapirene.

Endringer i transitoriske poster for andre sektorer enn finansinstitusjoner omfattes pr. i dag ikke av utenriksregnskapet, selv om dette er et krav i BPM5. Den vesentligste delen av de transitoriske postene består av ikke forfalte renter. På bakgrunn av beholdningsdata og opplysninger om rentenivå og -utvikling, kombinert med informasjon om rentebetalinger tidligere år, bør det være mulig å konstruere transaksjoner i påløpte og opptjente, ikke forfalte renter. Her kan man kanskje også dra nytte av de metodene som Sverige har utviklet.

For øvrig bør transaksjonene fra utenriksregnskapet korrigeres for *utlendingers kjøp og salg av verdipapirer lagt ut i Norge* fra VPS-statistikken. Dette fordi valutastatistikken kan ha problemer med å

fange opp og klassifisere denne handelen riktig. I tillegg bør valutastatistikken nyttiggjøre seg regnskapsstatistikkenes opplysninger om *beholdninger av verdipapirer lagt ut av nordmenn i utlandet*, siden slik handel kan bli klassifisert som fordring i stedet for gjeldsreduksjon i valutastatistikken.

6.4.2 Alternativ 2: Minimumsmetode

Denne metoden er *i grove trekk en videreføring av metoden som benyttes i dag* for beregning av fordringene og gjelden overfor utlandet i Norges Banks månedsstatistikk (jf. avsnitt 4.2.4). For å oppfylle SDDS-kravene må imidlertid beregningen utvides med funksjonell inndeling som også må innarbeides i beregningsgrunnlaget (jf. avsnitt 6.5). Videre må metoden endres slik at regnskapsstatistikken, korrigert for VPS-statistikkenes opplysninger om utlendingers beholdninger av verdipapirer som sektorene har lagt ut i Norge, benyttes direkte for kredittinstitusjonene, forsikrings-selskapene og statsforvaltningen (jf. avsnitt 6.2.1).

6.5 Alternative framskrivningsgrunnlag

At enkelte beholdninger på grunn av aktualitetskravet må framskrives og ikke kan baseres på observerte data, kan gjøre manglende spesifikasjoner i beholdningsstatistikken underordnet i forhold til metodeutvikling og problemstillinger knyttet til andre kilder. *Beholdningene som skal danne grunnlaget for framskrivningen må imidlertid tilfredsstille SDDS-kravene knyttet til IIP-standard* for at de estimerte dataene skal kunne inneholde disse spesifikasjonene.

Som tidligere nevnt dekker statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet i hovedsak omfanget av IIP-undersøkelsen, samt hovedskillet mellom aktiva og passiva og den objektsgrupperingen som kreves i SDDS. Den viktigste svakheten i denne statistikken er *manglende funksjonell inndeling*. Imidlertid gjennomfører Norges Bank egne undersøkelser over direkteinvestert kapital. Det største problemet ved å kombinere disse statistikkene er at de dekker ulike formål og ikke er avstemt i forhold til hverandre, samt at ulikt registeromfang og institusjonelle forhold gjør avstemmingen vanskelig.

For å komme fram til et framskrivningsgrunnlag som tilfredsstiller SDDS-kravene finnes det *flere tenkelige løsninger med ulike krav til ressursinnsats*. Den mest ressurskrevende løsningen er å innføre en ny heldekkende undersøkelse som forklarer alle beholdningsendringer og som ikke utnytter eksisterende statistikk, mens det minst ressurskrevende er å basere seg på eksisterende statistikk uten nevneverdige metodeendringer, men med en grov tilpasning for manglende spesifikasjoner. Mellom disse to ytterpunktene finnes det flere løsninger som krever større og mindre grad av metodeutvikling, tilleggsundersøkelser og utbygging av eksisterende kilder. For enkelthets skyld er disse løsningene presentert som to mellomliggende alternativer i oversikten nedenfor.

6.5.1 Alternativ A: Heldekkende og avstemt undersøkelse

En heldekkende undersøkelse som skal danne grunnlag for framskrivning, og dessuten forklare alle beholdningsendringer, må inneholde statistikkperiodens *inngående og utgående beholdninger, samt beholdningsendringene dekomponert i transaksjoner, markedsverdiendringer, valutakursomvurderinger og andre volumendringer*. Alle komponentene må være *inndelt etter investeringens funksjon*. For å kunne foreta en kvalitetskontroll av materialet mot andre kilder, bør undersøkelsen også inneholde spesifikasjoner om objekter og sektorer. Undersøkelsen må dekke kommuner, andre foretak enn kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, samt ansvarlige selskaper og enkeltmannsforetak som tilhører husholdningssektoren. Den øvrige delen av husholdningssektoren kan ikke dekkes i en direkte undersøkelse, men må dekkes via depotforvaltere og selvangivelsesmateriale (jf. avsnitt 4.4).

Dersom man innfører en slik heldekkende undersøkelse med objekts- og sektorgruppering, og også landfordeling, vil undersøkelsen kunne erstatte dagens finanstelling. Den vil imidlertid *ikke kunne*

erstatte undersøkelsene over inngående og utgående direkteinvesteringer⁶, siden disse skal dekke et annet formål, og derfor har et annet omfang (jf. avsnittene 3.3 og 3.4.1). Siden undersøkelsen ikke vil dekke alle sektorer, vil den heller *ikke gjøre valutastatistikken overflødig*. Dessuten vil den ikke dekke opplysninger til driftsregnskapet eller være aktuell nok til å erstatte kapitalregnskapet.

Undersøkelsen vil gi avstemte tall for beholdninger, transaksjoner og andre strømmer. Dette kan bidra til å forklare avvik i dagens statistikk, men kan ikke utnyttes direkte i IIP-undersøkelsen, siden dataene på grunn av det strenge aktualitetskravet vil gjelde fjoråret, og ikke statistikkåret.

6.5.2 Alternativ B: Finanstelling med funksjonell inndeling samt tilleggskilder

Dersom man finner en heldekkende og avstemt undersøkelse for omfattende, eller på annen måte lite hensiktsmessig, kan en mulig løsning være en utvidelse av finanstellingen til også å omfatte funksjonell inndeling av beholdningene. Videre må eksisterende og nye tilleggskilder tas i bruk, og finanstellingen suppleres med spesifikasjoner der manglene ikke kan dekkes på annen måte (jf. avsnittene 4.2.1 og 4.4).

Opplysninger om direkteinvesteringer i en utvidet finanstelling vil av samme grunn som over *ikke kunne erstatte undersøkelsene over inngående og utgående direkteinvesteringer*. Under dette alternativet vil heller ingen annen statistikk bortfalle.

6.5.3 Alternativ C: Estimering av funksjonell inndeling og utnyttelse av tilleggskilder

Som nevnt over kan de fleste av anbefalingene i IIP-standard oppfylles ved metodeutvikling og utnyttelse av tilleggskilder: Finanstellingen supplert med tilleggsinformasjon (jf. avsnittene 4.2.1 og 4.4) gir totale fordringer og gjeld for de aktuelle sektorene (kommuner og andre foretak enn kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper samt deler av husholdningene), dvs. sektorene hvor vi ikke har beholdningsdata for statistikkåret innenfor aktualitetsfristen. Fra undersøkelsene over direkteinvesteringer har vi informasjon om disse sektorenes inngående og utgående direkteinvesterte kapital. For utgående direkteinvestert kapital kan informasjonen splittes på direkte og indirekte eie, og for inngående investert kapital kan SIFON-registeret utnyttes for å korrigere for indirekte eie.

Grovt skissert kan *følgende metode* benyttes for å estimere manglende spesifikasjoner i framskrivningsgrunnlaget for de aktuelle sektorene (andre enn statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper):

- Objekts- og sektorgrupperte *beholdninger* for disse sektorene hentes fra finanstellingen.
- *Utgående direkteinvestert kapital* i de aktuelle sektorenes *direkte eide foretak*, fordelt på objekt og sektor, benyttes for å inndele beholdningene fra finanstellingen etter funksjon. *Reinvestert fortjeneste legges til* beholdningene i finanstellingen. Fordi objektsgrupperingen i undersøkelsen over utgående direkteinvesteringer ikke skiller mellom utlån i form av verdipapirer og andre utlån, må vi *forutsette at direkteinvestert kapital ikke omfatter obligasjoner og sertifikater*, med mindre porteføljeundersøkelsen kan gi oss grunnlag for å si noe annet. Når direkteinvestert kapital i utlandet på denne måten er bestemt, kan finanstellingens resterende beholdninger på aktivasiden fordeles mellom beholdninger av porteføljeinvesteringer og annen finanskapital ut fra objektene.
- *Inngående direkteinvestert kapital* i de aktuelle sektorene, fordelt på objekt og sektor, *korrigeres for indirekte eie* ut fra opplysninger om indirekte eid aksjekapital i SIFON-registeret: Indirekte eid aksjekapital fra SIFON-registeret trekkes fra total inngående direkteinvestert aksjekapital. Reinvestert fortjeneste og annen kapital i indirekte eide foretak estimeres ut fra en forutsetning om at forholdet mellom indirekte eie og direkte eie er det samme for alle objekter, og følgelig det samme som for aksjekapitalen. Estimatenes trekkes deretter fra totalene.
- Korrigert inngående direkteinvestert kapital i de aktuelle sektorene, fordelt på objekt og sektor, benyttes for å inndele passivasiden fra finanstellingen etter funksjon, på samme måte som for utgående direkteinvestert kapital. *Korrigert reinvestert fortjeneste legges til* beholdningene i

⁶ Jf. blant annet problemet med indirekte eie.

finanstellingen. På grunn av manglende spesifikasjoner *forutsetter vi at direkte investert kapital ikke omfatter innlån i form av verdipapirer.*

Den skisserte metoden inneholder visse *svakheter* som det i noen grad kan bli nødvendig å korrigere for:

- Dersom porteføljeundersøkelsen tilsier at omfanget av *direkteinvestert kapital i form av obligasjoner og sertifikater* ikke er uvesentlig, bør man vurdere å innhente opplysninger fra de enhetene som har slik kapital.
- Populasjonen for finanstellingen og undersøkelsene over direkteinvesteringer kan ha *forskjellig omfang*, siden de baserer seg på ulike metoder for å fange opp nye enheter: Undersøkelsene over direkteinvesteringer fanger dels opp nye enheter via transaksjonsstatistikken og dels på grunnlag av skattematerialet, mens finanstellingen hvert år trekker et tilleggsutvalg bestående av enheter med visse kjennetegn (rullerende utvalg). Registrene for undersøkelsene bør samordnes i den grad dette er mulig.
- Kildene vil komme til å operere med *ulike prinsipper for verdsetting*: Undersøkelsene over direkteinvesteringer benytter pålydende verdier, mens finanstellingen i prinsippet vil komme til å benytte markedsverdier. I praksis vil trolig utgående direkteinvesteringer i finanstellingen bli verdsatt til historisk kostpris, mens inngående direkteinvesteringer hovedsakelig vil bli verdsatt til børsverdi. I og med at finanstellingen også innhenter pålydende verdier, vil det være mulig å korrigere for eventuelle avvik.

6.5.4 Alternativ D: Minimumstilpasning

Alternativet er en *minimumstilpasning av alternativ C*. Funksjonsinndelingen av de aktuelle sektorenes beholdninger konstrueres som under alternativ 3, men uten å korrigere inngående og utgående direkteinvestert kapital for indirekte eie. For øvrig gjennomføres kun nødvendig metodeutvikling, og tilleggsilder utnyttes kun i den grad dette ikke innebærer nevneverdig tilleggsarbeid.

6.6 Løsninger for dekomponeringen av beholdningsendringene

SDDS krever også at *endringen mellom periodens inngående og utgående beholdninger* forklares. For de sektorene hvor beholdningene for statistikkåret estimeres på grunnlag av fjorårsbeholdningene og endringer i løpet av året, vil denne likheten nødvendigvis bli oppfylt for statistikkåret. For statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, hvor vi har regnskapsopplysninger, kan det imidlertid oppstå avvik. For disse sektorene er det *viktig å utnytte all tilgjengelig informasjon om omvurderinger og andre volumendringer* (jf. avsnitt 4.4). Statsregnskapet inneholder opplysninger som kan utnyttes i denne forbindelse. Videre vil regnskapsrapporteringen for kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper etter innføringen av ny regnskapslov inneholde en rekke opplysninger om disse strømmene. Opplysningene må i noen grad inndeles etter funksjon ved hjelp av beholdningene.

Når beholdninger, omvurderinger og andre volumendringer hentes fra regnskapsstatistikken, vil transaksjonene fremkomme som en residual. Disse transaksjonene vil kunne avvike fra transaksjonene i utenriksregnskapet. *Eventuelle uforklarte avvik mot utenriksregnskapets transaksjoner kan* - dersom avviket ikke er for stort - *føres mot andre volumendringer* for de respektive sektorene (siden slike endringer ikke er fullstendig spesifisert i regnskapene). Dersom avvikene derimot er for store, kan de enten *klassifiseres på andre sektorer* - dersom det finnes indikasjoner på at dette kan være riktig - eller *føres som statistiske avvik*. En slik løsning kan føre til både en økning og en reduksjon av det statistiske avviket i utenriksregnskapet. Dersom det statistiske avviket etter denne operasjonen blir veldig stort, bør man trolig forsøke å fordele det på sektorene som vi ikke har regnskapsstatistikk for. Dette kan forårsake avvik mellom estimerte og senere observerte beholdninger for disse sektorene. Siden dataene for disse sektorene likevel er mer usikre enn dataene for statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, virker dette umiddelbart bedre enn å korrigere statsregnskapet og finansinstitusjonenes regnskaper.

Selv om vi tilsynelatende oppnår et fullstendig avstemt regnskap for statistikkåret for de sektorene hvor vi må basere oss på en *framskrivning av fjorårsbeholdningene, vil avvik komme til syne når observerte beholdninger foreligger*. Mangelfull informasjon om omvurderinger vil forårsake avvik, dersom det ikke korrigeres for dette (jf. avsnitt 6.4.1). For øvrig kan avvikene skyldes svakheter i både beholdnings- og transaksjonsstatistikkene, herunder mangelfull dekning av husholdningene i finans-tellingen og svakheter i skillet mellom de ulike funksjonelle inndelingene, mellom objekter og mellom sektorer i utenriksregnskapet. Imidlertid vil disse avvikene neppe skape problemer i forhold til rapporteringen av IIP-data til IMF, siden det er lite sannsynlig at beholdningsendringer for fjoråret skal oppgis ved rapporteringen.

7. Vurdering av alternativene og konklusjon

7.1 Generelt om vurderingen

Ved vurdering av hvordan kravene i SDDS skal dekkes, må anbefalinger i IIP-standarden sees i sammenheng med eksisterende statistikk og egne behov. IIP-undersøkelsen må etableres på en slik måte at *rapporteringsbyrden blir minst mulig*, samtidig som Norge selv har *størst mulig gevinst* av utvidelsen. Dette er to krav som til dels kan virke motstridende. Imidlertid har vi i dag dekket de fleste behov som myndighetene har for utøvelse av den økonomiske politikken. Det finnes likevel svakheter, spesielt når det gjelder avstemmingen av statistikkene mot hverandre.

I forrige kapittel ble alternative løsninger for å dekke SDDS-kravene stilt opp uten at det ble sett på *realismen i alternativene*, og uten at det ble tatt hensyn til *institusjonelle beskrankninger*. Med dagens arbeidsdeling og lovhjemler for innsamling av statistikken vil enkelte av de skisserte alternativene være umulige å gjennomføre. Videre vil det være en forutsetning for maksimal utnyttelse av opplysningene, at dagens institusjonelle beskrankninger som hindrer samarbeid og samordning av registrene oppheves. Siden det på grunn av valutakontrollen i Norges Bank er utenkelig at Statistisk sentralbyrå kan overta valutastatistikken, er det vanskelig å se andre løsninger på dette problemet enn at enten lovhjemmelen for innhenting av finansstillingen må endres, eller at statistikken over Norges fordringer og gjeld overfor utlandet må overføres til Norges Bank. I vurderingen av alternativene nedenfor, er arbeidsdelingen vurdert ut fra en forutsetning om at dette problemet kan løses.

7.2 Vurdering av de alternative metodene for framskrivning av beholdninger

Begge alternativene som er stilt opp tar utgangspunkt i at fjorårsbeholdninger for kommuner, foretak som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper og husholdninger skal *framskrives ved hjelp av transaksjoner og beregnede omvurderinger*. Siden Norges Bank allerede har utviklet en metode for månedlig framskrivning av fordringer og gjeld overfor utlandet, og siden en framskrivning forutsetter detaljert informasjon om transaksjonene og de beregnede omvurderingene i valutastatistikken, virker det *mest naturlig at denne framskrivningen utføres i Norges Bank*.

I *minimumsalternativet* benyttes metoden i månedsstatistikken nærmest uendret for de aktuelle sektorene, bortsett fra at beregningen utvides med funksjonell inndeling. I *det mer omfattende alternativet* er framskrivningen av enkelte beholdninger foreslått erstattet med direkte datainnsamling. Videre foreslås det at transitoriske poster beregnes og at markedsverdiendringer og valutakursomvurderinger som ikke beregnes i dag dekkes gjennom ulike metoder. I tillegg er det foreslått å utnytte tilleggskilder for kontroll og korreksjon av transaksjonene.

I *hvilken utstrekning det innføres nye metoder og kilder* i framskrivningen må *avgjøres av effekten på IIP-data og øvrig statistikk i forhold til ressursinnsatsen* som kreves. Enkelte metoder vil klart ha større betydning for statistikken enn andre. Eksempelvis vil beregning av valutakursomvurderinger på

utenlandske aksjer gi større forbedringer med mindre ressursinnsats, enn beregning av markedsverdiendringer på utlendingers beholdninger av obligasjoner og sertifikater.

7.3 Vurdering av de alternative framskrivningsgrunnlagene

For de sektorene hvor vi må basere oss på framskrivning av beholdningene (kommuner, foretak som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper og husholdninger), er det viktig at også *beholdningsoppgavene* - som danner grunnlaget for framskrivningen - inneholder de *nødvendige spesifikasjonene*. Dette kan tenkes løst på ulike måter som er presentert i alternativene A til D i foregående kapittel. Alternativene løser problemene med *større og mindre grad av presisjon og ressursinnsats*. Valget mellom dem må basere seg på en *avveining mellom nytte og ressursinnsats* både hos rapportører og myndigheter.

7.3.1 Alternativ A: Heldekkende avstemt undersøkelse

Alternativet innebærer at man innfører en helt ny undersøkelse som dekker alle spesifikasjoner og forklarer alle beholdningsendringer. En slik løsning vil imidlertid føre til *utstrakt dobbeltrapportering* og *stor oppgavebyrde* for rapportørene, siden undersøkelsen verken kan erstatte valutastatistikken eller undersøkelsene over direkteinvesteringer. Dette betyr at finanstansaksjonene vil bli rapportert både i valutastatistikken og i denne undersøkelsen, og at direkteinvesteringer vil bli rapportert i to forskjellige undersøkelser, avhengig av om de er med eller uten indirekte eie.

For å hindre dobbeltrapportering av beholdningene *bør finansstillingen innlemmes* i undersøkelsen. Skjemaet for undersøkelsen vil da bli på rundt 22 sider, mot 2 sider i dagens finansstilling. Dersom man i tillegg skal leve opp til IIP-standardens anbefaling om valutafordeling, må vi regne med et skjema på rundt 110 sider, siden fordringer og gjeld i de store valutaene vil kunne forekomme for alle land. Det sier seg selv at en slik undersøkelse *neppe vil være praktisk gjennomførbar*, verken for myndighetene eller rapportørene.

I tillegg kan *nyten av å samle inn opplysninger om beholdningsendringene trekkes i tvil*. For det første kan de ikke utnyttes til produksjon av IIP-data for statistikkåret, siden undersøkelsen vil foreligge for sent til å oppfylle aktualitetskravet. På grunn av oppgavebyrden er det også tvilsomt om opplysningene vil være av en slik kvalitet at de kan bidra til å avdekke mangler i dagens statistikk

7.3.2 Alternativ B: Finansstilling med funksjonell inndeling samt tilleggskilder

Alternativet er et *redusert alternativ A*, uten inngående balanse og beholdningsendringer, men med funksjonell inndeling av beholdningene. En slik løsning vil det være naturlig å *innlemme i dagens finansstilling* som allerede registrerer de aktuelle sektorenes fordringer og gjeld overfor utlandet. For de aktuelle sektorene - kommunene, foretakene som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper og husholdningene - vil hvert av objektene i finansstillingen kunne fordele seg på to funksjonelle kategorier; henholdsvis direkteinvesteringer og porteføljeinvesteringer eller direkteinvesteringer og andre finansinvesteringer. Dette innebærer at finansstillingsskjemaet må utvides fra 2 til 4 sider. (Alternativet kan også tenkes utvidet med omvurderinger. Dette vil i såfall innebære en ytterligere utvidelse av finansstillingsskjemaet til ca. 14 sider.)

Det er *lite trolig at en innføring av funksjonell inndeling i finansstillingen vil være praktisk gjennomførbar*, siden tellingen allerede er for stor. Til sammenlikning vil innføring av funksjonell inndeling bli langt mer omfattende enn porteføljeundersøkelsen som kun ble gjennomført for enkelte objekter på aktivasiden, men likevel innebar urimelig stor ressursbruk. En full funksjonell inndeling innebærer at beholdninger av porteføljeinvesteringer må kartlegges også for øvrige verdipapirer på aktivasiden, og i tillegg alle verdipapirene på passivasiden. Videre må annen finanskapital kartlegges for alle objekter som ikke er verdipapirer, både på aktiva- og passivasiden.

Foruten at løsningen neppe er gjennomførbar i praksis, vil den også *resultere i dobbeltrapportering av direkteinvestert kapital*: Siden undersøkelsene over direkteinvesteringer skal omfatte indirekte eie, kan ikke disse erstattes av en undersøkelse over fordringer og gjeld overfor utlandet, selv om denne inndeles etter funksjon. Umiddelbart kunne man tenke seg at man reduserte undersøkelsene over direkteinvesteringer til et tilleggsskjema som kun kartla indirekte eid kapital som ikke er fordringer eller gjeld. Imidlertid skal direkteinvesteringene i henhold til OECD-standarder rapporteres på konsolidert basis, dvs. basere seg på konsoliderte regnskapsopplysninger for konsernet. Derigjennom er det konsernet - og ikke foretaket - som skal benyttes som statistisk enhet for disse undersøkelsene, og det vil ikke være mulig å konstruere konsoliderte opplysninger på bakgrunn av et ikke-konsolidert materiale som en utvidet finanstilling med tilleggsskjema vil være.

For nordmenns direkteinvesteringer i utlandet inneholder heller ikke dagens oppgave konsoliderte opplysninger, men her baserer Norges Bank seg på Skattedirektoratets skjema. Om Norges Bank og Statistisk sentralbyrå skulle velge alternativet med utvidet finanstilling med tilleggsskjema, vil neppe Skattedirektoratet legge ned sitt skjema av den grunn, siden de er avhengige av at alle enheter blir pålagt å fylle ut oppgaven. For statistikkformål er det derimot ingen katastrofe om vi ikke får med oss små enheter som ikke slår ut i statistikken, noe som også legges til grunn ved oppdateringen av registret. Videre fanger Skattedirektoratets definisjonen av direkteinvesteringer opp enheter som ikke omfattes av statistikkdefinisjonen, og som det ikke vil være mulig å identifisere gjennom statistikkoppgavene. Til slutt kan det nevnes at også Skattedirektoratet vurderer å gå over til konsoliderte regnskapsopplysninger for direkteinvesteringer.

7.3.3 Alternativ C: Estimering av funksjonell inndeling og utnyttelse av tilleggskilder

Dersom man finner at innlemming av funksjonell inndeling i finanstillingen ikke er ønskelig eller praktisk gjennomførbar, må funksjonell inndeling av fordringene og gjelden estimeres på grunnlag av eksisterende kilder, eventuelt supplert med nye tilleggskilder. Selv om dette ikke skulle velges som permanent løsning, vil det sannsynligvis være eneste alternativ som foreløpig ordning - inntil en ny undersøkelse foreligger. En slik løsning kan gjennomføres med mer eller mindre raffinerte metoder. Under dette alternativet er det foreslått å benytte undersøkelsene over direkteinvesteringer korrigert for indirekte eie, supplert med eventuelle tilleggskilder og metoder for å utbedre svakheter.

Bortsett fra at *et begrenset antall foretak vil kunne bli pålagt å rapportere eventuelle rentebærende verdipapirbeholdninger som holdes som direkteinvesteringer* (alternativt porteføljeinvesteringer), vil ikke dette alternativet innebære økt oppgavebyrde for rapportørene. *For myndighetene vil alternativet innebære noe økt ressursbruk*, men ikke på langt nær i samme størrelsesorden som alternativ A eller B. I dette tilfelle vil det være større grad av samordning mellom statistikkene og ny bruk av allerede eksisterende materiale som vil føre til det alt vesentlige av økningen i ressursbruken. Derimot vil vi i hovedsak slippe økt ressursbruk som følge av økt kompleksitet i registrene, nye skjemaer, revisjon av nye opplysninger og endringer i databasene som vil være tilfelle under alternativ A og B, i tillegg til samordningen og endringen i uttaksprogrammene fra databasene.

7.3.4 Alternativ D: Minimumstilpasning

Selv om alternativ C innebærer langt lavere ressursbruk enn alternativ A og B, kan det reises *spørsmål om behovet for tilleggskilder og korreksjon for indirekte eie*. Siden Norge har en heldekkende undersøkelse av totale fordringer og gjeld overfor utlandet, får ikke manglende korreksjon for indirekte eie betydning for totalen i Norges IIP-data. Det eneste utslaget ved å unnlate å korrigere er at direkteinvestert kapital blir overvurdert på bekostning av beholdninger av porteføljeinvesteringer og annen finanskapital. For Sverige, Danmark og andre land som konstruerer totale fordringer og gjeld, vil imidlertid totalen bli påvirket av slike korreksjoner. At Sverige og Danmark likevel ikke korrigerer for indirekte eie, bør tillegges vekt i vår avveining mellom gevinst og ressursinnsats ved korreksjoner.

Dersom man velger å unnlate å supplere med tilleggskilder og korrigere for indirekte eie, kan alternativ D - som er en *minimumstilpasning av alternativ C* - benyttes. Siden alternativet kun benytter eksisterende kilder, får det *ingen konsekvenser for rapportørene*. *For myndighetene vil det innebære*

noe økt ressursbruk, men mindre enn for alternativ C (siden det ikke skal innhentes tilleggsopplysninger eller korrigeres for indirekte eie).

7.4 Vurdering av løsninger for dekomponeringen av beholdningsendringene

Uansett hvilken tilnærming som velges for å dekke de nødvendige spesifikasjonene i framskrivningsgrunnlaget, må det *legges ned ressurser for å dekomponere beholdningsendringene* i tråd med standarden. For de sektorene hvor fjorårsbeholdningene framskrives, bestemmes imidlertid dekomponeringen implisitt gjennom framskrivningsmetodene. For statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, hvor regnskapsstatistikk er tilgjengelig, kan det derimot legges ned mer eller mindre ressurser for å forklare beholdningsendringene og avvik mot utenriksregnskapet.

Selv om *bruk av tilgjengelig regnskapsstatistikk, kan avdekke avvik mot utenriksregnskapet*, bør ikke dette forhindre at informasjonen utnyttes. Sannsynligvis er det gjennom dette materialet, og de avvikene som her kan avdekkes, at vi *på sikt kan oppnå den største kvalitetshevingen* i eksisterende statistikk. I motsetning til avvik som avdekkes mellom estimerte og observerte beholdningsdata, er det her tilnærmet samtidighet i datagrunnlaget. Videre utgjør statens og finansinstitusjonenes mellomværende og finanstransaksjoner med utlandet en vesentlig del av de totale beholdningene og strømmene. Dessuten er det disse sektorene som har de største omvurderingene, dels som følge av størrelsen på beholdningene, og dels fordi beholdningene i hovedsak består av porteføljeinvesteringer som vurderes til markedsverdi. Dersom ressursene begrenser arbeidet som kan nedlegges i å forklare avvikene, bør man *heller forsøke å foreta enkle justeringer, enn å unnlate å benytte opplysningene*. Avvikene forsvinner ikke, selv om vi ikke utnytter informasjonen, slik at avvikene ikke blir så synlige.

Dekomponering av beholdningsendringene henger nært sammen med rutinen for framskrivning av beholdningene og krever dessuten god kunnskap om metodene som benyttes for å beregne omvurderinger i valutastatistikken. Av denne grunn virker det *naturlig at også dette arbeidet utføres i Norges Bank*. Dessuten vil en eventuell forklaring og justering av avvik mot utenriksregnskapet forutsette tilgang til detaljerte opplysninger i valutastatistikken og kunnskap om deres kvalitet, noe som gjør det vanskelig for Statistisk sentralbyrå å utføre arbeidet.

Å utnytte eksisterende informasjon i større grad enn hva som er tilfelle i dag for å dekomponere beholdningsendringene, har *ingen konsekvenser for rapportørene*. Til tross for at kildene er relativt enkle å utnytte vil det imidlertid *kreve en del endringer og omlegginger i Norges Banks rutiner* for å beregne fordringer, gjeld og beholdningsendringer. Videre kan funksjonell inndeling av omvurderinger mv. samt forklaring og justeringer av avvik innebære en viss ressursbruk.

7.5 Konklusjon

7.5.1 Metode- og kildevalg for de ulike sektorene

For *statsforvaltningen, kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper* må tilgjengelige beholdningsoppgaver fra regnskapsstatistikken utnyttes direkte og korrigeres med VPS-opplysninger. Videre må regnskapsstatistikken informasjon om valutakursomvurderinger og markedsverdiendringer utnyttes, og transaksjoner beregnes. Eventuelle uforklarte avvik mot utenriksregnskapets transaksjoner føres som andre volumendringer, dersom avvikene er små. Avvik som er for store klassifiseres på andre sektorer, eller føres som statistiske avvik.

For *sektorer hvor regnskapsstatistikk ikke er tilgjengelig innen aktualitetsfristen*, framskrives fjorårsbeholdningene ved hjelp av transaksjoner og beregnede omvurderinger. Omfanget av nye kilder og beregninger ved framskrivningen bestemmes ut fra en avveining av nytten i forhold til ressursinnsatsen. Beholdningsendringene bestemmes implisitt av framskrivningsmetoden. Både av hensyn til oppgavebyrde, omfang av dobbeltrapportering samt nytte- og kostnadsvurdering av myndighetenes

ressursbruk, virker det mest hensiktsmessig å basere seg på allerede eksisterende kilder for å komme fram til et framskrivningsgrunnlag som inneholder de nødvendige spesifikasjonene i henhold til SDDS-kravene. Også sammenligning med metodene som benyttes i Sverige og Danmark tilsier at vi ikke skal legge ned større ressurser i framskrivningsgrunnlaget.

7.5.2 Arbeidsdeling og endret ressursbruk

Finansinstitusjonene vil få en minimal økning i oppgavebyrden som følge av at direkteinvestert eierkapital innlemmes i regnskapsrapporteringen. Dersom det for å redusere avviket mellom estimerte og senere observerte beholdningsdata startes rapportering av verdipapirer som holdes i depot, vil *bankenes fondsavdelinger og enkelte verdipapirforetak* få økt oppgavebyrde. Slik rapportering kan imidlertid bli igangsatt uavhengig av IIP-undersøkelsen, som følge av tilsynsbehov i Kredittilsynet. Dersom man velger å innhente opplysninger om eventuell direkteinvestert kapital i form av obligasjoner og sertifikater, vil *enkelte foretak som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper* få økning i oppgavebyrden.

I den grad rapporteringen utvides eller ny rapportering innføres vil dette innebære *økt ressursbruk for myndighetene*. Merbelastningen bør *fordeles* mellom Norges Bank og Statistisk sentralbyrå ut i fra hva som er naturlig *i forhold til institusjonenes oppgaver og arbeidsdeling*⁷. Dagens arbeidsdeling tilsier at det er mest naturlig at *Norges Bank* foretar framskrivningen av beholdningsdataene og dekomponeringen av beholdningsendringene. Merbelastningen for *Statistisk sentralbyrå* vil i hovedsak være knyttet til utbedring av statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet, samt tilrettelegging av data for staten. I tillegg vil det bli behov for samarbeid med Norges Bank for å øke kvaliteten på statistikkregistrene og forklare avvik mellom statistikkene, samt for å konstruere et framskrivningsgrunnlag som tilfredsstiller SDDS-kravene og beregne omvurderinger basert på materiale fra finanstillingen. På bakgrunn av denne arbeidsdelingen er det naturlig at Norges Bank får publiseringsansvaret for de framskrevne dataene, mens Statistisk sentralbyrå får ansvaret for å publisere de endelige beholdningstallene. Arbeidsgruppen anslår at denne arbeidsdelingen etter etableringsperioden vil innebære en permanent økning i ressursbruken i Norges Bank på mellom 0,5 og 1 årsverk og i Statistisk sentralbyrå på mellom 0,5 og 0,75 årsverk, avhengig av omfanget på utvidelsene.

Muligheter for samordningsgevinster bør vurderes. For eksempel bør det vurderes om felles skjema-utsending for finanstillingen og undersøkelsen over inngående direkteinvesteringer kan innebære kvalitetsforbedring av statistikkene eller samlet kostnadsreduksjon, selv om undersøkelsene ikke kan samordnes fullt ut. Uavhengig av IIP bør valutastatistikkens valutafordelte oppgaver fra kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper over utvalgte fordringer og gjeld overfor utlandet innarbeides i institusjonenes ordinære rapportering, for på den måten å fjerne dobbeltrapportering som eksisterer i dag. Videre bør det arbeides for at opplysningene på finanstillingsskjemaet innarbeides i regnskapsoppgavene fra foretakene som er pålagt å rapportere regnskapsopplysninger til Norges Bank eller Statistisk sentralbyrå. Dette vil både fjerne en viss grad av dobbeltrapportering og gjøre det enklere for foretakene ved at rapporteringen skjer samlet og kan ses i sammenheng. At rapporteringen ses i sammenheng vil i neste omgang bidra til en heving av kvaliteten på oppgavene og reduksjon av revisjonsarbeidet.

7.5.3 Løsning på institusjonelle beskrankninger

Konklusjonen over og det økede samarbeidet som SDDS-kravene om dekomponering av beholdningsendringer og forklaring av avvik generelt forutsetter, innebærer at vi må finne en *løsning på de institusjonelle begrensningene av informasjonsutvekslingen* som vi har i dag. Dagens forpliktelser og

⁷ Dagens arbeidsdeling er et resultat de to institusjonenes forpliktelser. Spesielt kan det pekes på Norges Banks utøvelse av pengepolitikken, valutakontroll og internasjonale forpliktelser vedrørende direkteinvesteringer og internasjonale reserver, samt Statistisk sentralbyrås forpliktelser til å oppfylle nasjonalregnskapsstandardene, hvor arbeidet med finansielle sektorbalanser og derigjennom finanstillingen og integreringen av denne i bedrifts- og foretaksregisteret er en forutsetning.

arbeidsdeling tilsier at statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet fortsatt bør utarbeides av Statistisk sentralbyrå. For å kunne oppfylle kravene i SDDS må da Norges Bank bli gitt innsynsrett i finanseringsoppgavene. Dette innebærer at finansieringen må innhentes med hjemmel i en annen lov enn statistikkloven, f.eks. valutaloven.

Litteraturliste

- IMF (1996): Guide to the Data Dissemination Standards. Module 1: The Special Data Dissemination Standard
- IMF (1993): Balance of Payments Manual, fifth edition
- IMF (1995): Balance of Payments Compilation Guide
- OECD (1996): OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investments, third edition
- Verdensbanken, IMF, BIS, OECD (1998): External Debt. Definition, Statistical Coverage and Methodology
- FN (1993): System of National Accounts 1993
- Eurostat (1995): European system of accounts, ESA 1995
- Sveriges Riksbank (1999): Betalingsbalansen och Sveriges utenlandsställning - källor och definisjoner
- Sveriges Riksbank (1999): Tabellsamling. Sveriges betalingsbalans - flöden och stockar
- Danmarks Nationalbank (1998): Danmarks utenlandsgæld

Vedleggsdel

Vedlegg 1: Prosjektskriv.....	36
Vedlegg 2: International Investment Position - status for SDDS-kravene pr. 1. juni 1999	47
Vedlegg 3: Internasjonal investeringsposisjon - standardkomponenter	49
Vedlegg 4: Oversikt over statistikk og kilder som kan danne grunnlaget for en IIP-undersøkelse.....	53
Vedlegg 5: Kopi av skjemaer	64

Vedlegg 1

Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk
ALR, 9.9.96:pskIIP, korrigert AHT, 19.01.98

PROSJEKTSKRIV

TO NYE UNDERSØKELSER FOR UTENLANDSSEKTOREN

1. Innledning

I hele etterkrigstiden har de vestlige industrilandene arbeidet for liberalisering av internasjonal handel og nedbygging av handelshindringer gjennom organisasjoner som GATT, OECD, IMF, EFTA og EU. På grunn av handelens betydning for økonomien i industrilandene ble betalinger i tilknytning til kjøp og salg av varer og tjenester over landegrensene raskt liberalisert. I løpet av de siste tjue årene har også kapitalbevegelsene i de fleste industrilandene blitt liberalisert. Denne liberaliseringen kan ses på som en naturlig videreføring av utviklingen mot økende internasjonal handel og integrasjon, samtidig som den har bidratt til at det er blitt billigere og mindre risikofylt å handle over landegrensene.

Dereguleringene av finansmarkedene, sammen med ny teknologi og finansielle innovasjoner har ført til at omfanget av internasjonale kapitaltransaksjoner har økt kraftig. Med bakgrunn i dette setter IMF i verk, med støtte fra EMI, BIS og OECD, en større samordnet **engangsundersøkelse** for å kartlegge beholdningene av «porteføljainvesteringer» på tvers av landgrensene. Undersøkelsen som skal gjennomføres i omlag 40 land, ved utgangen av 1997, tar sikte på å bedre kvaliteten på statistikkmaterialer for utenlandstransaksjoner. Finansdepartementet har i brev av 5. mars 1996 til IMF opplyst om at Norge har som intensjon å delta i undersøkelsen, forutsatt at det er mulig å finne løsninger på bl.a. problemer med konfidensialitetsreglene i statistikkloven. FIN har gitt SSB og Norges Bank ansvaret for å planlegge og tilrettelegge for de dataene IMF krever til dette formålet. I dette notatet er omfanget og ressursbehovet ved de **obligatoriske delene** av IMF «Coordinated Portfolio Investment Survey» omtalt som **alternativ 1**.

I kjølevannet av Mexico-krisen har dessuten USA og IMF ønsket å bedre og intensivere den økonomiske overvåkingen, bl.a. med mer omfattende statistisk rapportering fra de enkelte medlemslandene. Til dette formålet har IMF utviklet en ny standard for medlemslandenes spredning av data til publikum - The Special Data Dissemination Standard (SDDS). Norge sluttet seg til den nye standarden den 18. juni, og det praktiske arbeidet med å framskaffe data til formålet er lagt til Norges Bank, Finansdepartementet og SSB. En egen arbeidsgruppe under ledelse av Erling Fløttum har fått ansvaret for å presisere hvilke statistikkområder - og på hvilket vis - IMF-kravene ikke er oppfylt for Norges vedkommende. Ett av de områdene hvor Norge har problemer med å oppfylle standarden, er innenfor **International Investment Position** (gjelder opplysninger om direkte investeringer, porteføljainvesteringer, reservekapital og annen kapital). Ressursbehovet og omfanget av en mer omfattende IIP-utenlandsundersøkelse, slik den er beskrevet i IMF's «Guide to the Data Dissemination Standards» blir omtalt som **alternativ 2** i dette notatet. Dette alternativet bygger på at den nye IIP-undersøkelsen tar opp i seg den årlige tellingen over Norges fordringer og gjeld overfor utlandet og Norges Banks/Skattedirektoratets direkte investeringer/utenlandsoppgaven.

Opplysningene som IMF etterspør i de to alternativene foreligger verken i Norges Bank eller i Statistisk sentralbyrå, og det må derfor settes i verk nye statistiske undersøkelser. Det minst ambisiøse opplegget, dvs. engangsundersøkelsen, er omtalt som alternativ 1, eller porteføljeundersøkelsen. Den mer ambisiøse undersøkelsen, alternativ 2, blir omtalt som International Investment Position (IIP).

Opplegg til porteføljeundersøkelsen, basert på en meget foreløpig utgave av IMF-håndboken, ble skissert i et brev til Finansdepartementet av 6. februar 1996 - der det også ble opplyst om at undersøkelsen ikke lar seg innarbeide i SSBs eksisterende arbeidsprogram uten økt ressurstilførsel.

2. Bakgrunn

Kjøp og salg av aksjer og andre verdipapirer (inkl. finansielle derivater) mellom land har økt dramatisk siden begynnelsen av 1980-tallet. Denne trenden reflekterer liberaliseringen av kapitalmarkedene, finansielle innovasjoner og behovene investorene har for internasjonal diversifisering av verdipapirporteføljen. Dessverre har utenriksregnskapsstatistikk og annen statistikk som dekker fordringer og gjeld overfor utlandet delvis mislykkes i å fange opp de nye utviklingstrekkene. Svakheterne i statistikkmateriale for utlandssektoren er et internasjonalt problem, som også gjør seg gjeldende for de skandinaviske landene. I Norge har vi problemer med å få til fullt tallmessig samsvar mellom transaksjonstallene i utenriksregnskapets drifts- og kapitalregnskap, og mellom transaksjonene i utenriksregnskapet og endringene i beholdningstallene i den årlige «finanstellingen». Målt i absolutte tall har problemet blitt stadig større etter at valutareguleringene ble opphevet fra 1991. Dette kan delvis forklares ved et betydelig økt volum og ved forskjellige prinsipper for verddivurdering i de ulike statistiske kildene.

Med bakgrunn i dette problemet fremmet seksjon for nasjonalregnskap et prosjektskriv i samband med virsomhetsplanen for 1996; «Transaksjoner og nettogjeld overfor utlandet» (TOH 9.10.95). Sommeren 1996 ble det satt ned ei arbeidsgruppe under ledelse av Tore Halvorsen, og med medlemmer fra Norges Bank og seksjon for offentlige finanser og kredittmarked i SSB. Pilotprosjektet har som mål å kartlegge årsakene til uoverensstemmelsene i de ulike statistikkene som beskriver transaksjoner og balanseforhold overfor utlandet. Gruppa skal foreslå tiltak og videre arbeid for å kunne oppnå en konsistens statistisk beskrivelse. Koordinering, eventuelt sentralisering av statistikkinnsamling er viktige stikkord. Pilotprosjektet vil således kunne avdekke om og hvor det eventuelt er viktig å sette inn ny ressursinnsats for utenlandssektoren.

I nasjonalregnskapet er utlandet definert som en egen sektor som fanger opp alle økonomiske relasjoner mellom innlendinger og utlendinger. Dette betyr at det for sektoren skal stilles opp et fullt sett med konti, medregnet balanse- og balanseendringskonto. De viktigste datakildene for utenlandssektoren er statistikk over utenrikshandel, valutastatistikken i Norges Bank og den årlige undersøkelsen over fordringer og gjeld overfor utlandet (finanstellingen). Dessuten utnyttes de årlige undersøkelsene om utenlandske direkte investeringer i Norge, og norske direkte investeringer i utlandet, basert på statistikk i Norges Bank og Skattedirektoratets «utenlandsoppgave». De internasjonale retningslinjene for statistikken er gitt i SNA 1993/ESA 1995 og i IMF's Balance of Payments fra 1993. Videre er direkte investeringer regulert gjennom OECDs Detailed Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Som et tillegg kommer også nå de nye reguleringene gjennom IMF's Coordinated Portfolio Investment Survey (mai 1996) og IMF's Guide to the Data Dissemination Standards (mai 1996). Bakerst i notatet er det gitt en beskrivelse av visse ord og termer, og det er dessuten satt opp en oversikt over de internasjonale statistikkhåndbøkene som regulerer sektoren «utlandet».

3. Formål

Formålet med begge undersøkelsene er å sikre at statistikkene for utlandet oppnår bedre kvalitet, hyppighet og aktualitet. Gjennom porteføljeundersøkelsen forplikter dessuten landene seg til å utveksle data gjennom IMF. Datautvekslingen vil trolig være med på å avdekke hvor og hvorfor det oppstår så stor ubalanse mellom den totale fordringen og gjelden på Jorda. Videre påpeker IMF at de nye beholdningstallene samtidig kan gi bedre kvalitet på formuesstrømmene (rentetallene og aksjeutbytte) i utenriksregnskapet.

4. Prosjektopplegg og prosjekresultat

4.1 Alternativ 1: Porteføljeundersøkelsen

IMFs porteføljeundersøkelse skal gjennomføres som en engangsundersøkelse, og skal gi beholdningstall ved utgangen av 1997. Visse deler av undersøkelsen er **obligatoriske**, dvs. for å kunne få til krysskontroller mellom landene. Vi er således pålagt å gjennomføre undersøkelsen pr. **31. desember 1997**, vi skal minimum dekke fordringssiden, dvs. nordmenns investeringer i utlandet, vi skal **dekke alle typer verdipapirer** med løpetid over ett år (hovedsakelig aksjer, obligasjoner, kapitalinnskudd og andeler i verdipapirfond). Undersøkelsen skal dekke **porteføljeinvesteringer**, men det står oss selvfølgelig fritt å også samle inn opplysninger om nordmenns direkte investeringer i utlandet, plassering av valutareserven og andre utenlandsinvesteringer (dvs. totale fordringer på utlandet). Vi er pålagt å bruke full landgrupperingen, dvs. **samtlig land skal dekkes**, slik den er gitt av International Standards Organisation (ISO kode 3166). Opplysningene skal basere seg på **markedsverdi**, men av kontrollhensyn bør en også innhente pålydende verdi eller bokført verdi.

Andre sider ved undersøkelsen er frivillige. IMF oppfordrer landene til å la undersøkelsen dekke gjeldssiden med tilsvarende oppsplitting på porteføljeinvesteringer, direkte investeringer, etc. Videre ber IMF også landene vurdere om de kan samle inn tilleggsinformasjon om beholdninger av kortsiktige verdipapirer (pengemarkeds-instrumenter som sertifikater og statskasseveksler), opplysninger om valutaslag, og oppfordrer sterkt til at landene kartlegger det enkelte verdipapir med verdipapirnummer (ISIN-nummer), utsteder, løpetid, valutaslag, avdragsprofil, etc. - for derigjennom å muliggjøre etablering av et verdipapirregister. I tilbakemeldingen til IMF skal vi dessuten redegjøre for hvordan vi behandler gjenkjøpsavtaler, swap-avtaler og andre «utenombalanseposter»⁸. IMF oppfordrer også sterkt til at transaksjoner og beholdningstall bør inkluderes i samme undersøkelse, slik at det blir enkelt å kontrollere transaksjonene mot beholdningstallene.

Vi kan også selv velge om vi vil basere oss på opplysninger fra **slutt-investor**, eller bygge på opplysninger fra verdipapirforvaltere eller en kombinasjon av disse, avhengig av lovreguleringene rundt oppbevaring av verdipapirer. For Norges vedkommende må undersøkelsen gå ut til slutt-investor, siden innlendinger står fritt til å handle utenlandske verdipapirer gjennom utenlandsk mekler (som følge av endringer i valutaloven fra 1994). Forvaltning av verdipapirer kan derfor like gjerne foretas av utenlandsk forvalter som norsk forvalter (hvis det da brukes forvalter overhode). Statistikklovens bestemmelser om oppgaveplikt omfatter dessuten ikke utenlandske forvaltere og meklere.

I undersøkelsen er det også forutsatt at vi skal framskaffe data om husholdningssektorens investeringer i utenlandske verdipapirer og verdipapirfond. Mulige kilder for å avdekke hvilke

⁸ Årsaken til det betydelige lavere ressursanslaget i dette prosjektskrivet, sammenliknet med notat av ALR 11.1.96, er at det ikke lenger er obligatorisk å kartlegge de finansielle derivatene futures, warrants og opsjoner. I tillegg trekkes ressursanslaget ned ved at IMF gir adgang til å gjennomføre «aggregerte» undersøkelser, der en ikke trenger å gå ned på den enkelte utsteder eller det enkelte verdipapir.

husholdninger som foretar slike investeringer kan være valutastatistikken i Norges Bank eller selvangivelsene for forskuddspliktige skatteyttere. Det må så utformes et særskilt skjema som går til de relevante husholdningene (bl.a. for å få vite hvilke typer verdipapirer dette omfatter, markedsverdien på papirene, landgruppering, etc.). Opplysninger fra selvangivelsesregisteret for 1993 og 1994 viser at forskuddspliktige i sum hadde en skattepliktig formue på utlandet på omlag 4 milliarder kroner.

IMF ber om at statistikkprodusenten må holde nær kontakt med aktørene i finansmarkedet i samband med planleggingen av undersøkelsen, på grunn av kompleksiteten av det materiale som skal innhentes.

Den norske engangsundersøkelsen lar seg lettest gjennomføre dersom det blir laget et **tilleggsskjema** til den årlige finanstillingen. De obligatoriske fordringspostene i form av porteføljeplasseringer i IMF-undersøkelsen vil da bli kartlagt og rapportert, på et mye større detaljeringsnivå enn i den ordinære finanstillingen. Finanstellingsregisteret vil også i hovedsak dekke de institusjonene og aktørene som bør få tilsendt tilleggsskjemaet, med unntak av husholdningssektoren. Registeret omfatter i dag vel 8000 - 10000 foretak og institusjoner som vi vet har utstrakt kontakt med utlandet. En del av denne kontakten vil imidlertid være i form av direkte investeringer i datterselskaper og filialer, og dessuten vil noe av kontakten bare være knyttet til kortsiktige verdipapirer og varekontakter, slik at bare en del av disse institusjonene vil måtte rapportere om sine porteføljeplasseringer i utlandet.

Bankene og finansinstitusjonene rapporterer sine utenlandsplasseringer i form av en særskilt elektronisk rapport i bankstatistikken (rapport 60). Norges Bank har etter flyttingen av bankdatabasen, ansvaret for å innhente og bearbeide disse opplysningene. Også denne rapporten kan legges om etter de nye retningslinjene fra IMF. Hvis opplysningene skal rapporteres elektronisk, må det gå ut varsel til bankene og bankenes datasentraler seinest fra sommeren 1997 (myndighetene har 6 måneders varslingsfrist på endringer i maskinell rapportering). I tilfelle en velger en slik løsning må Norges Bank involveres i prosjektet. Et mer realistisk alternativ er nok likevel, siden undersøkelsen bare er en engangsundersøkelse, at SSB sender ut et tilleggsskjema også til bankene og finansinstitusjonene. Oppgavene fra bankene og finansinstitusjonene bearbeides da av SSB sammen med resten av tilleggsskjemaene.

Det må utformes veiledninger som gjør at rapportørene forstår hvordan de skal skille mellom porteføljeinvesteringer, direkte investeringer og annen kapitalplassering i utlandet. Det må lages en ny edb-rutine for optisk lesing av dataene, og for mottak og kontroll av opplysningene (delvis for å avdekke inkonsistenser i det mottatte materialet, delvis for å avdekke inkonsistenser mot annet materiale på feltet). Uttaksrutiner må etableres slik at IMF kan få ut de nødvendige dataene for krysskontroll mot andre lands opplysninger. Det er dessuten forutsatt at opplysningene skal gjøres tilgjengelig på elektronisk tavle (f.eks. internett) for IMF. Arbeidet med nytt skjema, veiledninger og andre forhold ved undersøkelsen bør fortrinnsvis startes i 1996.

Porteføljeundersøkelsen kan på ingen måte erstatte andre undersøkelser som gjennomføres på årlig basis, f.eks. finanstillingen eller utenlandsoppgaven for direkte investeringer. Dette skyldes at nasjonalregnskapet/finansielle sektorbalanser krever at vi dekker de totale fordringer og gjeld, og detaljgraden er dessuten forskjellig fra IMF. I IMFs porteføljeundersøkelse og Balance of Payments Manual klassifiseres finansielle aktiva og passiva primært etter funksjon (dvs. direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, andre investeringer - inkl. lån - og reservekapital). I tillegg opereres det med en sekundærinndeling; dvs med en grov finansobjekts- og sektorgruppering (dvs. sentralbanken, offentlig forvaltning, banker og andre sektorer) for å oppnå linker til andre av IMFs statistikkssystemer (Monetary and Financial Statistics, Government Finance Statistics, International Banking, og External Debt). I nasjonalregnskapssammenheng er skillet mellom portefølje og direkte investeringer derimot bare av sekundær interesse. Den primære klassifikasjonen i nasjonalregnskapet/SNA er inndelingen av balansepostene etter finansobjekter (bankinnskudd, utlån, obligasjoner), med en underoppdeling på detaljert sektornivå. Om verdipapirer holdes i form av direkte investeringer eller i form av

porteføljeplasseringer er derfor av underordnet betydning. Dette gjør at porteføljeundersøkelsen blir et tilleggssarbeid.

4.2 Alternativ 2: International Investment Position

Det andre alternativet for å tilfredsstille IMF's nye krav til datarapportering for utenlandssektoren, er å etablere en stor ny undersøkelse som tar opp i seg alle andre spørreundersøkelser på feltet. Dette gjelder først og fremst den årlige finanstellingen, bankstatistikkens rapport 60, og Norges Banks undersøkelse over direkte investeringer i Norge og Skattedirektoratets «utenlandsoppgave»⁹. Hittil har statistikklovens begrensninger på utlevering av opplysninger til valuta- og skattekontroll gjort at dette ikke har vært mulig.

Ser vi imidlertid bort fra slike problemer, vil det være mulig å etablere et skjema som dekker alle relevante aspekter. Det må da utformes et spørreskjema som gir en tre til firedeling av alle finansobjekter (både på fordrings- og gjeldssiden) i direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, reservekapital og annen kapital. I et slikt alternativ bør en dessuten vurdere valutastatistikkens plass og derigjennom hyppigheten og detaljgraden på utenriksregnskapet.

I den nye omfattende undersøkelsen må det innhentes full landgruppering, og ikke aggregert over grupper av land som i finanstellingen. Opplysningene må innhentes til markedsverdi (eller bokført verdi for direkte investeringer, eller pålydende verdi der det ikke foreligger markedsverdi).

Et slikt opplegg forutsetter at det også gjøres organisasjonsmessige endringer i arbeidsdelingen mellom Norges Bank, Skattedirektoratet og SSB, og det må tas en beslutning om hvilken institusjon som skal ha hovedansvaret for å ivareta sektoren utlandet. Dessuten må det fattes beslutninger om valutastatistikkens rolle og omfang sett i lys av den nye undersøkelsen, og om det fremdeles er behov for detaljerte månedlige utenriksregnskap.

I IMF SDDS er det foreløpig nok at landene utarbeider en plan for hvordan en årlig (men aller helst kvartalsvis) IIP-undersøkelse etter hvert kan tilfredsstillende datakravene. Dette betyr at vi kan bruke noe lengre tid på planleggingen av en slik integrert undersøkelse. Uansett vil en slik samordning kreve grundige utredninger og en større gjennomgang av hvordan den store undersøkelsen skal foretas. Dessuten kan det være grunn til å avvente «utenlandsgruppas» rapport før en bestemmer at en skal sette iverk en stor undersøkelse, da det kan vise seg at problemene hovedsakelig ligger i «omvurderingsregnskapet». Samtidig vil det være en fordel om vi kan trekke på erfaringene fra bl.a. porteføljeundersøkelsen, før vi går igang med en større løpende undersøkelse.

Vi anser det derfor som tvilsomt om IIP-opplegget kan gjennomføres innen årsskiftet 1997. Vi har derfor her bare kort skissert hva et slikt opplegg vil kreve av ressurser.

Fordeelene med å utarbeide en integrert og samordnet undersøkelse kan oppsummeres i to ting. Oppgavegiverne vil kun få tilsendt **ett spørreskjema**. For oppgavegiverne antas det å være lettere å fylle ut ett samordnet spørreskjema, framfor et virvar av skjema med beslektet innhold. Opplysningene vil være enklere å kontrollere, siden summen av underoppdelingen mellom portefølje

⁹ Kravene til IMF's IIP-undersøkelse kan dekkes på en mer summarisk og enklere måte enn det som er omtalt her. For Norges vedkommende kan vi trolig i en overgangsfase bruke finanstellingens totale fordringer og gjeld etter objekt og sektor, og trekke fra tallene fra Norges Banks undersøkelse over utenlandske direkte investeringer i Norge og Skattedirektoratets utenlandsoppgave. Vi forutsetter da at resten av objektstotalen er porteføljeplasseringer (inkl. reservekapital og andre investeringer). Et slikt opplegg løser imidlertid ikke inkonsistensene mellom de ulike statistikkene for utlandet, og gir heller ikke lettelse i rapporteringsbyrden for oppgavegiverne. Tallene lar seg heller ikke bryte ned på land.

og direkte investeringer, etc. skal være objektstotalen. Videre vil en samordnet undersøkelse evt. kunne gi **ressursbesparelser** når en ser på de ressursene offentlige myndigheter bruker på de ukoordinerte undersøkelsene. Norges Bank bruker vel 1.3 årsverk på sin undersøkelse over utenlandske investeringer i Norge, samt arbeidet med Skattedirektoratets utenlandsoppgave (ressursanslagene er hentet fra Rapport fra Arbeidsgruppen for vurdering av arbeidsfordelingen av statistikken mellom Kredittilsynet, Norges Bank og Statistisk sentralbyrå. 20. april 1994). SSB brukte i 1995 vel 1,5 årsverk på sitt arbeid med finansstillingen. Det vil si at det til sammen går med omlag 3 årsverk. Her vil det opplagt være besparelser å hente på f.eks. arbeidet med ajourhold og oppdatering av registre, i form av kostnader ved utsending av undersøkelsen, etc.

5. Lovgrunnlaget, interessenter og deltakere

Foruten SSB er Norges Bank en viktig part i arbeidet som må settes i verk for å kartlegge nye sider ved utenlandssektoren. Dette avspeiler seg også i at Norges Bank er representert i de to arbeidsgruppene som helt eller delvis jobber inne på feltet. I den ene gruppa, under ledelse av Erling Fløttum, har Norges Bank sekretariatsfunksjonen. I den andre gruppa, utenlandsgruppa under ledelse av Tore Halvorsen, er både valutastatistikk- og finansstatistikkseksjonen i Norges Bank representert. Dessuten vil Skattedirektoratet ønske å ha et ord med i laget, dersom det blir snakk om å sluke «utenlandsoppgaven».

Videre må det nærmere avklares med Kredittilsynet om de gir tillatelse til å bruke tilsynsloven for å innhente oppgaver fra bankene og finansieringsforetakene, sett på bakgrunn av at opplysningene skal overleveres til IMF og andre land for krysskontroll.

Internt i SSB må det gis en juridisk vurdering av om statistikkloven gir hjemmel for utlevering av opplysninger til IMF og andre land, for krysskontroll. Dessverre foreligger ennå ikke noe notat fra IMF om i hvilken form de ønsker å motta opplysningene. Dersom statistikkloven ikke lar seg benytte, må vi eventuelt få Norges Bank eller Skattedirektoratets tilgang til å bruke valutaloven eller likningslovens bestemmelser, evt. basere undersøkelsen på frivillig hjemmel.

I forbindelse med IIP-prosjektet må det trolig avklares hvordan et samarbeide mellom SSB, Norges Bank, Skattedirektoratet og eventuelt Kredittilsynet om datainnhenting for utenlandssektoren kan skje innenfor dagens lovverk.

6. Tidsplaner og ressursbruk

6.1 Tidsplan og ressursrammer ved alternativ 1: Porteføljeundersøkelsen

IMF har i sin skisse til tidsplan forutsatt at planleggingen av porteføljeundersøkelsen kommer igang allerede i første halvår 1996. Dvs. IMF har skissert følgende tidsplan for den minst ambisiøse undersøkelsen (dvs. alternativ 1):

Tidlig i 1996: Statistikkprodusentene bør begynne foreløpige diskusjoner med potensielle rapportører, for å få et bredt overblikk over hva som bør dekkes og ikke dekkes i undersøkelsen, bl.a. for å kunne beslutte om undersøkelsen skal basere seg på opplysninger fra slutt-investor, fra verdipapirforvaltere eller en blanding av disse to.

Tidlig 1996: Det må besluttet hvilken institusjon som skal ha hovedansvaret for undersøkelsen, og hvilke lovhemler som kan benyttes for å innhente opplysningene. Det må avklares med regulerende myndigheter at de gir sitt samtykke til undersøkelsene. «Skjemarådet» bør trolig få undersøkelsen til vurdering i Norge.

Sommeren 1996: Den ansvarlige institusjonen bør utforme et utkast til spørreskjema, og diskutere det med et utvalg av de som skal rapportere opplysningene. Skjemaet må utformes med tanke på optisk lesing.

Sommeren 1996: Ta beslutning av omfanget av undersøkelsen (hva skal dekkes, bare fordringer og andre ting som er obligatorisk, eller skal vi også samtidig prøve å dekke andre behov).

Sommeren 1996: Begynne å etablere de nødvendige registre over mulige rapportører, som en del av Enhetsregisteret. Registerarbeidet kan imidlertid ikke sluttføres før februar/mars 1998. Vi må også kartlegge hvilke husholdninger som eventuelt bør få tilsendt skjema.

September 1996: Delta i 3 dagers arbeidsseminar i Washington, der det skal redegjøres for planene for de nasjonale undersøkelsene. Også gjennom 1997, 1998 og 1999 skal det holdes tilsvarende seminarer, der det skal legges fram skriftlig materiale som dokumenterer opplegget for undersøkelsen, framdriften av undersøkelsen, etc.

Årsskiftet 1996/1997: Informere alle potensielle rapportører om undersøkelsen.

Mars 1997: Avholde seminar og liknende for å lære opp rapportørene i den nye undersøkelsen.

Mars 1997: Avslutte arbeidet med spørreskjemaene, og sende dem til alle som skal rapportere, slik at oppgavegiverne kan tilrettelegge sine datasystemer og regnskapssystemer til de nye opplysningene, etc.

Sommeren 1997: Foreta en prøveundersøkelse blant deler av populasjonen, for å få tilbakemelding på hvordan spørreskjema og rettleidninger fungerer, og dessuten begynne arbeidet med hvordan materialet skal behandles edb-messig (bl.a. teste optisk lesing).

31. desember 1997: Referansedatoen for undersøkelsen.

Våren 1998: Det må jobbes med å utvikle databaseverktøyet for datamottak, bearbeiding/revisjon og datauttak. EDB-personale må også tilrettelegge for utlegging av data på elektronisk tavle (internett).

Slutten av mars 1998: Frist for innsending av oppgavene ifølge IMF's planer. For Norges vedkommende er det først mulig å sette leveringsfristen ved utgangen av april, på grunn av fristen selskapene har for ferdigstilling av årsoppgjør ifølge regnskapsloven.

Fram til midten av 1999: Rapportere og utveksle informasjon med IMF og de andre landene som deltar i undersøkelsen. Vi skal levere dokumentasjon av undersøkelsen, om omfang, dekningsgrad og kvalitet til IMF.

SSB vil først starte mer konkret arbeid med undersøkelsen så snart opplegget blir tilført nødvendige ressurser, noe som trolig først kan skje fra årsskiftet 1996/1997. Våre ressursanslag dekker kun de **obligatoriske bitene** av porteføljeundersøkelsen. Gjennom 1997 antar vi at vel ett årsverk vil gå med i SSB til å planlegge undersøkelsen, samt at det vil gå med noe tid i planlegging av det nye edb-opplegget. Tid vil det dessuten være nødvendig å avsette til kompetanseoppbygging på feltet, utarbeiding av skriftlig dokumentasjon for overlevering til IMF og til deltaking i internasjonale møter, samt kontakten med de andre deltakende landene. Hvis en velger å legge om bankrapportene (rapport

60), framfor å bruke et engangs tilleggsskjema, må også Norges Bank gå inn med ressurser på prosjektet. I 1998 vil det måtte gå med ressurser til ajourhold og kvalitetssikring av register, noe som krever at bedriftsregisteret hele tiden er ajour med sektor- og næringskodingen av nye enheter i Enhetsregisteret. Videre må det avsettes tid til trykking, pakking, forsendelse av nødvendige skjema og rettledninger, svare på henvendelser, foreta purringer, og drive veiledning av oppgavegivere. Opplysningene må også registreres, og de må kvalitetskontrolleres både for å sjekke intern konsistens i skjemaet, og kontrolleres mot andre opplysninger. I løpet av november/desember 1998 bør det imidlertid være mulig å få kjørt ut de første resultatene fra undersøkelsen, for publisering av materialet i norske publikasjoner. Materialet må dessuten legges ut på internett. Videre må det hele tiden jobbes med skriftlig materiale som dokumenterer opplegget, kvaliteten og avgrensningene som er foretatt - metadata - for å sikre at vi har fulgt IMF-kravene i tilstrekkelig grad. Også metadataene må trolig legges ut på internett.

Fram til sommeren 1999 må det dessuten være tilgjengelig en person som holder nødvendig kontakt med IMF og de andre landene, og som har ansvaret for at nødvendige kontroller og revideringer blir foretatt på det norske materialet, dersom det oppstår inkonsistenser mot andre lands opplysninger. Videre er det nødvendig å bruke tid på å vurdere det materialet vi mottar fra andre land (40 andre land).

Et realistisk anslag på ressursbruken på en minimumsundersøkelse er derfor at det vil gå med ett årsverk i 1997 (planleggingsårsverk), at det vil medgå vel 2 årsverk i 1998 (faglig oppfølging og praktisk arbeid med undersøkelsen), og 0,5 årsverk i 1999 (en person fram til 1. juli 1999). I tillegg kommer ressursene til å etablere en ny databaseløsning, og de timeverkene som eventuelt Norges Bank vil bruke på sine deler av undersøkelsen.

	seksjon 250:	edb-kontor	Norges Bank
1997	1 årsverk til planlegging/prøveundersøkelse/ koordinering (prosjektledelse)	2 månedsværk	n.a.
1998	1 koordineringsårsverk (prosjektledelse) +1 driftsårsverk	8 månedsværk	n.a.
1999	1 person fram til sommeren 1999 (prosjektledelse)		
I alt	3,5 årsverk	10 månedsværk	n.a.

6.2 Tidsplan og ressursanslag ved alternativ 2: International Investment Position

IIP-alternativet vil som nevnt bety en betydelig mer omfattende undersøkelse enn porteføljealternativet, i det vi da tar sikte på å dekke databehovene for direkte investeringer, reservekapital og andre fordringer og gjeld overfor utlandet. Undersøkelsen skal dessuten omfatte både fordringer og gjeld overfor utlandet (med samme oppsplitting på finansobjekter, med underoppdeling på direkte investeringer, portefølje etc. på både aktiva og passivasiden). Samtidig som den nye undersøkelsen tar sikte på å dekke flere behov, vil den dessuten kunne erstatte flere av dagens undersøkelser, slik at den i den løpende driftsfase trolig kan gjennomføres med noe mindre ressursinnsats enn dagens 3 årsverk.

Ressurser til planlegging og igangsetting av en slik koordinert undersøkelse er nok imidlertid betydelig større enn i alternativ 1. Samtidig vil ressursinnsatsen i driftsfasen avhenge av hvor ambisiøst en legger opp opplegget, dvs. om det skal etableres verdipapirregistre, om en tar sikte på å

dekke nye behov som valutaslag, løpetid, etc. En overgang til kvartalsvise undersøkelser vil selvfølgelig også øke ressursbehovet ved løpende drift. Tar en sikte på at den nye undersøkelsen skal ta opp i seg deler av valutastatistikken, vil dette kreve ytterligere ressurser. Slike ting er det ikke tatt hensyn til i vårt ressursanslag.

I planleggings- og kartleggingsfasen av undersøkelsen vil det være nødvendig å gå gjennom dagens rapporteringsopplegg for å se hvordan alle behovene kan dekkes i et samordnet opplegg. dvs. det bør lages en forprosjektrapport som beskriver dagens behov og hvilke nye behov som kommer som et tillegg. Likeledes må det utredes nærmere hvordan en sentralisert statistikkinnhenting skal ivaretas, dvs. avklare hvilken institusjon som skal få hovedansvaret. Dersom SSB får et hovedansvar for undersøkelsen, må vi finne fram til løsninger som gjør at sentralbanken og skattemyndighetene får tilgang til opplysningene, uten at dette svekker kvaliteten på det innrapporterte materialet. Her kreves bl.a. en avklaring av hvilke lovhjemler som kan benyttes for å innhente opplysningene (statistikkloven, valutaloven, likningsloven, tilsynslovgivningen).

Tidsplanen for alternativ 2: IIP

Høsten 1996: Det nedsettes ei arbeidsgruppe bestående av Norges Bank, SSB og Skattedirektoratet som får i mandat å utarbeide en forprosjektrapport, bl.a. basert på pilotprosjektet for utlandet. I forprosjektrapporten kan en bl.a. beskrive hvilke behov som må dekkes i dagens rapporteringsopplegg, og hvordan og hvilke nye datakrav som må ivaretas (f.eks. om opplegget skal dekke utenombalanseposter). Arbeidsgruppa vurderer dessuten valutastatistikkens plass i et nytt rapporteringsopplegg. Videre kan gruppa få i oppdrag å vurdere hvordan spørreundersøkelsene i større grad kan samordnes med årsregnskapene til selskapene. Arbeidsgruppa må få gjennomført de nødvendige juridiske vurderingene av hvordan datautlevering mellom myndighetene skal kunne foretas. Gruppa bør også konkludere med hvordan arbeidsdelingen skal være mellom institusjonene for utenlandssektoren. Rapporten kan være ferdig på vårparten 1997.

Våren 1997: Rapporten legges fram for de involverte myndighetene, samt Finansdepartementet, og det tas en beslutning om hvilke(n) institusjon(er) som skal ha hovedansvaret for den nye integrerte undersøkelsen.

Sommeren 1997: Beslutning blir fattet om plassering av undersøkelsen og hyppigheten av undersøkelsen, med nødvendig melding til Finansdepartementet. Det nedsettes ei ny arbeidsgruppe som får i mandat å utforme det praktiske opplegget for undersøkelsene, dvs. utforme de nye spørreskjemaene og rettleidingene for oppgaveleveringen. De nye skjemaene drøftes med viktige aktører i finansmarkedet og med et utvalg av oppgavegivere.

Sommeren 1997: En egen EDB-gruppe ser på hvilke edb-løsninger som bør velges for den nye samordnede undersøkelsen, slik at databehovene blir dekket hos alle de involverte institusjonene.

Fra sommeren 1997: Nødvendig arbeid med overflytting og harmonisering av de ulike registrene for oppgavelevering påbegynnes. Det startes også arbeid med hvordan historiske tidsserier skal sikres, og kunne forlenges gjennom det nye harmoniserte opplegget.

April 1998: En prøveundersøkelse gjennomføres overfor et mindre utvalg av oppgavegivere.

April 1998: De ordinære undersøkelsene gjennomføres av de ansvarlige myndighetene for siste gang, evt. gjennomføres undersøkelsene av den nye ansvarlige institusjonen.

Sommeren 1998: Det sendes ut varsel til samtlige oppgavegivere om at en harmonisert undersøkelse skal settes i verk fra førstkommende årsskifte. Skjema og rettleiding til den nye undersøkelsen sendes ut - slik at rapportørene får tid til å legge om sine **regnskapssystemer** til den nye rapporteringen.

Arbeid begynner med å avklare om det er mulig å hente noen av opplysningene på elektronisk form fra selskapenes regnskapssystemer (gjelder f.eks. bankene og finansinstitusjoner, men det må også jobbes mot ordinære ikke-finansielle foretak).

Høsten 1998: Det etableres edb-løsninger for mottak, bearbeiding og uttak av data etter det nye rapporteringsopplegget i den ansvarlige institusjonen. System etableres også for datamottak på linje (internett, e-mail, disketter og andre elektroniske medium, f.eks. elektroniske skjema). Ved behov etableres åpne databaseløsninger slik at skattemyndighetene, SSB og sentralbanken får nødvendig on-line-tilgang til dataene.

Høsten 1998: Registeret ajourføres med de nye enhetene som er kommet inn/falt ut i samband med den gamle rapporteringen. Registeret ajourføres også med evt. andre enheter som skal svare på undersøkelsen.

31. desember 1998: Referansedato for den nye undersøkelsen

Våren 1999: Skjemaene klargjøres og trykkes, og sendes ut til de som er registeret som oppgavegivere i henhold til registeret. Det tas dessuten et tilfeldig utvalg av nye enheter som også får tilsendt oppgavene.

Våren 1999: Fortløpende veiledning av oppgavegiverne i hvordan det nye spørreskjemaet skal fylles ut. Orienteringer og seminarer for større grupper ved behov (f.eks. bankene og finansinstitusjonene).

31. april 1999: Frist for levering av de nye harmoniserte oppgavene. Generalforsamling i aksjeselskaper skal være holdt innen utgangen av april, og det er ikke mulig å hente ut regnskapsopplysninger før generalforsamlingen er avsluttet.

Sommeren 1999: Registrering av opplysningene i databaseopplegg, kvalitetskontroll mot bl.a. tidsserier, inkonsistenser i rapporten og mot eksterne kilder (f.eks. valutastatistikken). Tilbakemeldinger til oppgavegivere som har misforstått, gitt gale opplysninger, etc. Veiledning av oppgavegivere i utfylling av skjema og elektroniske skjema. Purringer ved manglende oppgavelevering, tvangsmulkt etc.

Høsten 1999: Opplysningene publiseres etter at det er foretatt omfattende kvalitetskontroller. Så langt det er mulig bør det publiseres tidsserier, på områder der det er mulig.

Høsten 1999: Det utarbeides en dokumentasjon av det nye opplegget.

Som det går fram av tidsplanen for alternativ 2 regner vi med at det er urealistisk å ha den nye undersøkelsen på lufta fra 31. desember 1997, dvs. planleggings- og iverksettingsfasen blir for kort til at dette lar seg gjennomføre dersom vi ønsker å oppnå forsvarlig datakvalitet.

I alternativ 2 regner vi med at planinnsatsen må bli betydelig større enn innenfor engangsopplegget. Dessuten forutsettes det at alle involverte myndigheter deltar i de nødvendige arbeidsgruppene. I 1997 antar vi derfor at det minimum vil gå med to årsverk til å få det hele i gang, en del av disse ressursene må dekkes over institusjonenes ordinære ressursrammer, bl.a. deltakere i arbeidsgrupper og juridiske vurderinger. I tillegg kommer planene og beslutningene som må fattes for databaseløsning, og uttaksløsninger på edb-siden. Også i 1998/1999 vil det være en betydelig ressursinnsats som går med, siden de ordinære undersøkelsene må gå parallelt med planlegging eller iverksetting av det nye undersøkelsen. Vi anslår derfor at tilleggsressursene i 1998 vil være rundt 2 årsverk. I 1999 vil det være første gang den nye undersøkelsen skal gå i fullskala, med omlag 8000-10.000 oppgavegivere. På grunn av at dette er en ukjent spørreundersøkelse for selskapene vil det bli behov for å foreta mer

omfattende kvalitetskontroller, gi mer tilbakemelding på materialet og dessuten drive mer omfattende veiledning av oppgavegiverne. Også i 1999 regner vi derfor med at det vil gå med 2 ekstra årsverk til å få det hele i løpende drift. I årene 2000 - 2001 antar vi at det er mulig å ta ut effektiviseringsgevinstene med den nye undersøkelsen, dvs. den kan planlegges med en årlig ressursinnsats på noe under 3 årsverk (forutsatt at det bare er snakk om en årlig undersøkelse).

Vedlegg 2: International Investment Position - status for SDDS-kravene pr. 1. juni 1999

OPPSUMMERING

Antall land som oppfyller SDDS-kravene fullt ut i dag: 18

Antall land som tar sikte på å oppfylle SDDS-kravene fom. statistikkåret 2001: 23

Antall land som ikke regner med å oppfylle SDDS-kravene fom. statistikkåret 2001: 6

(Norge, El Salvador, Filippinene, Indonesia, Thailand, Tyrkia)

DE ENKELTE LAND

Argentina:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Australia:	Oppfyller kravene i dag (kvartalstall)
Belgia:	Oppfyller kravene i dag
Canada:	Oppfyller kravene i dag
Chile:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Colombia:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Danmark:	Oppfyller kravene i dag
Ecuador:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2001
El Salvador:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2004
Estland:	Oppfyller kravene i dag
Filippinene:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2003
Finland:	Oppfyller kravene i dag (månedstall)
Frankrike:	Oppfyller kravene i dag
Hong Kong:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2001
India:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2001
Indonesia:	Plan for å oppfylle kravene "de nærmeste årene"
Irland:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1998
Island:	Har full dekning, plan for å tilpasse seg BPM-definisjonene fom. statistikkåret 2001
Israel:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2001 (kvartalstall)
Italia:	Oppfyller kravene i dag
Japan:	Oppfyller kravene i dag
Kroatia:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 2001
Latvia:	Oppfyller kravene i dag (kvartalstall)
Litauen:	Oppfyller kravene i dag
Malaysia:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Mexico:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Nederland:	Har full dekning, plan for å tilpasse seg BPM-definisjonene fom. statistikkåret 1999
Norge:	Plan for å oppfylle kravene, tidligst i 2002
Peru:	Oppfyller kravene i dag (kvartalstall)
Polen:	Plan for å oppfylle spesifikasjonskravene fom. statistikkåret 1998 og aktualitetskravet fom. statistikkåret 2001
Portugal:	Plan for å oppfylle spesifikasjonskravene fom. statistikkåret 1998, og aktualitetskravet innen utgangen av overgangsperioden
Singapore:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Slovakia:	Oppfyller kravene i dag
Slovenia:	Har full dekning, plan for å oppfylle aktualitetskravet fom. statistikkåret 2000
Spania:	Oppfyller kravene i dag (kvartalstall)

Storbritannia:	Oppfyller kravene i dag (kvartalstall)
Sveits:	Har full dekning, plan for å oppfylle aktualitetskravet fom. statistikkåret 2001
Sverige:	Oppfyller kravene i dag (halvårstall)
Sør-Afrika:	Har full dekning, plan for å tilpasse seg BPM-definisjonene fom. statistikkåret 2001
Sør-Korea:	Plan for å oppfylle kravene fom. statistikkåret 1999
Thailand:	Plan for å oppfylle kravene, blir ikke ferdig innen utløpet av overgangsperioden
Tsjekkia:	Oppfyller kravene i dag
Tyrkia:	Plan for å oppfylle kravene "de nærmeste årene"
Tyskland:	Har full dekning, plan for å oppfylle aktualitetskravet fom. statistikkåret 2001 (halvårstall)
Ungarn:	Har full dekning, plan for å tilpasse seg BPM-definisjonene fom. statistikkåret 1999 (månedstall)
USA:	Oppfyller kravene i dag
Østerrike:	Har full dekning, plan for å oppfylle aktualitetskravet fom. statistikkåret 1998

Vedlegg 3: Internasjonal investeringsposisjon - standardkomponenter

	Endring i beholdning som skyldes:					
	Inngående beholdning	Transak- sjoner	Markeds- verdi- endringer	Valutakurs- omvurde- ringer	Andre volum- endringer	Utgående beholdning
A. Aktiva 1. Direkteinvesteringer i utlandet 1.1 Aksjer, andeler og reinvestert fortjeneste 1.1.1 Fordringer 1.1.2 Gjeld 1.2 Annen kapital 1.2.1 Fordringer 1.2.2 Gjeld 2. Porteføljeinvesteringer i utlandet 2.1 Aksjer og andeler 2.1.1 Sentralbanken 2.1.2 Offentlig forvaltning 2.1.3 Banker 2.1.4 Andre sektorer 2.2 Andre verdipapirer 2.2.1 Obligasjoner mv. 2.2.1.1 Sentralbanken 2.2.1.2 Offentlig forvaltning 2.2.1.3 Banker 2.2.1.4 Andre sektorer 2.2.2 Sertifikater og statskasseveksler mv. 2.2.1.1 Sentralbanken 2.2.1.2 Offentlig forvaltning 2.2.1.3 Banker 2.2.1.4 Andre sektorer 2.2.3 Finansielle derivater 2.2.1.1 Sentralbanken 2.2.1.2 Offentlig forvaltning 2.2.1.3 Banker 2.2.1.4 Andre sektorer 3. Andre finansinvesteringer i utlandet 3.1 Varekreditter 3.1.1 Offentlig forvaltning 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.1.2 Andre sektorer 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2 Lån 3.2.1 Sentralbanken 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige						

	Endring i beholdning som skyldes:					
	Inngående beholdning	Transak- sjoner	Markeds- verdi- endringer	Valutakurs- omvurde- ringer	Andre volum- endringer	Utgående beholdning
3.2.2 Offentlig forvaltning 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2.3 Banker 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2.4 Andre sektorer 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.3 Kontanter og bankinnskudd 3.3.1 Sentralbanken 3.3.2 Offentlig forvaltning 3.3.3 Banker 3.3.4 Andre sektorer 3.4 Annen kapital 3.4.1 Sentralbanken 3.4.1.1 Langsiktige 3.4.1.2 Kortsiktige 3.4.2 Offentlig forvaltning 3.4.2.1 Langsiktige 3.4.2.2 Kortsiktige 3.4.3 Banker 3.4.3.1 Langsiktige 3.4.3.2 Kortsiktige 3.4.4 Andre sektorer 3.4.4.1 Langsiktige 3.4.4.2 Kortsiktige 4. Internasjonale reserver 4.1 Gull 4.2 Spesielle trekkrettigheter 4.3 Reserveposisjoner i IMF 4.4 Valutareserver 4.4.1 Kontanter og bankinnskudd 4.4.2 Verdipapirer 4.4.2.1 Aksjer og andeler 4.4.2.2 Obligasjoner mv. 4.4.2.3 Sertifikater, statskasseveksler og finansielle derivater mv. 4.5 Annen kapital B. Passiva 1. Direkteinvesteringer i Norge 1.1 Aksjer, andeler og reinvestert fortjeneste 1.1.1 Fordringer 1.1.2 Gjeld						

	Endring i beholdning som skyldes:					
	Inngående beholdning	Transak- sjoner	Markeds- verdi- endringer	Valutakurs- omvurde- ringer	Andre volum- endringer	Utgående beholdning
1.2 Annen kapital 1.2.1 Fordringer 1.2.2 Gjeld 2. Porteføljeinvesteringer i Norge 2.1 Aksjer og andeler 2.1.1 Banker 2.1.2 Andre sektorer 2.2 Andre verdipapirer 2.2.1 Obligasjoner mv. 2.2.1.1 Sentralbanken 2.2.1.2 Offentlig forvaltning 2.2.1.3 Banker 2.2.1.4 Andre sektorer 2.2.2 Sertifikater og statskasseveksler mv. 2.2.2.1 Sentralbanken 2.2.2.2 Offentlig forvaltning 2.2.2.3 Banker 2.2.2.4 Andre sektorer 2.2.3 Finansielle derivater 2.2.3.1 Sentralbanken 2.2.3.2 Offentlig forvaltning 2.2.3.3 Banker 2.2.3.4 Andre sektorer 3. Andre finansinvesteringer i Norge 3.1 Varekreditter 3.1.1 Offentlig forvaltning 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.1.2 Andre sektorer 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2 Lån 3.2.1 Sentralbanken 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2.2 Offentlig forvaltning 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2.3 Banker 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.2.4 Andre sektorer 3.1.1.1 Langsiktige 3.1.1.2 Kortsiktige 3.3 Kontanter og bankinnskudd 3.3.1 Sentralbanker						

	Endring i beholdning som skyldes:					
	Inngående beholdning	Transak- sjoner	Markeds- verdi- endringer	Valutakurs- omvurde- ringer	Andre volum- endringer	Utgående beholdning
3.3.2 Offentlig forvaltning						
3.3.3 Banker						
3.3.4 Andre sektorer						
3.4 Annen kapital						
3.4.1 Sentralbanken						
3.4.1.1 Langsiktige						
3.4.1.2 Kortsiktige						
3.4.2 Offentlig forvaltning						
3.4.2.1 Langsiktige						
3.4.2.2 Kortsiktige						
3.4.3 Banker						
3.4.3.1 Langsiktige						
3.4.3.2 Kortsiktige						
3.4.4 Andre sektorer						
3.4.4.1 Langsiktige						
3.4.4.2 Kortsiktige						

Vedlegg 4: Oversikt over statistikk og kilder som kan danne grunnlaget for en IIP-undersøkelse

1. Generell oversikt

Oversikt over relevant statistikk:

Blant den statistikken som kan tenkes å danne grunnlag for en IIP-undersøkelse er valutastatistikken som utarbeides av Norges Bank og er grunnlaget for utenriksregnskapet. Videre utarbeider Norges Bank statistikk over inngående og utgående direkteinvesteringer, månedsstatistikk over fordringer og gjeld overfor utlandet, samt den detaljerte regnskapsstatistikken for banker og finansieringsforetak. Statistisk sentralbyrå utarbeider den årlige statistikken over fordringer og gjeld overfor utlandet, samt statsregnskapet og regnskapsstatistikk for forsikringsselskaper. For 1996 og 1997 utarbeidet SSB også statistikk over nordmenns porteføljeinvesteringer i verdipapirer med utenlandsk utsteder og løpetid på over ett år.

Hjemmelsgrunnlag for datainnsamlingen:

Norges Bank innhenter opplysninger om finanstransaksjoner med hjemmel i lov om valutaregulering (valutaloven) av 14. juli 1950 og Norges Banks forskrift om valutaregulering av 27. juni 1990. I tillegg samler Norges Bank inn regnskapsoppgaver fra banker og finansieringsforetak med hjemmel i lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven) av 7. desember 1956. Denne loven benyttes også som hjemmel for Statistisk sentralbyrås innsamling av regnskapsoppgaver fra forsikringsselskaper. Videre innhenter Statistisk sentralbyrå finanstillingen og statsregnskapet med hjemmel i lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven) av 16. juni 1989. Skattedirektoratet innhenter de relevante oppgavene med hjemmel i lov om ligningsforvaltning (ligningsloven) av 13. juni 1980.

Oversikt over relevant rapportering, fordelt etter ansvarlig institusjon:

- Norges Bank:
 - BRAVO - rapporteringen
 - Kontoforhold med utlandet
 - Oversikt over låneforhold med utlandet
 - Spørreskjema om utenlandske investeringer i norsk selskap
 - Offentlig regnskapsrapportering fra banker og finansieringsforetak (ORBOF)
- Statistisk sentralbyrå:
 - Finanstillingen
 - Engangsundersøkelse om porteføljeinvesteringer i utlandet
 - Offentlig regnskapsrapportering fra forsikringsselskaper (FORT)
- Skattedirektoratet:
 - Utenlandsoppgaven (RF 1060)
 - Opplysninger om transaksjoner og mellomværende med konsernselskap mv. Rederibeskatning etter skatteloven § 51 A (RF 1194)

- Selskapsoppgave for NOKUS-selskaper. Norsk kontrollert utenlandsk selskap i lavskatteland (RF 1245)
- Oppgave over deltakeres formue og inntekt i NOKUS-selskap (RF 1246)
- Spesifikasjon av formue/gjeld og inntekt/fradrag med tilknytning til utlandet (RF 1231)
- Spesifikasjon av utenlandske aksjer og ihendehaverobligasjoner mv. (RF 1232)
- Aksjonærbeskatningen - Formular nr. 4 (RF 1003)

2. Rapportering til Norges Bank

2.1 BRAVO-rapporteringen

Beskrivelse og formål

BRAVO står for BankRApporterValutaOppgaver, og beskriver et system hvor opplysningene bankene er pålagt å gi sendes inn på edb-maskinlesbart medium. Rapportene er hovedkilden for produksjon av valutastatistikk, og brukes også til i valutakontrollen.

Kilder og omfang

Alle valutabanker er i utgangspunktet pålagt daglig, elektronisk rapportering av enkelttransaksjoner innenfor BRAVO-systemet. Mindre valutabanker med liten utenlandsvirksomhet kan imidlertid fritas fra BRAVO-rapporteringen etter nærmere fastsatte kriterier, og skal i stedet sende inn månedlige papirrapporter¹⁰. Rapportene er basert på et utvalg av rapportpliktige konti som er definert i forhold til månedsstatistikken for banker, og kan følgelig avstemmes både internt og mot bankstatistikken.

Hyppighet

BRAVO-rapporteringen foregår daglig, mens alle andre (papirbaserte) rapporter innenfor BRAVO-systemet leveres på månedlig basis.

Klassifikasjonsvariable

Kontoart¹¹ (utenlandske sedler og mynter, innskudd, utlån/lån)

Kontoland

Bruttotransaksjoner og saldi på konti som brukes ved utenlandsbetalinger

Sektor (innenlandsk, gis ut fra kundens organisasjonsnummer/fødselsnummer)

Valutasort (for betalingen/oppgjøret)

Landfordeling (utenlandsk betaler/betalingsmottaker)

Betalingsart/betalingsformål

¹⁰ "Månedsrapport om transaksjoner på konti for NOK-innskudd fra andre utlendinger enn banker" og "Månedsrapport om trekk og avdrag på NOK-utlån til andre utlendinger enn banker".

¹¹ Kontoartene i BRAVO er definert i forhold til superbalansekoder i bankstatistikken.

2.2 Kontoforhold med utlandet

Beskrivelse og formål

Gir oversikt over innlendingers (ikke valutabanker) betalinger over konto i utenlandsk bank eller oppgjørs- og mellomregningsordninger med utlending. Utgjør sammen med BRAVO-rapporteringen basiskildene for valutastatistikken til Norges Bank.

Kilder og omfang

Innlendinger (hovedsakelig foretak) som har konto i utenlandsk bank eller annen ordning for oppgjør med utlending utenom norsk bank. Omfatter konti- og oppgjørsordninger, men kravet til informasjon er i utgangspunktet det samme som i BRAVO.

Hyppighet

Innrapporteringen foregår månedlig, elektronisk eller på fastsatt skjema. Særskilt unntak fra rapporteringsplikten kan gjøres, men krever tillatelse fra Norges Bank.

Klassifikasjonsvariable

Kontoart

Kontoland

Bruttotransaksjoner og saldi

Land (motpart)

Valuta (kontoforholdets)

Betalingsart

2.3 Oversikt over låneforhold med utlandet¹²

Beskrivelse og formål

Beholdningsoppgaver for lån og utlån samles inn for å tilfredsstille krav fra utenriksregnskapet og behovet for spesialstatistikk.

Kilder og omfang

Alle aktører som har en samlet lånesaldo på lån i utlandet eller utlån til utlandet på 50 millioner kroner eller høyere.

¹² Skjemaet "Registrering av låneforhold med utlandet" brukes når et norsk foretak etablerer låneforhold med utlandet eller foretar endringer i et etablert låneforhold med utlandet. Det gis her ytterligere opplysninger om lånet.

Hyppighet

Månedlig.

Klassifikasjonsvariable

Inn- og utgående saldo

Lånetype (oppgis ved registrering)

Valuta (transaksjonsvaluta)

Land (debitor/kreditor)

Løpetid (oppgis ved registrering)

2.4 Spørreskjema om utenlandske investeringer i norsk selskap**Beskrivelse og formål**

Spørreskjemaet om utenlandske direkteinvesteringer i Norge gir både beholdnings- og transaksjonsoppgaver, men skal primært kartlegge beholdningen av utlendingers direkte investeringer i Norge. Oppgaven brukes også som kontrollkilde til valutastatistikken, og gir dessuten grunnlag for beregning av reinvestert fortjeneste, noe som ikke fanges opp av den løpende rapporteringen. Skattedirektoratets skjema for aksjonærbeskatning kan utnyttes som kontrollkilde.

Kilder og omfang

Innrapporteres av norske selskaper hvor en eller flere utlendinger hadde en stemmeberettiget andel på 10 % eller mer av eierkapitalen i regnskapsåret.

Hyppighet

Årlig.

Klassifikasjonsvariable

Fordringer og gjeld

Direkteinvesteringer

Regnskapsopplysninger, om bl.a. utbetalt utbytte

Transaksjoner (i løpet av regnskapsåret)

Land (til utenlandske eiere eller andre utenlandske selskaper tilknyttet de utenlandske eierne)

Løpetid

2.5 ORBOF-rapporteringen

Beskrivelse og formål

ORBOF står for Offisiell Regnskapsrapportering for Banker Og Finansieringsforetak, og er en samordnet regnskapsrapportering fra bankene og finansieringsforetakene til myndighetene til bruk for tilsyns- og statistikkformål. Rapporteringen skjer hovedsakelig elektronisk over linje, e-mail, på magnetbånd eller på diskett.

Kilder og omfang

Rapporteringen omfatter alle banker, inkl. Norges Bank og Postbanken, statlige låneinstitutter, kredittforetak og finansieringsselskaper. Institusjonene skal rapportere både resultatregnskap, balanse og spesialopplysninger for tilsyns- eller statistikkformål.

Hyppighet

Rapporteringen skjer månedlig for bankene, de statlige låneinstituttene og kredittforetakene, men kvartalsvis for finansieringsselskapene.

Klassifikasjonsvariable

Inntekts-/kostnadsart

Objekt

Underobjekt

Løpetid

Sektor

Næring

Geografi (fylke/land)

Valuta (norsk/utenlandsk)

3. Rapportering til Statistisk sentralbyrå

3.1 Finanstellingen

Beskrivelse og formål:

Finanstellingen er en undersøkelse av nordmenns fordringer og gjeld overfor utlandet ved utgangen av hvert år. Formålet med undersøkelsen er sammen med andre kilder å kartlegge Norges fordringer og gjeld overfor utlandet, samt gi datagrunnlag for utenlandssektoren i finansielle sektorbalanser.

Kilder og omfang

Finanstellingen omfatter i prinsippet alle norske juridiske og enkelte fysiske personer som har mellomværende med utlandet og som ikke er kredittinstitusjoner eller forsikringsselskaper, eller statskassen. Omfanget baserer seg på et register over ca. 12.000 foretak som vi vet har, eller nylig har hatt, fordringer og gjeld overfor utlandet, samt et rullerende tilleggsutvalg på rundt 4.000 foretak.

Hyppighet

Årlig.

Klassifikasjonsvariable

Fordringer og gjeld

Objekter

Land

Sektor

3.2 Porteføljeundersøkelsen**Beskrivelse og formål**

Porteføljeundersøkelsen ble gjennomført som en engangsundersøkelse for å tilfredsstille IMF's krav om å kartlegge nordmenns porteføljeinvesteringer i utlandet ved inngangen og utgangen av 1997.

Kilder og omfang

Undersøkelsen ble avgrenset til nordmenns porteføljeinvesteringer i utlandet i form av verdipapirer med løpetid på over ett år. Porteføljeinvesteringer defineres i grove trekk som verdipapirplasseringer i selskaper hvor rapportøren direkte eller indirekte har eierandeler på mindre enn 10 %. Rapportørene ble identifisert som foretak som i henhold til finanstellingen hadde, eller nylig hadde hatt, fordringer i form av slike verdipapirer. I tillegg ble skjemaet sent ut til potensielle rapportører i finanstellingens tilleggsutvalg.

Hyppighet

Engangsundersøkelse for 1997.

Klassifikasjonsvariable

Fordringer

Porteføljeinvesteringer

Objekt

Land (debitor)

Sektor

3.3 FORT-rapporteringen

Beskrivelse og formål

FORT står for Forsikringsselskapenes Offisielle Regnskaps- og Tilsynsrapportering, og er en samordnet regnskapsrapportering fra forsikringsselskapene til myndighetene til bruk for tilsyns- og statistikkformål. Rapporteringen skjer elektronisk over e-mail eller på diskett.

Kilder og omfang

Rapporteringen omfatter alle livs- og skadeforsikringsselskaper, med unntak av filialer av utenlandske forsikringsselskaper med hovedsete i et annet EØS-land. Institusjonene skal rapportere både resultatregnskap, balanse og spesialopplysninger for tilsyns- eller statistikkformål.

Hyppighet

Kvartalsvis.

Klassifikasjonsvariable

Inntekts-/kostnadsart

Objekt

Underobjekt

Løpetid

Sektor

Næring

Bransje

Land

Valuta (norsk/utenlandsk)

4. Rapportering til Skattedirektoratet

4.1 Utenlandsoppgaven

Beskrivelse og formål:

Innhentes primært for kontrollformål i forbindelse med ligningen av norske selskapers deltakelse i utenlandske selskaper, men benyttes også av Norges Bank som grunnlag for å utarbeide statistikk over nordmenns direkteinvesteringer i utlandet. Gir tilleggsopplysninger til valutastatistikken, bl.a. om reinvestert fortjeneste.

Kilder og omfang:

Utenlandsoppgaven omfatter i hovedtrekk alle norske selskaper som direkte eller indirekte har minst 10 prosent eierinteresse i utenlandsk selskap eller innretning, eller gjennom eierinteresse av mindre omfang har bestemmende innflytelse i slik enhet. Selskaper som rapporterer disse opplysningene på annet skjema til ligningskontorene eller Sentralskattekontoret for storbedrifter kan bli fritatt for å levere oppgaven. Omlag 900 norske selskaper leverer utenlandsoppgaven. Disse har investeringer i ca. 3000 utenlandske selskaper.

Hyppighet

Årlig.

Aktuelle klassifikasjonsvariable:

Direkteinvesteringer i utlandet

Objekt

Løpetid

Transaksjoner

Inntekter og kostnader, herunder utbetalt og tilbakeholdt utbytte

Land

4.2 Opplysninger om transaksjoner og mellomværende med konsernselskap

Beskrivelse og formål

Innhentes primært for kontrollformål i forbindelse med ligningen av store foretak, men benyttes også av Norges Bank som grunnlag for å utarbeide statistikk over nordmenns direkteinvesteringer i utlandet.

Kilder og omfang:

Oppgaven innhentes fra rederier som kommer inn under skattelovens §51 A, og kan for enkelte av disse selskapene erstatte utenlandsoppgaven.

Hyppighet

Årlig.

Aktuelle klassifikasjonsvariable:

Direkteinvesteringer i form av fordringer og gjeld

Renter

Land

4.3 Selskapsoppgave for NOKUS-selskaper

Beskrivelse og formål

Innhentes primært for kontrollformål i forbindelse med ligningen av norske selskapers deltakelse i utenlandske aksjeselskaper mv. i lavskatteland, men benyttes også av Norges Bank som grunnlag for å utarbeide statistikk over nordmenns direkteinvesteringer i utlandet.

Kilder og omfang

Oppgaven innhentes fra selskaper som omfattes av selskapsskattelovens kapittel 7, dvs. norske selskaper med kontroll over utenlandske aksjeselskaper o.l. i lavskatteland, og kan for enkelte av disse selskapene erstatte utenlandsoppgaven.

Aktuelle klassifikasjonsvariable

Direkteinvesteringer i utlandet

Objekt

Transaksjoner

Renter

Land

4.4 Oppgave over deltakeres formue og inntekt i NOKUS-selskaper

Beskrivelse og formål

Innhentes primært for kontrollformål i forbindelse med ligningen av norske selskapers deltakelse i utenlandske aksjeselskaper mv. i lavskatteland, men benyttes også av Norges Bank som grunnlag for å utarbeide statistikk over nordmenns direkteinvesteringer i utlandet. Oppgaven gir opplysninger om deltakerenes andel av formue og inntekt i NOKUS-selskaper.

Kilder og omfang

Oppgaven innhentes fra deltakere i selskaper som omfattes av selskapsskattelovens kapittel 7, dvs. deltakere i norske selskaper med kontroll over utenlandske aksjeselskaper o.l. i lavskatteland..

Aktuelle klassifikasjonsvariable

Direkteinvesteringer i form av aksjer i utlandet

Utbytte

Tilbakeholdt utbytte

4.5 Spesifikasjon av formue/gjeld og inntekt/fradrag med tilknytning til utlandet

Beskrivelse og formål

Vedlegg til selvangivelsen for spesifikasjon av formue og gjeld overfor utlandet, samt tilhørende formuesinntekter og -utgifter/fradrag, i forbindelse med ligningen av forskuddspliktige. Oppgaven ble også benyttet i forbindelse med kartleggingen av norske husholdningers porteføljeinvesteringer i utlandet.

Kilder og omfang

Forskuddspliktige skatteyttere med innskudd i utenlandske banker, fordringer på utenlandske debitorer, gjeld til utenlandske fordringshavere, fast eiendom eller annen formue i utlandet, eller formuesinntekter eller utgifter knyttet til disse objektene.

Aktuelle klassifikasjonsvariable

Fordringer og gjeld

Objekter

Renteinntekter/-utgifter

Valuta

4.6 Spesifikasjon av utenlandske aksjer og ihendehaverobligasjoner

Beskrivelse og formål

Vedlegg til selvangivelsen for spesifikasjon av utenlandske aksjer og ihendehaverobligasjoner, samt tilhørende formuesinntekter, i forbindelse med ligningen av forskuddspliktige. Oppgaven ble også benyttet i forbindelse med kartleggingen av norske husholdningers porteføljeinvesteringer i utlandet.

Kilder og omfang

Forskuddspliktige skatteyttere som eier aksjer i utenlandske selskaper eller ihendehaverobligasjoner utstedt i utlandet, eller har formuesinntekter knyttet til disse objektene.

Aktuelle klassifikasjonsvariable

Aksjer (parter) og ihendehaverobligasjoner

Utbytte og renter

Valuta

4.7 Aksjonærbeskatningen - Formular nr. 4

Beskrivelse og formål

Innhentes primært for kontrollformål i forbindelse med ligningen av utenlandske aksjonærer i Norge. Oppgaven kan også benyttes til kontroll av opplysninger som innhentes gjennom undersøkelsen over utlendingers direkteinvesteringer i Norge.

Kilder og omfang

Alle utenlandske aksjonærer i norske aksjeselskaper og utenlandske andelseiere i norske aksjefond, samt utlendinger som eier grunnfondsbevis i norske selskaper.

Aktuelle klassifikasjonsvariable

Aksjer, andeler eller grunnfondsbevis

Utbytte eller renter

Land

Vedlegg 5: Kopi av skjemaer

- Kontoforhold med utlandet (Norges Bank)
- Registrering av låneforhold med utlandet (Norges Bank)
- Oversikt over låneforhold med utlandet (Norges Bank)
- Spørreskjema om utenlandske investeringer i norsk selskap (Norges Bank)
- Finanstellingen (Statistisk sentralbyrå)
- Beholdninger av porteføljeinvesteringer i utlandet til markedsverdi pr. 1. januar og 31. desember 1997 (Statistisk sentralbyrå)
- Utenlandsoppgaven - RF 1060 (Skattedirektoratet)
- Opplysninger om transaksjoner og mellomværende med konsernselskap mv. Rederibeskatning etter skatteloven § 51 A - RF 1194 (Skattedirektoratet)
- Selskapsoppgave for NOKUS-selskaper - RF 1245 (Skattedirektoratet)
- Oppgave over deltakeres formue og inntekt i NOKUS-selskaper - RF 1246 (Skattedirektoratet)
- Spesifikasjon av formue/gjeld og inntekt/fradrag med tilknytning til utlandet - RF 1231 (Skattedirektoratet)
- Spesifikasjon av utenlandske aksjer og ihendehaverobligasjoner mv. - RF 1232 (Skattedirektoratet)
- Aksjonærbeskatningen - Formular nr. 4 - RF 1003 (Skattedirektoratet)

☐ Konto/kassekredit
i utenl. bank/postgiro

☐ Oppgjørsordning med
utenl. selskaper

Navn:

☐ Oppgjørsordning med utenl. morselskap

☐ Annen oppgjørsordning med utlandet

Land:

☐ Oppgjørsordning med
utenl. datterselskap

Definisjon av oppgjørsordning,
se rettledningen

Kontoforholdets valuta

Bestilling av nye blokker: Norges Bank, Sentrallageret

Inngang	Utgang	Betalers eller mottakers navn og land	Kode	Beløpet gjelder
		⇐ Inngående saldo pr.:		
			14	Eksport/import av andre varer (kan sumrapporteres, se rettledningen)
		⇐ Utgående saldo pr.:		

Sted/dato/underskrift

Kontoforhold med utlandet (forts.)

[illegible]

**Registrering av låneforhold
med utlandet**

Dette skjema gjelder enkeltlån (i norske kroner eller i utenlandsk valuta). Det skal sendes Norges Bank når det norske foretaket etablerer låneforhold med utlandet eller foretar endringer i et etablert låneforhold med utlandet

A. OPPLYSNINGENE GJELDER:

Lån i utlandet		Lån til utlandet		Dato for første trekk						
Nytt lån	Endring i eksisterende lån	Nytt lån	Endring i eksisterende lån	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Dag</td><td>md</td><td>år</td></tr></table>				Dag	md	år
Dag	md	år								
☐	☐	☐	☐							

B. OPPLYSNINGER OM NORSK LÅNTAKER/LÅNGIVER

Navn		Organisasjonsnr.	
Postadresse	Postnr.	Poststed	
Kontaktperson		Tlf. nr.	

C. OPPLYSNINGER OM UTENLANDSK LÅNTAKER/LÅNGIVER

Navn	Land
------	------

Dersom utenlandsk låntaker/långiver tilhører samme konsern som norsk motpart i låneforholdet, oppgi om utenlandsk foretak er:

Morselskap ¹⁾ ☐ Datterselskap ²⁾ ☐ Annet konsernselskap ☐

D. OPPLYSNINGER OM LÅNET

Lånets identifikasjonsnr. ³⁾		Valuta
Langsiktig lån ⁴⁾	☐	Angi om lånet er syndikert ☐
Kortsiktig lån ⁵⁾	☐	
Sertifikatlån	☐	
Obligasjonslån	☐	
Ordinært lån	☐	

E. ANNEN INFORMASJON

- 1) Som morselskap regnes utenlandsk foretak med eierandel på 10 prosent eller mer i norsk motpart i låneforholdet.
2) Som datterselskap regnes utenlandsk foretak hvor norsk motpart i låneforholdet har en eierandel på 10 prosent eller mer.
3) Lånets identifikasjonsnummer skal være et unikt kjennetegn som det norske foretaket gir lånet, og som følger dette i rapporteringen til Norges Bank.
4) Med langsiktig lån menes lån med løpetid på mer enn ett år eller med ubestemt løpetid.
5) Med kortsiktig lån menes lån med løpetid på ett år eller mindre.

Spesifikasjon av posteringer på enkeltlån

[illegible]

1) Når avdrag og renter betales i ett beløp skal totalbeløpet føres opp i kolonnen «Beløp i transaksjonsvaluta». Samtidig skal rentebeløpet spesifiseres i kolonnen «Annen informasjon».

2) Dersom oppgjøret er utført via norsk bank eller via konto i utenlandsk bank, oppgi bankens navn og landtilhørighet.

3) Gi opplysninger i kolonnen «Annen informasjon» a) når posteringen ikke har medført betaling, f.eks. kapitalisering av renter og b) for renter, se note 1.

SPØRRESKJEMA OM UTENLANDSKE INVESTERINGER I NORSK SELSKAP

Undersøkelsen omfatter norske selskaper¹⁾ (inkl. norske datterselskaper av disse) hvor en eller flere utlendinger²⁾ hadde en stemmeberettiget andel på 10% eller mer av eierkapitalen i regnskapsåret. Dersom selskapet ikke hadde slik utenlandsk deltakelse i regnskapsåret, gi opplysninger om dette i feltet nedenfor og returner skjemaet uten videre utfylling.

--	--

Selskapets navn:

Organisasjonsnr. ³⁾ :	Regnskapsår:
Selskapets postadresse:	
Postnummer:	Poststed:
Kontaktperson:	Telefon nr.:

A. OPPLYSNINGER FRA SELSKAPETS ÅRSREGNSKAP

(Tall i hele 1000 NOK)

1. Total aksje-/andelskapital	
2. Total egenkapital ⁴⁾	
3. Brutto driftsinntekter	
4. Resultat før ekstraordinære inntekter og kostnader	
5. Resultat før skattekostnad	
6. Skattekostnad	
7. Utbetalt utbytte i løpet av regnskapsåret ⁵⁾	

Antall årsverk i det norske selskapet ¹⁾	
---	--

B. OPPLYSNINGER OM UTENLANDSKE EIERE

Navn ⁶⁾	Land	Prosentvis andel av		Næring
		eierkapital	stemmene	

Fordringer Debitorland	Bankinnskudd i utlandet 1000 kr	01	02	Utenlandske aksjer		Betalt for importvarer som ennå ikke er mottatt (for- tollet) 2 1000 kr	05	06	09	Lån til utlandet 1000 kr	Andre fordringer på utlandet 1000 kr
				Pålydende verdi 1000 kr	Markeds- verdi 1 1000 kr						
Belgia og Luxembourg	112										08
Danmark	101										
Finland	103										
Frankrike	117										
Italia	123										
Nederland	127										
Polen	131										
Portugal	132										
Russland	140										
Spania	137										
Storbritannia og Nord-Irland	139										
Sveits	141										
Sverige	106										
Tyskland	144										
Østerrike	153										
Europa ellers	100										
Afrika	200										
Canada	612										
USA	684										
Amerika ellers	600										
Japan	464										
Asia ellers	400										
Australia og Oseania ellers	800										
Internasjonale organisasjoner	900										
Sum	999										

1 I kolonne 04 skal markedsverdien oppgis. Der denne er ukjent oppgis bokført verdi.

2 Inkl. betalte terminer på ikke leverte skip mv.

VEND!

NB! Alle beløp avrundes til nærmeste hele tusen og føres opp uten de 3 siste nullene (eks.: Kr 24 680 forhøyes til 25 000 og skrives 25).

Aksjekapital og gjeld		Aksjer på utenlandske hender. Pålydende verdi	Ennå ikke betalt for mottatte (fortollede) importvarer	Mottatt betaling for eksportvarer som ennå ikke er levert (fortollert)	Sertifikatlån tatt opp i utlandet	Obligasjonslån tatt opp i utlandet	Andre lån tatt opp i utlandet	Annen gjeld til utlandet	Oppgavegiverens navn og adresse: Mulige forespørsler fra Statistisk sentralbyrå kan rettes til: Navn og telefonnr.: Hvis oppgaven er gitt under ett for flere foretak, oppgi hvilke:
Kreditorland	11	1000 kr	12	1000 kr	16	1000 kr	17	1000 kr	
Belgia og Luxembourg	112							18	
Danmark	101								
Finland	103								
Frankrike	117								
Italia	123								
Nederland	127								
Polen	131								
Portugal	132								
Russland	140								
Spania	137								
Storbritannia og Nord-Irland	139								
Sveits	141								
Sverige	106								
Tyskland	144								
Østerrike	153								
Europa ellers	100								
Afrika	200								
Canada	612								
USA	684								
Amerika ellers	600								
Japan	464								
Asia ellers	400								
Australia og Oseania ellers	800								
Internasjonale organisasjoner	900								
Sum	999								

FINANSTELLINGEN PR. 31. DESEMBER 1998

Fordringer og gjeld overfor utlandet

RETTLEDNING

Oppgaveinnhentning

Oppgavene innhentes med hjemmel i lov av 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven), kgl.res. av 16 juni 1989 og forskrift fastsatt av Finansdepartementet. Alle foretak som får tilsendt skjema, har plikt til å sende inn oppgaver. Dersom De mener at De ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi de opplysninger det spørres om i vedlagte skjema, kan De i henhold til Forvaltningslovens § 14 klage over pålegget. Klagen må være fremsatt innen 10 dager fra mottakelsen av dette skjemaet. Klageretten gjelder ikke spørsmålet om oppgaveplikten er rimelig eller nødvendig.

Vedlagt følger to eksemplarer av spørreskjemaet, og vi ber om at det ene eksemplaret blir fylt ut og sendt tilbake til SSB innen 10. mai 1999.

Oppgaven skal gis pr. 31. desember. Hvis dette skaper uforholdsmessige vansker, velges et tidspunkt så nær denne dato som mulig. Hvis De ikke har noe å oppgi, ber vi Dem sende skjemaet tilbake med opplysning om dette eller eventuelt gi beskjed pr. telefon, slik at De kan unngå å bli purret.

Omfatter Deres firma flere foretak, kan det gis ikke-konsoliderte oppgaver for alle under ett. Det må da på skjemaet gjøres uttrykkelig oppmerksom på hvilke foretak oppgaven omfatter.

Oppgavene er undergitt taushetsplikt. De vil bare bli nyttet til å utarbeide statistikk, og vil bli oppbevart og eventuelt tilintetgjort på en betryggende måte. Resultatet av undersøkelsen vil bare bli gitt i sammendrag, slik at man ikke kan identifisere de enkelte selskapers økonomiske forhold. Statistikken publiseres i Statistisk sentralbyrås publikasjoner "Ukens statistikk", "Statistisk Årbok" og "Bank- og kredittstatistikk. Aktuelle tall".

Omfang og definisjoner

Oppgaven skal omfatte alle fordringer og all gjeld overfor utenlandsk debitor/kreditor. Som utenlandsk menes enhver fysisk person som har fast bopel utenfor Norge, uansett statsborgerskap, og enhver juridisk person og virksomhet forøvrig, som ligger utenfor Norges økonomiske territorium, herunder datterselskaper og filialer av norske virksomheter. Personer med utenlandsk statsborgerskap som er fast bosatt i Norge, og utenlandskeide selskaper og filialer i Norge, regnes derimot som norske. Utenlandskeide selskaper eller filialer av utenlandske selskaper som driver virksomhet på den

norske kontinentalsokkelen betraktes som norske selskaper. Alle fordringer skal fordeles etter debitorland og all gjeld etter kreditorland. Landfordelingen skal ta utgangspunkt i de selskaper som rapportøren reelt sett har fordringer eller gjeld overfor. Eksempelvis skal fordringer/gjeld formidlet via megler/mellommann landfordeles ut fra debitor/kreditor og ikke ut fra megler/mellommann. Det er debitoren og kreditorenes hjemland som er avgjørende for landfordelingen, ikke de valutaslag beløpene er stipulert i.

Alle beløp skal gis i hele tusen norske kroner. Beløp fastsatt i utenlandsk valuta skal regnes om til norske kroner etter valutakursene pr. 31. desember eller etter kursene på siste noteringsdag i 1998.

Valutakurser pr. 31. desember 1998 for endel viktige valutaer:

Svenske kroner	Pr. 100 SEK	93,51
Danske kroner	Pr. 100 DKK	119,04
Finske mark	Pr. 100 FIM	149,13
Islandske kroner	Pr. 100 ISK	10,91
Britiske pund	Pr. 1 GBP	12,61
Tyske mark	Pr. 100 DEM	453,35
Franske franc	Pr. 100 FRF	135,18
Belgiske franc	Pr. 100 BEF	21,98
Nederlandske gylde	Pr. 100 NLG	402,35
Italienske lire	Pr. 100 ITL	0,46
Sveitsiske franc	Pr. 100 CHF	551,92
Østerrikske schilling	Pr. 100 ATS	64,44
Spanske pesetas	Pr. 100 ESP	5,33
Portugisiske escudos	Pr. 100 PTE	4,42
Irske pund	Pr. 1 IEP	11,26
Greske drachmer	Pr. 100 GRD	2,69
US dollar	Pr. 1 USD	7,60
Canadiske dollar	Pr. 1 CAD	4,91
Japanske yen	Pr. 100 JPY	6,68
Australske dollar	Pr. 1 AUD	4,66
New Zealandske dollar	Pr. 1 NZD	4,01
Hong Kong dollar	Pr. 1 HKD	0,98
Singapore dollar	Pr. 1 SGD	4,61
Spesielle trekkrettigheter	Pr. 1 SDR	10,57
European currency unit	Pr. 1 XEU	8,88

Merknader til de enkelte postene i skjema 1 (Hovedskjemaet)

Fordringer

01. Bankinnskudd i utlandet

Bare innskudd og kontotilgodehavende i utenlandske banker tas med. Innstående på valutakonti i norske banker regnes ikke som fordringer på utlandet og skal følgelig ikke tas med.

02. Obligasjoner utstedt av utlendinger

Posten omfatter omsettelige standardiserte partialobligasjoner med utenlandsk utsteder og med opprinnelig løpetid på over ett år. Obligasjoner i utenlandsk valuta med norsk utsteder tas ikke med. Ikke-omsettelige obligasjoner tas med under posten "Lån til utlandet". Andeler i obligasjonsfond føres ikke her, men under aksjer. Posten oppgis til markedsverdi. Obligasjoner deponert i eller forvaltet av banker, verdipapirforetak o.l., skal bare tas med av eieren av papirene, og ikke av den som forvalter dem. Obligasjoner utstedt i norsk eller utenlandsk valuta i Norge av utenlandske selskaper skal tas med her. Se også egen rettledning.

03. og 04. Utenlandske aksjer

Posten omfatter aksjer i utenlandske aksjeselskaper. Andeler i utenlandske aksjefond, obligasjonsfond, pengemarkedsfond og kombinasjonsfond skal også oppgis her. Verdipapirfond registrert i Norge betraktes som norske, selv om de er utenlandsk eid eller hovedsaklig plasserer i utenlandske verdipapirer. Posten oppgis til pålydende og markedsverdi. Der markedsverdi ikke kan gis, benyttes bokført verdi. Aksjer og andeler deponert i eller forvaltet av banker, verdipapirforetak o.l., skal bare tas med av eieren av papirene, og ikke av den som forvalter dem. Utenlandske aksjer notert på Oslo Børs betraktes som utenlandske aksjer, og tas med her. Se også egen rettledning.

05. Betalt for importvarer som ennå ikke er mottatt (fortollet)

Varen regnes som mottatt først når den er tollklarert. Alle betalinger før dette tidspunkt regnes som forskuddsbetalinger og dermed som fordring på utlandet. Ved kontantimportremburser skal importøren regne at fordringen oppstår i det øyeblikk dokumentene for varen mottas, og beløpet regnes derfor som en forskuddsbetaling inntil tollklareringen har funnet sted. Forskuddsbetalinger (terminer) på ikke leverte skip, borerigger, boreskip og fly m.m. skal føres her.

06. Ennå ikke mottatt betaling for leverte (fortollete) eksportvarer

Posten omfatter verdien av tollklarerte eksportvarer som ikke er betalt. Utenlandske vareveksler tas med, også de som er diskontert i en norsk bank. Varene regnes som betalt når beløpet er overført til eksportøren eller eksportørens bankforbindelse.

09. Sertifikater og andre kortsiktige verdipapirer utstedt av utlendinger

Her føres sertifikater og andre kortsiktige verdipapirer utstedt av utlendinger, som certificates of deposits, commercial papers og treasury notes. Posten oppgis i markedsverdi. Sertifikater deponert i eller forvaltet av banker, verdipapirforetak o.l. skal bare tas med av eieren av papirene, og ikke av den som forvalter dem. Sertifikater utstedt i norsk eller utenlandsk valuta i Norge av utenlandske selskaper skal tas med her. Se også egen rettledning.

00. Lån til utlandet

Posten omfatter utlån til utenlandske låntagere. Utlån som er ansvarlig lånekapital til utenlandske selskaper skal oppgis såfremt lånet ikke er gitt i form av obligasjoner.

08. Andre fordringer på utlandet

Posten omfatter alle fordringer som ikke er tatt med under de øvrige poster i skjemaet. Utenlandske sedler og sjekker, forfalte, ikke betalte renter og opptjente, ikke mottatte provisjoner mv. tas med. **NB: Opptjente, ikke forfalte renter skal også tas med.** Mellomregning med utenlandske mor- eller datterselskaper skal tas med her dersom beløpet ikke inngår i andre poster. Her tas også med alle former for kapitalinnskudd i utenlandske selskaper - kommandittinnskudd, parter og andeler - som ikke går inn under posten aksjer og andeler.

Gjeld

11. Aksjer og andeler på utenlandske hender

Den andel av selskapets aksjekapital og andelskapital som er på utenlandske hender, blir i finansstatistikken betraktet som gjeld til utlandet. Posten omfatter aksjer og preferanseaksjer i norske aksjeselskaper og andeler i andelslag med begrenset ansvar. Aksjer og andeler føres opp til pålydende verdi. **Merk:** Norske statsborgere med fast bopel utenfor Norge regnes som utlendinger.

12. Ennå ikke betalt for mottatte (fortollete) importvarer

Varene regnes ikke som mottatt før etter tollklareringen. Verdien av tollklarerte, ikke betalte varer regnes som gjeld til utlandet. Gjeld knyttet til kredittimportremburser tas ikke med, da slik gjeld oppgis av bankene.

13. Mottatt betaling for eksportvarer som ennå ikke er levert (fortollet)

Varen regnes ikke som levert før etter tollklareringen. Alle betalinger mottatt før tollklareringen, regnes som forskuddsbetaling og dermed som gjeld til utlandet. Forskuddsbetalinger (terminer) på skip, borerigger og boreskip under bygging for eksport tas med her.

16. Sertifikatlån tatt opp i utlandet

Her føres kortsiktige sertifikatlån tatt opp i utlandet gjennom utstedte commercial papers o.l.

19. Obligasjonslån tatt opp i utlandet

Her føres obligasjonslån tatt opp i utlandet i norsk og utenlandsk valuta. Landfordelingen foretas etter emisjonsland, ikke etter valutasort. Beholdninger av tilbakekjøpte, ikke makulerte egne obligasjoner skal føres netto mot lånet, men beløpet skal oppgis i merknadsfeltet i skjemaet.

17. Andre lån tatt opp i utlandet

Posten omfatter lån og kassekreditter hos utenlandske banker og andre utenlandske långivere. Ansvarlig lånekapital som ikke er i form av obligasjonslån tas også med her. Lån som var innvilget men ikke trukket opp pr. 31. desember, skal ikke tas med. Lån i utenlandsk valuta tatt opp i norske kredittinstitusjoner skal ikke tas med, mens derimot utenlandske lån som bare er garantert eller formidlet av norsk bank skal være med i oppgaven. Lån i Den nordiske Investeringsbanken skal tas med her under landkode 900 Internasjonale organisasjoner.

18. Annen gjeld til utlandet

Posten omfatter all gjeld som ikke er tatt med under de poster som er nevnt foran, f.eks. forfalte, ikke betalte renter og opptjente, ikke betalte provisjoner. **NB: Pålydende, ikke forfalte renter skal også tas med.** Mellomregning med mor- og datterselskaper i utlandet skal også føres her dersom beløpet ikke inngår i andre poster. Her tas også med alle former for utenlandske kapitalinnskudd i norske selskaper - kommandittinnskudd, parter og andeler - som ikke går inn under posten aksjer og andeler. Uttrukne, ikke innløste obligasjoner utstedt i utlandet i utenlandsk eller norsk valuta tas også med her.

Tillegsspørsmål vedrørende aksjekapitalen

Selskaper med aksjer på utenlandske hender skal i skjema 1 oppgi den største utenlandske aksjonærs eierandel i prosent av selskapets totale aksjekapital. Det skal også oppgis om den største utenlandske aksjonær er et selskap, en person eller "annet". I sistnevnte tilfelle må det dessuten oppgis hva aksjonæren er (stiftelse, bo, fremmed stat osv.).

Oversikt pr. 31. desember 1998 over utenlandske aksjer notert på Oslo Børs og obligasjoner og sertifikater lagt ut i Norge av utenlandske utstedere.

Dersom oppgavegiver sitter med noen av de følgende verdipapirene (aksjer, obligasjoner og sertifikater), skal disse tas med i finanstellingsoppgaven med landfordeling etter utstederens landtilhørighet (registreringsland).

Utenlandske aksjeselskaper notert på Oslo Børs. Tas med under kodene 03 og 04 i finanstellingsoppgaven

Selskap	Landtilhørighet		Oppgis under landkode
Atlantic Container Line	SE	Sverige	106
Benor Tankers	BM	Bermuda	600
Bona Shipholding	BM	Bermuda	600
First Olsen Tankers	BM	Bermuda	600
Frontline	BM	Bermuda	600
Jinhui Shipping	BM	Bermuda	600
Mosvold Shipping Ltd.	BM	Bermuda	600
Nordic Am. Tanker Shipping	BM	Bermuda	600
Nycomed Amersham	GB	Storbritannia	139
Royal Carribean Cruises	LR	Liberia	200
Siem Industries	US	USA	684
Stolt Comex Seaway	LU	Luxembourg	112
Stolt-Nielsen B	LU	Luxembourg	112
Transocean Offshore	US	USA	684
Can Argo Energy Corporation	US	USA	684
Contextvision	SE	Sverige	106
Int. Gold Exploration	SE	Sverige	106
Iterated Systems	US	USA	684
Medi-cult	DK	Danmark	101
MIF	BM	Bermuda	600
Nortrans Offshore	BM	Bermuda	606
TTI Holding	US	USA	684

Obligasjoner lagt ut i Norge av utenlandske utstedere. Tas med under kode 02 i finanstellingsoppgaven

Utenlandsk utsteder	Landtilhørighet		Oppgis under landkode
Vasakronan AB	SE	Sverige	106
Svensk Exportkreditt AB	SE	Sverige	106
Venantius	SE	Sverige	106
Øresundskonsortiet	SE	Sverige	106
Kongeriket Sverige	SE	Sverige	106
Kommuninvest i Sverige AB	SE	Sverige	106
Banque Paribas	FR	Frankrike	117
Electrolux AB	SE	Sverige	106
Finansieringsinst. for industri og håndverk	DK	Danmark	101
Kommunekreditt AS Danmark	DK	Danmark	101
Stadshypotek AB	SE	Sverige	106
Wyndmore NV	NL	Nederland	127

Sertifikater lagt ut i Norge av utenlandske utstedere. Tas med under kode 09 i finanstellingsoppgaven

Ingen pr. 31. desember 1998

Skjemaet skal leses optisk, og det er derfor viktig at tallene plasseres innenfor rutene.

**Aksjer og obligasjoner i utenlandsk selskap hvor eierandelen
er 10 prosent eller mer skal ikke oppgis i dette skjemaet.**

**Har ingen portefølje-
investeringer i utlandet**

☐

For utfylling av oppgaven vises til vedlagte rettledning

FORDRINGER DEBITORLAND		Obligasjoner utstedt av utlendinger		Andeler i utenlandske verdipapirfond		Utenlandske aksjer	
		Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr	Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr	Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr
		01	02	03	04	05	06
Belgia	112						
Danmark	101						
Finland	103						
Frankrike	117						
Irland	121						
Island	105						
Italia	123						
Luxembourg	129						
Nederland	127						
Polen	131						
Portugal	132						
Russland	140						
Spania	137						
Storbritannia og Nord-Irland	139						
Sveits	141						
Sverige	106						
Tyskland	144						
Østerrike	153						
Europa ellers, land:							

FORDRINGER DEBITORLAND	Obligasjoner utstedt av utlendinger		Andeler i utenlandske verdipapirfond		Utenlandske aksjer	
	Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr	Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr	Markedsverdi 1. jan. 1997 1000 kr	Markedsverdi 31. des. 1997 1000 kr
	01	02	03	04	05	06
■ Sør-Afrika 359						
Afrika ellers, land:						
Hong Kong SAR 436						
Indonesia 448						
Israel 460						
Japan 464						
Kuwait 496						
Malaysia 512						
Singapore 548						
Thailand 568						
Asia ellers, land:						
■ Argentina 705						
Bahamas 605						
Bermuda 606						
Canada 612						
Caymanøyene 613						
Nederlandske Antiller 656						
USA 684						
Venezuela 775						
Amerika ellers, land:						
Australia 804						
New Zealand 820						
Oseania ellers, land:						
Internasjonale organisasjoner 900						
SUM ■ 999						

Spesielle opplysninger

Mulige forespørsler fra Statistisk sentralbyrå kan rettes til:
Tittel, navn og telefonnr.:

Dato og underskrift:

Beholdninger av porteføljeinvesteringer i utlandet til markedsverdi pr. 1. januar og 31. desember 1997

Rettledning

Generelle merknader

Oppgavene innhentes med hjemmel i lov av 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering (valutaloven), og vil bli benyttet av Statistisk sentralbyrå og Norges Bank. Alle opplysninger som gis vil bli behandlet konfidensielt i henhold til taushetsplikten i valutaloven. Resultatet av undersøkelsen vil bli bare gitt i sammendrag, slik at man ikke kan identifisere de enkelte selskapers økonomiske forhold.

Dersom De mener at De ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi de opplysninger det spørres om i vedlagte skjema, kan De i henhold til Forvaltningslovens §14 klage over pålegget. Klagen må være fremsatt innen 10 dager fra mottakelsen av dette brevet. Klageretten gjelder ikke spørsmålet om oppgaveplikten er rimelig eller nødvendig.

Hvis De ikke har noe å oppgi, ber vi Dem sende skjemaet tilbake med opplysning om dette i det anviste feltet øverst på skjemaet, slik at De kan unngå å bli purret.

Omfang og definisjoner

Undersøkelsen omfatter porteføljeinvesteringer i verdipapirer med utenlandsk utsteder og løpetid på mer enn ett år. Porteføljeinvesteringer defineres som verdipapirplasseringer i selskaper mv. hvor rapportørens eierandel er lavere enn 10% samtidig som selskapet det investeres i har lavere eierandel enn 10% i det rapporterende selskapet. Verdipapirplasseringer mellom datterselskaper, tilknyttede selskaper eller andre selskaper hvor eierandelen er 10% eller mer betraktes som direkte investeringer og omfattes således ikke av undersøkelsen. Som eierandel regnes både direkte og indirekte eierandel. Hvis eierandelen etter investeringen er ukjent og formålet ikke er å øve innflytelse på eller få kontroll over selskapet, skal investeringen medtas i denne undersøkelsen.

Porteføljeundersøkelsen omfatter deler av obligasjons- og aksjebeholdningen i finansstillingen. Porteføljeinvesteringene i obligasjoner og aksjer vil i grove trekk fremkomme ved å trekke obligasjons- og aksjebeholdningene som omfattes av Skattedirektoratets utenlandsoppgave fra de tilsvarende beholdningene i finansstillingen. Det må imidlertid justeres for de tilfellene hvor rapportøren er fritatt fra å levere utenlandsoppgaven, for ulik verdifastsettelse og for finansobjekter som ikke skal omfattes av porteføljeundersøkelsen. Aksjer og obligasjoner i selskaper hvor rapportøren har mindre enn 10% eierandel skal medtas i denne undersø-

kelsen, uavhengig av om selskapet er hjemmehørende i et lavskatteland eller ikke.

Verdipapirer med løpetid under ett år, f.eks. de fleste sertifikater og veksler, skal ikke rapporteres. Finansielle derivater som opsjoner, swapper og terminforretninger skal ikke medtas.

Som utenlandsk regnes enhver virksomhet som ligger utenfor Norge, herunder datterselskaper og filialer av norske virksomheter. Utenlandskeide selskaper og filialer i Norge regnes derimot som norske.

Beholdningene pr. 1. januar og 31. desember skal oppgis til markedsverdi og fordeles etter debitorland. Landfordelingen skal ta utgangspunkt i de selskaper som rapportøren reelt sett har fordringer på. Eksempelvis skal fordringer formidlet via megler/mellommann landfordeles ut fra debitor og ikke ut fra megler/mellommann. I motsetning til finansstillingen skal alle land oppgis separat og ikke som landgrupper. Det er debitorenes hjemland som er avgjørende for landfordelingen, ikke de valuta-slag beløpene er stipulert i.

Alle beløp skal gis i hele tusen norske kroner. Omregning til norsk valuta skal foretas etter valutakursene pr. 1. januar og 31. desember 1997.

Merknader til de enkelte postene.

Post 01 og 02. Obligasjoner utstedt av utlendinger. Markedsverdi pr. 1. januar og 31. desember 1997.

Postene omfatter omsettelige standardiserte partialobligasjoner med utenlandsk utsteder og opprinnelig løpetid på over ett år. Videre er andre omsettelige rentebærende verdipapirer som det utstedes flere av i serie inkludert når disse har utenlandsk utsteder og opprinnelig løpetid på over ett år. Obligasjoner i utenlandsk valuta med norsk utsteder og ikke-omsettelige obligasjoner tas ikke med. Andeler i obligasjonsfond føres ikke under disse postene, men under post 03 og 04.

Post 03 og 04. Andeler i utenlandske verdipapirfond. Markedsverdi pr. 1. januar og 31. desember 1997.

Postene omfatter andeler i alle utenlandske verdipapirfond, herunder obligasjons-, aksje-, pengemarkeds- og kombinasjonsfond. Verdipapirfondet betraktes som utenlandsk når fondet er registrert eller fysisk plassert utenfor Norge. Verdipapirfond registrert i Norge betraktes som norske, selv om de er utenlandsk eid eller hovedsaklig plasserer i utenlandske verdipapirer.

**Post 05 og 06. Utenlandske aksjer.
Markedsverdi pr. 1. januar og 31. desember
1997.**

Postene omfatter aksjer i utenlandske aksjeselskaper. Andeler i verdipapirfond, herunder aksjefond, føres ikke under disse postene, men under post 03 og 04.

Spesielle merknader

Transaksjoner under ekte salgs- og gjenkjøpsavtaler (repos) betraktes ikke som kjøp og salg, men som låneopptak med sikkerhet i verdipapirene. Verdipapirer overdratt under ekte salgs- og gjenkjøpsavtaler skal følgelig ikke rapporteres av erververen, men av avhenderen. Med ekte salgs- og gjenkjøpsavtaler menes avtaler der erververen er forpliktet til å tilbakeføre de overdratte verdipapirene til avhenderen til en avtalt pris på et fastsatt tidpunkt.

Verdipapirer deponert i eller forvaltet av banker, verdipapirforetak ol. skal bare rapporteres av eieren av verdipapirene, og ikke av den som forvalter dem. Dette gjelder selv om forvalteren har utstedt omsettelige depotbevis som f.eks. ADR (American depository receipt) eller BDR (bearer depository receipt). Depotbeviset skal med andre ord ikke medtas, hverken av kjøperen eller forvalteren.

Omsettelige verdipapirer utstedt med sikkerhet i andre verdipapirer eller fordringer (asset-backed securities), betraktes som selvstendige verdipapirer uavhengig av de underliggende objektene. Ved fastsettelse av markedsverdi på disse verdipapirene må det tas hensyn til om deler av de underliggende objektene er innfridd. Nullkupongobligasjoner som er dannet ved å selge hovedstolen og rentekupongene av en rentebærende obligasjon adskilt fra hverandre (strips), betraktes imidlertid som kjøpernes fordringer direkte på den opprinnelige utstederen, medmindre selgeren har utstedt nullkupongobligasjonene i eget navn.

Valutakurser pr. 1. januar og 31. desember 1997.

Valuta		1. januar	31. desember
Belgiske franc	Pr. 100 BEF	20,11	19,84
Danske kroner	Pr. 100 DKK	108,30	107,42
Finske mark	Pr. 100 FIM	138,52	135,10
Franske franc	Pr. 100 FRF	122,84	122,30
Irske pund	Pr. 1 IEP	10,80	10,48
Islandske kroner	Pr. 100 ISK	9,62	10,15
Italienske lire	Pr. 100 ITL	0,42	0,42
Luxembourg franc	Pr. 100 LUF	20,11	19,84
Nederlandske gylde	Pr. 100 NLG	369,13	363,08
Polske zloty	Pr. 100 PLZ	228,85	211,23
Portugisiske escudos	Pr. 100 PTE	4,11	4,00
Russiske rubel	Pr. 100 RUR	0,12	0,13
Spanske pesetas	Pr. 100 ESP	4,92	4,83
Britiske pund	Pr. 1 GBP	10,91	12,12
Sveitsiske franc	Pr. 100 CHF	476,77	503,63
Svenske kroner	Pr. 100 SEK	93,57	92,74
Tyske mark	Pr. 100 DEM	414,31	409,20
Østerrikske schilling	Pr. 100 ATS	58,88	58,15
Sør-Afrikanske rand	Pr. 1 ZAR	1,39	1,52
Hong Kong dollar	Pr. 1 HKD	0,83	0,94
Indonesiske rupier	Pr. 100 IDR	0,28	0,16
Israelske shekel	Pr. 1 ILS	2,00	2,11
Japanske yen	Pr. 100 JPY	5,54	5,63
Kuwait dinarer	Pr. 1 KWD	21,62	24,28
Malaysia ringgit	Pr. 1 MYR	2,57	1,90
Singapore dollar	Pr. 1 SGD	4,60	4,36
Thailandske baht	Pr. 100 THB	25,89	16,41
Argentinske pesos	Pr. 1 ARS	6,53	7,40
Bahamas dollar	Pr. 1 BSD	6,55	7,43
Bermuda dollar	Pr. 1 BMD	6,55	7,43
Canadiske dollar	Pr. 1 CAD	4,70	5,10
Cayman dollar	Pr. 1 KYD	7,89	8,94
Ned. Antiller gylde	Pr. 1 ANG	3,67	4,15
US dollar	Pr. 1 USD	6,44	7,32
Venezuela bolivar	Pr. 100 VEB	1,39	1,48
Australske dollar	Pr. 1 AUD	5,13	4,79
New Zealandske dollar	Pr. 1 NZD	4,56	4,27

1. Registreringsopplysninger

Skattyters navn og adresse	Organisasjonsnr.
	Fødselsnr.
Kommunenr. og -navn	Telefon
	Bransje

2. Opplysninger om det utenlandske selskap eller innretning

Navn og adresse	Hovedaktivitet	Rettslig form
Navn og adresse på direkte eier hvis det utenlandske selskap eller innretning er helt eller delvis indirekte eiet av skattyter eller av innretning hvor skattyter har bestemmende innflytelse.		

3. Skattyters eierandel mv i det utenlandske selskap eller innretning (NOK 1000)

Aksjer / andeler ved regnskapsårets slutt	Antall	Pålydende pr. aksje / andel i valuta	Historisk kostpris i alt (NOK 1000)	Eierandel i %	Stemmeber. andel i %	Skattyters / direkte eiers andel av utdelt utbytte
						i NOK 1000 i %
- direkte eiet						
- indirekte eiet (se spesielt om utbytteopplysningen i veiledningen pkt. 3)						

Innflytelse uten formell eierskap ☐ Ja ☐ Nei

4. Skattyters økonomiske tilknytning til det utenlandske selskap eller innretning (NOK 1000)

1	Langsiktig lånefordring på (1) og lånegjeld til (2) det utenlandske selskap eller innretning	(1)	(2)
2	Inntektsførte renter av langsiktig lånefordring på (1) og kostnadsførte renter på lånegjeld (2)	(1)	(2)
3	Kortsiktig fordring på (1) og gjeld til (2) det utenlandske selskap eller innretning	(1)	(2)
4	Inntektsførte renter av kortsiktig fordring (1) og kostnadsførte renter på gjeld (2)	(1)	(2)
5	Skattyters garantiansvar for det utenlandske selskaps / innretnings gjeld (1) og inntektsførte garantiprovisjoner (2)	(1)	(2)
6	Skattyters kostnadsførte tap på garanti / lån eller annet mellomværende		

5. Transaksjoner mellom det utenlandske selskap eller innretning og skattyter (NOK 1000)

	Utenlandske selskaps inntekter	Utenlandske selskaps kostnader
-		
a Salg / kjøp av varer og / eller anleggsmidler		
b Engangsvederlag og / eller løpende lisensavgift/royalty for know how, opphavsretter, rett til varemerke, patenter o.l.		
c Leie, leasing, franchise eller befraktning		
d Kommissjoner / provisjoner		
e Forskning og utvikling, tekniske / administrative eller lignende tjenester		

6. Opplysninger fra utenlandsk selskaps eller innretnings resultatregnskap (NOK 1000)

Regnskapsperiode:	a Driftsinntekter	d Resultat før skatter
Omregningskurs:	b Driftskostnader	e Skatter
	c Nettoresultat av finansielle poster	f Årets overskudd

7. Opplysninger fra utenlandsk selskaps eller innretnings balanse (NOK 1000)

Regnskapsperiode:	a Sum anleggsmidler	e herav vare / kundeordringer
Omregningskurs:	b herav skip, maskiner, inventar o.l. bygninger og annen fast eiendom	f Sum kortsiktig gjeld
	c herav patenter og andre immaterielle eiendeler	g Sum langsiktig gjeld
	d Sum omløpsmidler	h Aksje- / andelskapital
		i Sum egenkapital inkl. aksje- / andelskapital

8. Underskrift

Sted	Dato	Skattyters underskrift (gjentas med blokkskrift)
------	------	--

Veiledning for utfylling av utenlandsoppgaven

I medhold av Ligningsloven § 4-4 nr 3, jf Skattedirektoratets forskrift av 7. april 1995 skal skattyter som direkte og/eller indirekte har minst 10 prosent eierinteresse i utenlandsk selskap eller innretning, levere utenlandsoppgave. Oppgaveplikten gjelder også for skattyter som gjennom eierinteresse av mindre omfang eller på annen måte har bestemmende innflytelse i utenlandsk selskap eller innretning. Grunnlaget for slik innflytelse kan være f.eks. stemmeovervekt, vedtektsbestemmelse, disponentavtale, avtale i forbindelse med overføring/utleie av produksjonsrettigheter, know how etc, kreditorposisjon, fremtredende verv, fullmakt mv.

Pliktig til å levere utenlandsoppgave er videre skattyter som har mindre enn 10 prosent direkte eierinteresse i utenlandsk aksjeselskap eller likestilt selskap eller sammenslutning hjemmehørende i et lavskatteland, jf selskapskatteloven § 7-1. Oppgaveplikten omfatter også skattyter som sammen med andre skattytere bosatt eller hjemmehørende i Norge har bestemmende innflytelse over et slikt selskap eller en selvstendig innretning eller formuesmasse hjemmehørende i et lavskatteland. Oppgaveplikten gjelder videre for skattyter som alene har bestemmende innflytelse over en slik formuesmasse.

Etter Skattedirektoratets forskrift er skattyter fritatt fra å levere utenlandsoppgave når han

- a) bare har indirekte eierinteresse på mindre enn 50 pst i selskap eller innretning som ikke er hjemmehørende i et lavskatteland, og skattyter heller ikke har bestemmende innflytelse i selskapet eller innretningen.
- b) i henhold til aksjeloven/regnskapsloven rapporterer eierinteressen i utenlandsk deltakerlignet selskap i sitt årsoppgjør.
- c) har eierinteresse gjennom et norsk deltakerlignet selskap og dette selskap leverer fellesoppgave for deltakerne.
- d) sender næringsoppgave mv for selskapets virksomhet til Sentralskattekontoret for storbedrifter, jf § 2 i forskrift av 15. mars 1993 nr 199 om oppgaveplikt for norske deltakere i utenlandske ansvarlige selskaper mv og norske deltakere i norsk-kontrollerte selskaper i lavskatteland.
- e) har oppgaveplikt kun etter annet avsnitt ovenfor (jf forskriftens § 1 annet ledd), når det tidligere er levert utenlandsoppgave og eierandelen og innflytelsen er uendret.

Hva skal oppgaven omfatte

Skattyter som har oppgaveplikt kun etter annet avsnitt ovenfor (jf forskriftens § 1 annet ledd), plikter bare å fylle ut postene 1, 2, 3 og 8 i skjemaet.

Andre oppgavepliktige skal fylle ut samtlige poster.

Til de enkelte poster skal bemerkes:

1. Hvis den oppgavepliktige skattyter er et personlig foretak, skal både organisasjonsnummer og skattyterens fødselsnummer oppgis.
2. Her skal oppgis navn og adresse på selskap eller innretning som skattyter eier direkte eller indirekte, eller har bestemmende innflytelse over. Med adresse menes stedet hvor selskapet eller innretningen er formelt registrert. Hvis registreringsadressen ikke er den samme som postadressen, skal også postadressen oppgis. Under rettslig form skal angis den utenlandske betegnelse (f.eks. Ltd, GmbH, SA, Stiftung, Trust osv).

For så vidt gjelder indirekte eierinteresse skal navn og adresse på innehaveren av eierposisjonen oppgis.

3. Skattyter skal her gi opplysning om sine direkte og indirekte eierinteresser hver for seg. Med regnskapsårets slutt forstås skattyters regnskapsår. Med utbytteandel under direkte eiet forstås skattyters andel av selskapets/innretningens utdeling på grunnlag av fjorårets årsregnskap, oppgitt i NOK og i prosent. Med utbytteandel under indirekte eiet forstås utbytte mottatt av direkte eier oppgitt i post 2.

Dersom skattyter alene eller sammen med andre personer bosatt i Norge eller selskaper hjemmehørende i Norge, har bestemmende innflytelse i selskapet eller innretningen, skal han gi en redegjørelse for dette i eget vedlegg. Grunnlaget for slik innflytelse kan være slike forhold som er nevnt i første avsnitt av rettledningen, eller at minst halvparten av de som har fordeler av innretningen eller innflytelse over hvordan innretningens kapital skal anvendes, er skattepliktige til Norge.

4. Opplysning om inntektsførte (1) og kostnadsførte (2) renter gjelder de lån, inklusive varekreditter, som er oppgitt på linjen over i oppgaveskjemaet. Med langsiktig forstås at den opprinnelige løpetiden er lenger enn 12 måneder.

5. Her skal gis opplysninger både om inntekter og kostnader (brutto) fra det utenlandske selskapets regnskap i NOK 1 000.

Under 5.e skal også "overheads" og andre lignende inntekter/kostnader oppgis.

6. og 7. Hovedtall fra det utenlandske selskaps eller innretningens resultatregnskap og balanse skal være i samsvar med internasjonalt godkjente regnskapsprinsipper og oppgis slik de fremkommer før konsolidering. Underskudd markeres ved å sette tallene i parentes.

Innsendelse

Utenlandsoppgave i 3 -tre- eksemplarer over skattyters oppgavepliktige engasjement i utenlandsk selskap eller innretning skal leveres til Skattedirektoratet, Postboks 6300 Etterstad, 0603 Oslo innen utgangen av august i året etter inntektsåret. Ved bruk av avvikende regnskapsår i utlandet skal siste avsluttede regnskapsperiode tas med i utenlandsoppgaven. Denne regnskapsperiode angis.

For skattytere som ønsker det, gis det også anledning til å levere utenlandsoppgavene i maskinlesbar form. Nærmere opplysning om dette fås ved henvendelse til Skattedirektoratet, kontroll- og regnskapsavdelingen.

Manglende, ufullstendig eller for sen levering kan gi grunnlag for tap av klagerett, skjønnslingning, gebyr, tilleggsskatt og straff.

Datering og underskrift

Utenlandsoppgaven skal dateres og underskrives av skattyteren eller den han bemyndiger. Underskriften skal gjentas med maskin- eller blokkskrift.

Spørsmål og henvendelser som gjelder utenlandsoppgaven kan rettes til Skattedirektoratet, kontroll- og regnskapsavdelingen, seksjon for internasjonal kontroll, Postboks 6300 Etterstad, 0603 Oslo, telefon 22 07 70 00.

Opplysninger om transaksjoner og mellomværende med konsernselskap mv

Rederibeskatning etter skatteloven § 51 A

Inntektsåret

1996

På denne blanketten skal det gis opplysninger om transaksjoner og annet mellomværende mellom konsernselskap mv hvorav en av partene er innenfor den særskilte beskatningsordningen etter skatteloven § 51 A. Blanketten skal benyttes både ved transaksjoner mv mellom aksjeselskap og mellom aksjeselskap og deltakerlignede selskap (komandittselskap og ansvarlig selskap) og NOKUS-selskap. Blanketten er et vedlegg til RF-1190 "Selvangivelse og særskilt næringsoppgave".

Transaksjoner med konsernselskap:

Transaksjonstype	Beløp	Navn på selskap som det er inngått transaksjoner med
Ledelsesfunksjoner		
Kommersiell drift		
Teknisk drift		
Andre management tjenester		
Bemanningskostnader		
Leiekostnader for innleide skip		
Leieinntekter for utleide skip		
Regnskapstjenester/forsikring		
Andre tjenester (spesifiser)		

Mellomværende med konsernselskap/aksjonærer/deltakere:

Fordring på/gjeld til:	Fordring pr 1.1:	Fordring pr 31.12:	Renter opptjent:
	Gjeld pr 1.1:	Gjeld pr 31.12:	Renter påløpt:
Fordring på/gjeld til:	Fordring pr 1.1:	Fordring pr 31.12:	Renter opptjent:
	Gjeld pr 1.1:	Gjeld pr 31.12:	Renter påløpt:
Fordring på/gjeld til:	Fordring pr 1.1:	Fordring pr 31.12:	Renter opptjent:
	Gjeld pr 1.1:	Gjeld pr 31.12:	Renter påløpt:

Foreligger det lån til aksjonærer mv i strid med skatteloven § 51 A-3?

☐ Ja ☐ Nei

Prinsipper for verdsettelse/Spesifisering av tjenester mv

Transaksjoner og øvrige mellomværende mellom selskap med direkte eller indirekte interessefelleskap og mellom selskap og aksjonærer/deltakere, skal prises til virkelig verdi som om selskapene mv var uavhengige parter.

Det bes vedlagt en spesifisert oppstilling over hvilke elementer transaksjonene/tjenestene som nevnt ovenfor omfatter, og en nøyaktig redegjørelse for hvilken framgangsmåte som er benyttet ved verdsettelsen av transaksjonene/tjenestene. For andre mellomværender (fordringer og gjeld) bes opplyst hvilken rentesats m v som er lagt til grunn.

Merknader

Underskrift

Sted og dato:	Underskrift:
---------------	--------------

Selskapsoppgave for NOKUS-selskaper

Norsk kontrollert utenlandsk selskap
i lavskatteland

Inntektsåret
1997

Selskapets navn og kontoradresse				Registreringsland
Næringsvei	Rettslig form	Stiftelsesår	Regnskap føres i hvilken valuta	
Antall aksjer	Pålydende	Aksjeklasse	Stemmerett	Merknader
+	+			
=	=			

Ansvarlig for selskapsoppgaven

Navn	Telefon
Adresse	Kontaktperson
Underlagsmateriale for regnskap befinner seg hvor	Erklæring om at materialet kan fremlegges er vedlagt ☐ Ja ☐ Nei

Sum norske deltakere

	Antall	Pålydende	Andel utbytte	Eieran- del %	Stemme- rett %
Direkte eid			Kr %		
Indirekte eid					
Indirekte eid gjennom					

Realisasjon av aksjer/ending av aksjekapital

Er det realisert aksjer i selskapet i løpet av året?	☐ Ja (Spesifiser)	☐ Nei
Er aksjekapitalen forhøyet/nedsatt i løpet av året?	☐ Ja (Spesifiser)	☐ Nei

I Transaksjoner med konsernselskap

	Beløp	Selskap
101 Er det kjøpt varer og eller driftsmidler mv for mer enn NOK 10 mill? ☐ Ja ☐ Nei		
102 Er det solgt varer og eller driftsmidler mv for mer enn NOK 10 mill? ☐ Ja ☐ Nei		
103 Er det kjøpt patenter, know how, opphavsrett eller rett til varemerke? ☐ Ja ☐ Nei		
104 Er det solgt patenter, know how, opphavsrett eller rett til varemerke? ☐ Ja ☐ Nei		
105 Er det godskrevet lisensavgifter eller royalties? ☐ Ja ☐ Nei		
106 Er det belastet lisensavgifter eller royalties? ☐ Ja ☐ Nei		
107 Er det godskrevet kommisjoner eller provisjoner? ☐ Ja ☐ Nei		
108 Er det belastet kommisjoner eller provisjoner? ☐ Ja ☐ Nei		
109 Er det godskrevet for tekn/administrativ bistand, forskning, utv. eller andre tjenester for mer enn NOK 1 mill? ☐ Ja ☐ Nei		
110 Er det belastet for tekn/administrativ bistand, forskning, utv. eller andre tjenester for mer enn NOK 1 mill? ☐ Ja ☐ Nei		

II Mellomværende med konsernselskap eller aksjonærer

201	Selskapets navn	Fordr. 1/1	Fordr. 31/12	Renter
		Gjeld 1/1	Gjeld 31/12	Renter
202	Selskapets navn	Fordr. 1/1	Fordr. 31/12	Renter
		Gjeld 1/1	Gjeld 31/12	Renter
203	Selskapets navn	Fordr. 1/1	Fordr. 31/12	Renter
		Gjeld 1/1	Gjeld 31/12	Renter

III Beregning av formue

		I Skattemessig verdi	II Ligningsmessig formueverdi
301	Kontormaskiner ol	+ /÷	+
302	Ervervet forretningsverdi	+	
303	Vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede	+ /÷	+
304	Personbiler, traktorer, rullende maskiner og materiell, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv.	+ /÷	+
305	Skip, fartøyer, rigger mv. (navn, leveringsår, kostpris)	+	+
306		+	+
307		+	+
308		+	+
309		+	+
310	Fly, helikopter	+	+
311		+	+
312	Bygg og anlegg, hoteller, losjihus, bevertningssteder mv.	+	+
313	Forretningsbygg	+	+
314		+	+
315	Tomter	+	+
316	Varebeholdning	+	+
317	Fordringer	+	+
318		+	+
319	Bankinnskudd/kontantbeholdning	+	+
320	Aksjer/andeler i andre selskaper	+	+
321	Andre formuesposter (spesifiser)	+	+
322		+	+
330	Negativ gevinst- og tapskonto	+	
331	Positiv gevinst- og tapskonto	÷	
340	Andre betingede skattefrie gevinster (se rettledningen)	÷	
341	Andre skattemessige avsetninger (spesifiser)	÷	
342	Andre skattemessige posisjoner	+ /÷	
350	Sum skattemessige verdier (sum postene 301 til 342)	=	
360	Ligningsmessig gjeld (se rettledningen)		÷
361	Skattemessig gjeld (se rettledningen)	÷	
370	Ligningsmessig nettoverdi (sum postene 301 til 360) overfører post 430		=
380	Skattemessig nettoverdi (sum postene 350 til 361) overføres post 430, og RF-1246 post 507		
390	Årets skattemessige underskudd (Fra alm. næringsoppgave post 090)	+	
391	Felles fradragssamme (fordeles og overføres RF-1246 post 201)	=	

IV Omregning til norske kroner

410	Oversk./undersk. fra alm. nær oppg. post 090	Valutakurs 31/12-97	Norske kroner	Merknader	
420	Felles fradragsramme fra post 391	Valutakurs 31/12-97	Norske kroner		
430	Ligningsmessig formuesverdi (fra post 370)	Valutakurs 31/12-97	Norske kroner	Skattemessig verdi (fra post 380) i NOK	Antatt omsetningsverdi (overføres RF-1246, post 101)

Merknader

Underskrift

Sted	Dato	Underskrift
Henvendelse kan rettes til		

Rettledning til utfylling av selskapsoppgave for NOKUS-selskaper

Fastsatt av Skattedirektoratet for inntektsåret 1997

Dette skjemaet skal benyttes for selskaper som omfattes av selskapskatteloven kapittel 7. Norske deltakere i utenlandske selskaper som omfattes av selskapskatteloven kapittel 7 skal også benytte "Alminnelig næringsoppgave 2". Deltakere i NOKUS-selskaper skal som vedlegg til denne selskapsoppgaven også levere "Oppgave over deltakeres formue og inntekt i NOKUS-selskap". Oppgavene skal fylles ut i den valuta som selskapets regnskap er ført i. Oppgavene skal leveres Sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss.

Selskapsoppgaven er på 4 sider og inneholder på side 1 felt for diverse tilleggsopplysninger som skal gis. Selskapsoppgavens side 2 inneholder opplysninger om mellomværende med konsernselskap, samt en oppstilling over skattemessig verdi og ligningsmessig formuesverdi samt beregning av felles fradragsramme og verdi på aksjene i selskapet.

Til side 3 overføres årsoverskudd/underskudd fra "Alminnelig næringsoppgave 2". På side 3 foretas omregning av fradragsramme, resultat og skattemessig og ligningsmessig formuesverdi til norske kroner, samt opplysning om aksjenes formuesverdi og antatt omsetningsverdi.

Side 1 i selskapsoppgaven

Selskapet

Her oppgis selskapets navn, registreringsland og adresse i registreringslandet, næringsvei, rettslig form (Inc, Ltd, Trust el), stiftelsesår og hvilken valuta regnskapet føres i. Regnskapet skal føres i registreringslandets valuta. Dersom registreringslandet ikke stiller krav til at regnskapet skal føres i dette lands valuta, kan det godtas at regnskapet føres i den valuta de fleste av transaksjonene skjer i (funksjonell valuta). Tidligere direktelignede selskaper kan velge å føre regnskapet i norske kroner. Antall aksjer eller andeler skal oppgis med pålydende for hver aksjeklasse, og det skal opplyses om det er forskjell på stemmerett tilknyttet aksjene. Det må også opplyses hvilke særrettigheter som tilligger eventuelle "founders shares".

Ansvarlig for selskapsoppgaven

De norske deltakerne er i fellesskap ansvarlig for at plikten til å levere oppgavene blir overholdt. Den praktiske løsning er at en av deltakerne eller en felles valgt person gis fullmakt til å utferdige oppgavene. Den person som føres opp som ansvarlig her skal tilkjenne fullmakt fra de øvrige deltakerne er gitt dersom ikke annen oppgave blir sendt inn. Sentralskattekontoret vil kunne forholde seg til denne personen under ligningsbehandlingen. Sentralskattekontoret forutsetter videre at denne personen formidler informasjon videre i nødvendig utstrekning i forbindelse med ligningsbehandling og

eventuell klagesak.

Underskudd kommer bare til fradrag dersom det uttrykkelig erklæres at alt underlagsmaterialet til selskapets regnskap vil bli fremlagt på ligningsmyndighetenes begjæring. Spørsmålsfeltet skal fylles ut, og vil samtidig være en bekreftelse på at slik fremleggelse er praktisk mulig. Egenerklæring om dette vedlegges årsoppgaven.

Sum norske deltakere

Her angis det antall aksjer mv som er direkte eid av norske deltakere, samt hvor stor eierandel og stemmerettsandel som er indirekte eid. For indirekte eie skal stemmerettsandel bare tas med dersom norske skattesubjekter har minst 50 prosent kontroll med det direkte eide selskapet. Ved særlig komplisert eierstruktur er det ønskelig med et eget vedlegg som viser eierstruktur og kontroll.

Realisasjon av aksjer/endring av aksjekapital

Dersom det er realisert aksjer i løpet av året, må selgers og kjøpers navn oppgis, samt dato for transaksjonen og antall aksjer. Likeledes må det ved endringer i aksjekapitalen opplyses på hvilken måte endringen er skjedd, og hvordan eventuelle midler er disponert.

Transaksjoner med konsernselskap

Her skal det opplyses om transaksjoner med andre selskaper innenfor konsernet. Konserndefinisjonen etter den norske aksjeloven legges til grunn. Ved spesielle forhold bør det redegjøres for dette i eget vedlegg.

Side 2 i selskapsoppgaven

Mellomværende med konsernselskap

Her skal alle mellomværende med konsernselskap eller eiere spesifiseres, eventuelt i eget vedlegg. Dersom rentesatsen avviker fra normal markedsrente, må det opplyses om årsaken til dette i eget vedlegg.

Beregning av formue

Skattemessig og ligningsmessig verdi

I kolonne I (skattemessig verdi) skal det gis en oppstilling av eiendelenes saldoverdier, andre skattemessige posisjoner og skattemessig gjeld pr 1. januar i ligningsåret. Denne oppstillingen vil være grunnlag for beregning av deltakernes over-/underpris og felles fradragssamme som skal fastsettes etter selskapsskatteloven § 6-6 så langt den passer. Selskapets gevinst- og tapkonto, andre betingede skattefrie gevinster og andre skattemessige avsetninger og posisjoner medregnes som skattemessige verdier.

I kolonne II føres ligningsmessig formuesverdi på selskapets eiendeler og gjeld pr 1. januar i ligningsåret.

Post 301-304

Skattemessig verdi settes til saldoverdien. Negativ saldo i gruppe a, c og d føres opp i kolonne I med sin negative størrelse. Negativ saldo på ervervet forretningsverdi (saldogruppe b) skal føres på gevinst- og tapkonto. Tom positiv saldo i gruppe a-d medtas med saldobeløp i kolonne I. Ligningsmessig formuesverdi på disse driftsmidler fastsettes til den skattemessige saldoverdien av driftsmidlene. Dersom saldo for driftsmidlene er negativ, settes ligningsmessig formuesverdi til null. Forretningsverdi er ikke skattepliktig formue.

Post 305-315

Skattemessig verdi til saldoverdi. For ikke avskrivbare eiendeler er kostpris med tillegg av eventuelle påkostninger skattemessig verdi. Ligningsmessig formuesverdi skal fastsettes etter skatteloven § 36, jf § 37, og skal normalt tilsvare omsetningsverdi. Skattedirektoratet har fastsatt egne takseringsregler for fastsettelse av ligningsmessig formuesverdi på visse typer eiendeler, f.eks skip. For skip må navn, leveringsår og kostpris (som nytt) oppgis. For skip med betydelige påkostninger og brukte skip hvor opprinnelig kostpris ikke kjennes, vedlegges en egen beregning av ligningsverdien.

Post 316

Både skattemessig verdi og ligningsmessig formuesverdi av varelager fremgår av "Alminnelig næringsoppgave" post 035.

Post 317

Skattemessig verdi på fordringer fremgår av "Alminnelig næringsoppgave" post 045. Ligningsmessig formuesverdi av sikre fordringer skal settes til pålydende. Usikre fordringer reduseres skjønnsmessig ved formuesansettelsen, selv om fordringen ikke kan nedskrives med virkning for inntektsligningen. Verdien av utstående fordringer i regnskapets balanse kan normalt benyttes som ligningsmessig formuesverdi.

Post 320

Skattemessig verdi på aksjer settes til kostpris medregnet ev RISK-beløp. Det skal ikke tas hensyn til ev oppregulering av inngangsverdien pr 1. januar 1992 etter overgangsreglene.

Dersom NOKUS-selskapet eier aksjer i andre NOKUS-selskaper, skal kostpris på disse aksjene, begrenset oppad til pålydende, ikke være med som skattemessig verdi. Dette for å

unngå at aksjenes verdi medtas i fradragrammen for begge selskaper.

Ligningsmessig formuesverdi for børsnoterte aksjer i norske selskaper, aksjefond, grunnfondsbevis, og børsnoterte aksjer i utlandet settes til kursverdien pr 1. januar i ligningsåret. Aksjer notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til kursen pr 1. januar i ligningsåret. Ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper settes til aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi pr 1. januar i året *forut for* ligningsåret, fordelt etter pålydende. Ikkebørsnoterte utenlandske aksjer settes til aksjenes antatte omsetningsverdi 1. januar i ligningsåret. Dersom det ikke-børsnoterte utenlandske selskap også er et selskap som skattegges etter selskapsskatteloven kapittel 7, kan årets ligningsmessige nettoverdi fra dette selskap benyttes. Eier selskapet andeler i et deltakerlignet selskap, må selskapet få opplyst skattemessig verdi og ligningsmessig formuesverdi fra det deltakerlignede selskapet.

Post 330-341

Selskapets negative gevinst- og tapkonto (tap) anses som positiv skattemessig verdi. Selskapets positive gevinst- og tapkonto (gevinst) anses som negativ skattemessig verdi og skal komme til fradrag.

Selskapets negative saldi og tomme positive saldi skal ikke føres her, men i de poster driftsmiddelet opprinnelig var "hjemmehørende" i ved formuesberegningen, jf rettleiden til postene 301-304.

Har selskapet "andre betingede skattefrie gevinster" som ennå ikke er oppløst, skal de føres med minus-for-tegn i post 340.

Post 360

Det er bare gjeld som er fradragberettiget ved formuesligningen som skal føres i kolonne II. Påløpte ikke-forfalte gjeldsrenter er ikke fradragberettiget ved formuesligningen.

Post 361

Skattemessig gjeld vil ofte være lik ligningsmessig gjeld. Påløpte ikke-forfalte gjeldsrenter skal imidlertid medregnes som gjeld her.

Post 370

Ligningsmessig nettoverdi overføres til post 430. Deltakerne i NOKUS-selskap vil ikke være formuesskattepliktige til Norge for sin forholdsmessige andel av selskapets eiendeler, men for verdien av aksjene, jf selskapsskatteloven § 2-2 nr 2.

Post 380

Skattemessig nettoverdi overføres til post 430. Selskapets skattemessige verdier benyttes ved beregning av over-/underpris ved erverv av andel i NOKUS-selskap.

Post 390

Fradragsrammen skal økes med årets skattemessige underskudd. Har selskapet skattemessig overskudd føres intet i denne posten.

Post 391

Felles fradragsramme fordeles forholdsmessig på de enkelte deltakere, og overføres til deltakeroppgaven (RF-1246) post 201.

Side 3 i selskapsoppgaven

Post 430

Her føres ligningsmessig verdi (fra post 370) og skattemessig verdi (fra post 380) omregnet til norske kroner. Her føres også antatt omsetningsverdi pr aksje, dette beløp skal også føres i deltakeroppgaven (RF-1246) post 101.

Det er antatt omsetningsverdi pr 1. januar i ligningsåret som skal legges til grunn for formuesbeskatning av skattepliktige deltakere. Eventuelt kursverdien for børsnoterte aksjer. Se for øvrig rettleiden til post 320.

Oppgave over deltakeres formue og inntekt i NOKUS - selskap

Inntektsåret
1997

Deltakerens navn						Fødselsnr./organisasjonsnr.	
Deltakerens adresse						Skattekommune	
Selskapets navn						Selskapets reg. land	
	Antall	Pålydende	Kostpris	Andel utbytte	Eierandel %	Stemmerett %	Ervervsår
Direkte eiet							
Indirekte eiet							
Indirekte eiet gjennom:							

I Opplysninger om aksjenes formuesverdi

	Antatt omsetningsverdi pr aksje	Antall aksjer	Ligningsmessig formuesverdi (30 % av omsetningsverdi)	Børsnoterte aksjer (75 % av kursverdi pr 1.1.)	For lign. myndigh.
101					

II Fradragsramme

201	Andel av felles fradragsramme (fra RF-1245 post 420)		For lign. myndigh.
202	Over-/underpris ved erverv av aksjene m.v. (se rettledningen)	+ / ÷	
203	Fradragsramme (for skipseiende NOKUS-selskap er fradragsrammen 0)	=	

III Spesifikasjon av fradrag til fremføring

301 Gjenstående fradrag til fremføring (Belepet føres med positivt fortegn)	302 Som tillegg Årets underskudd til fremføring (fra post 402)	303 Som fradrag Benyttelse av deltakerens fremførbare underskudd (til post 403)	304 Gjenstående underskudd til fremføring 31/12.	For lign. myndigh.
	+	÷	=	

IV Beregning av resultat

401	Andel av skattemessig nettoresultat (fra RF-1245 post 410)		For lign. myndigh.
402	Ved underskudd i post 401 utover fradragsramme (overføres post 302)	+	
403	Ved overskudd i post 401/forhøyelse av aksjekapital (fradrag i post 303)	÷	
404	Inntektsføring av utbetalt overskudd mv	+	
405	Årets over-/underskudd (se rettledningen)	=	

V Opplysninger om realisasjon og om over-/underpris ved kjøp av aksjer i året

Erververs/avhenders navn og adresse				Realisert andel %	Kjøpt andel %
501	S	Realisasjonsvederlag for aksjene	Antall aksjer		For lign. myndigh.
502	A	Kostpris for aksjene	Ervervstidspunkt		
503	L	RISK-regulering i eiertiden		+ / ÷	
504	G	Fremføring av underskudd ved gevinst (se rettledningen)			
505		Gevinst/tap (overf. selvangivelsen, ANS/KS/AS overfører beløpet til nær. oppg. post 087)		=	
506	K	Vederlag for aksjene	Antall		
507	J	Andel av selskapets netto skattemessige verdi (inkl andel av selskapets gevinst-/tapskonto)		+ / ÷	
508	Ø	Kjøpskostnader		+	
509	P	Over-/underpris (overføres post 202)		=	

Underskrift

Selskapet	Sted	Dato	Underskrift
Deltaker	Sted	Dato	Underskrift

Rettledning til utfylling av oppgave over deltakerens formue og inntekt i NOKUS-selskap

Fastsatt av Skattedirektoratet for inntektsåret 1997

Det skal fylles ut et skjema for hver av deltakerne i selskapet. Det forutsettes at den som er ansvarlig for selskapsoppgaven (RF-1245) også forestår utfylling av postene i dette skjemaet i samarbeid med deltakerne. Deltakeroppgave for alle deltakerne skal sammen med selskapsoppgaven leveres til Sentralskatteskjemaet for storbedrifter. Kopi av utfylt deltakeroppgave skal sendes til alle som har vært deltaker i løpet av inntektsåret, inkludert personer som har realisert eller ervervet aksje i løpet av året. Kopi av deltakeroppgaven skal leveres som vedlegg til deltakerens egen selvangivelse (selskapsoppgave) til ligningskontoret i bostedskommunen/kontorkommunen. Deltakeroppgaven skal føres i norske kroner.

Opplysninger om deltakeren og selskapet

Det skal gis opplysninger om deltakerens navn, adresse og fødselsnummer/foretaksnummer/løpenummer. Videre skal det gis opplysninger om deltakerens skattekommune, antall aksjer og pålydende. Kostpris i norske kroner etter kursen på kjøpstidspunktet, andel utbytte, eier- og stemmerettsandel i prosent samt ervervsåret skal også oppgis. I tillegg skal eierandel og stemmerettsandel gjennom indirekte eie oppgis, dersom norske eierinteresser har kontroll i det mellomliggende selskap. Ved særlig kompliserte eierforhold bør det redegjøres for dette i eget vedlegg.

Opplysninger om aksjenes formuesverdi

Post 101

Her oppgis det antall aksjer som er direkte eid ved årets utgang samt verdien pr aksje. Ligningsmessig formuesverdi på ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper fastsettes til 30 prosent av aksjenes antatte omsetningsverdi 1. januar i ligningsåret. For børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper settes verdien til 75 prosent av kursverdien pr 1. januar i ligningsåret. Antatt omsetningsverdi hentes fra RF-1245 post 430.

Fradragsramme

Post 201

Deltakers rett til fradrag for andel av underskudd begrenses av fradragsrammen, jf selskapsskatteloven § 7-7. Fradragsrammen beregnes etter reglene i selskapsskatteloven § 6-6 så langt reglene passer. Her føres deltakers andel av felles fradragsramme overført fra RF-1245 post 420.

Post 202

Her føres over- eller underpris ved ervervet av aksjene. Det skal beregnes over- eller underpris i forholdet mellom vederlaget og den forholdsvismessige andel av de skattemessige verdier i selskapet på ervervstidspunktet. Se for øvrig rettledningen til post 507.

Dersom aksjene ble kjøpt før selskapet ble omfattet av selskapsskatteloven kapittel 7, må selskapets skattemessige verdi på kjøpstidspunktet beregnes ved at norske skatteregler legges til grunn for verdiansettelsen, og driftsmidlenes verdi må beregnes etter reglene i skatteloven § 44 B. Beregnet over-/underpris omregnes til norske kroner etter kursen på kjøpstidspunktet. Kopi av beregningen skal vedlegges deltakeroppgaven.

Post 203

Beløpet her er summen av postene 201 og 202, og er deltakerens individuelle fradragsramme. Fradragsrammen angir det beløp som begrenser hvor mye av deltakerens eventuelle underskudd som kan overføres til selvangivelsen (ev til næringsoppgaven). I det året deltakeren erverver aksjer i NOKUS-selskapet, kan fradragsrammen ikke overstige kjøpesummen for aksjene. Aksjonær i selskap som eier fartøy som nevnt i skatteloven § 51A-2 nr 1a og b kan ikke kreve fradrag for andel av selskapets underskudd i sin øvrige inntekt, jf selskapsskatteloven § 7-2. Fradragsrammen vil i disse tilfeller alltid måtte settes til 0.

Spesifikasjon av fradrag til fremføring

I denne delen er det gjenstående underskudd til fremføring ved utgangen av inntektsåret som skal beregnes. Underskudd som ikke kommer til fradrag pga fradragsrammen, kan fremføres mot senere års inntekter i selskapet, enten mot annen alminnelig inntekt, mot gevinst ved realisasjon av aksjer eller mot forhøyelse av aksjekapitalen med innbetaling fra aksjonærene. Før postene 301 til 304 fylles ut, vil det være nødvendig å foreta beregning av resultatet, jf post 401 til 405.

Post 301

Her føres eventuelt gjenstående fradrag til fremføring pr 1. januar, overført fra tidligere år.

Post 302

Hvis fradragsrammen overskrides, føres overskridelsen "som tillegg" i denne posten. Skal deltakeren inntektsføre negativ fradragsramme eller faktisk utdelt overskudd (som ikke er løpende beskattet etter reglene i selskapsskatteloven § 7-6), jf post 404, føres også inntektsført beløp i post 302 "som tillegg". Beløp ført i post 302 vil eventuelt være summen av beløpene ført i post 402 og 404.

Post 303

Beløp som skal føres her hentes fra post 403. I tillegg skal underskudd som anvendes til å redusere gevinst ved realisasjon av aksje føres her, jf post 504. Gir overskudd eller forhøyelse av fradragsrammen rett til fradrag for underskudd som ikke tidligere er kommet til fradrag pga fradragsbegrensningen, jf post 403, føres beløpet i post 303 "som fradrag".

Post 304

Her føres nettosummen av postene 301 - 303 som vil være gjenstående underskudd til fremføring i senere år. Beløp i denne posten vil alltid ha + fortegn. Det er ingen tidsbegrensning for fremføring som ikke er kommet til fradrag pga fradragsbegrensningen, det er derfor ikke nødvendig å holde rede på hvilke år underskuddene er opparbeidet i.

Beregning av resultat

Post 401

Her føres deltakerens andel av skattemessig nettoresultat. Beløpet hentes fra RF-1245 post 410.

Ved kjøp av aksjer i løpet av året, skal kjøper tilordnes en forholdsvismessig del av hele årsresultatet for selskapet på grunnlag av eierandelen ved inntektsårets utgang. Ved indirekte eie skal eierandelen i det direkte eide selskapet multipliseres med dette selskapets eierandel i det indirekte eide NOKUS-selskapet, og deretter divideres med 100 for å finne deltakers prosentandel av selskapets resultat som skal tilordnes ham.

Post 402

Det er kun når det er underskudd i post 401 at det er aktuelt å føre noe i denne posten. Er årets fradragsramme positiv, har deltaker rett til fradrag for andel av underskudd i selskapet lik størrelsen av fradragsrammen. Er den positive fradragsrammen større enn årets underskudd, skal det ikke legges til noe i denne posten, og hele andelen av årets underskudd er fradragsberettiget.

Er den positive fradragsrammen mindre enn årets underskudd, skal differansen legges til i denne posten. Det blir da gitt fradrag kun for et beløp like stort som fradragsrammen. Beløpet som ikke kommer til fradrag føres som tillegg i post 302.

Er fradragsrammen negativ vil ingen del av årets underskudd være fradragsberettiget, og hele underskuddet skal legges til i denne posten og føres som underskudd/fradrag til fremføring i post 302.

Post 403

Denne posten blir bare å fylle ut i de tilfeller det er gjenstående underskudd til fremføring pr 1. januar, jf post 304. Underskudd fra tidligere år som ikke er kommet til fradrag pga fradragsrammen (post 301), kan føres mot senere års overskudd. Underskudd kan også fremføres mot en eventuell økning av

aksjekapitalen med innbetaling fra aksjonærene. Retten til fradrag begrenses til økning av fradragsrammen i forhold til fjorårets fradragsramme fratrukket fjorårets eventuelle underskudd i post 401 og skal ligge innenfor størrelsen av årets overskudd/forhøyelsen. Fradraget føres også "som fradrag" i post 303.

Aksjonærer i skipseiende NOKUS-selskap kan ikke fremføre underskudd mot forhøyelse av kapitalen.

Post 404

En utbetaling av overskudd (årets eller tidligere års) skal inntektsføres i den utstrekning den samlede utbetaling *overstiger* den samlede inntekt fra selskapet som er løpende beskattet etter reglene i selskapskatteloven § 7-6. Ved inntektsføring av nevnte beløp må det også føres et tilsvarende beløp i post 302. En nedsettelse av aksjekapitalen skal inntektsføres i den utstrekning reduksjonen medfører eller øker en negativ fradragsramme. Dette gjelder bare i den utstrekning deltaker tidligere har fått fradrag for beløpet.

Dersom garantiansvaret har dannet grunnlag for fradrag for underskudd i 1992 og/eller 1993, skal helt eller delvis bortfall av garantiansvar inntektsføres i den utstrekning tidligere fradrag ikke dekkes av gjenværende fradragsramme, herunder gjenstående garantiansvar.

Post 405

Overskudd som fremkommer i denne posten, overføres som alminnelig inntekt i selvangivelsen post 2.7. Eventuelt underskudd vil være fradragsberettiget i annen alminnelig inntekt ved overføring til selvangivelsen post 3.2.16. Er deltakeren et aksjeselskap, deltakerlignet selskap eller annen deltaker som eier aksjene i annen næringsvirksomhet, skal årets alminnelige inntekt overføres til "Alminnelig næringsoppgave" post 085.

Opplysninger om realisasjon og om over-/underpris ved kjøp av aksjer i året

Denne rubrikken skal kun fylles ut av deltaker som har realisert eller ervervet aksjer i løpet av året. Gevinst ved realisasjon av aksjer er skattepliktig som alminnelig inntekt. Tilsvarende er tap på aksjer fradragsberettiget i alminnelig inntekt. Det er deltakers bostedskommune eller kontorkommune (for selskaper) som er skattstedet. Gevinst eller tap skal beregnes som differansen mellom vederlag og kostpris for aksjene, korrigert for eventuelt RISK-beløp i eierperioden. Ved erverv av aksjer i året skal det beregnes en over- eller underpris i forholdet mellom vederlaget og andel av de skattemessige verdier i selskapet på ervervstidspunktet.

Post 501

Her føres vederlaget for aksjene redusert med eventuelle salgskostnader. Realisasjon i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på salgstidspunktet. Antall aksjer skal oppgis.

Post 502

Her føres ervervstidspunktet for aksjene, samt kostprisen omregnet til norske kroner på anskaffelsestidspunktet. Dersom selskapet tidligere var direktelignet, skal kostpris på aksjene settes til deltakerens andel av de skattemessige verdier ved utløpet av 1993.

Post 503

Her føres beregnet RISK-beløp for aksjene pr 1. januar for de årsskifter deltakeren har eid aksjene. Det skal bare foretas RISK-regulering av inngangsverdien for de år deltakerne i selskapet beskattes løpende for andel av overskuddet til Norge.

Post 504

Resultatet av gevinstberegningen skal alltid reduseres med eventuelt fremførbart underskudd fra post 304.

Post 505

Endelig gevinst/tap overføres selvangivelsen post 3.1.8/3.3.7. Deltaker som er AS, ANS, KS mv overfører gevinst/tap til alminnelig næringsoppgave post 087.

Post 506

Dersom det er kjøpt aksjer i perioden, oppgis antall aksjer og kostpris her. Ved kjøp av aksjer med utenlandsk valuta legges kursen på kjøpstidspunktet til grunn som kostpris. Ved indirekte eie må vederlaget for aksjene i det mellomliggende selskap fordeles på NOKUS-selskapene i forhold til antatt reell verdi.

For deltaker som erverver aksjene ved arv eller gave skal det beregnes tilsvarende over- eller underpris. Vederlaget må da settes til antatt omsetningsverdi for aksjene, men ikke høyere enn arveavgiftsgrunnlaget.

Post 507

Det må settes opp en balanse over skattemessige verdier i selskapet pr kjøpsdato. Deltakeren må ha opplyst sin andel av de skattemessige verdier på kjøpstidspunktet for å kunne beregne over- eller underpris.

Blir en andel solgt med virkning fra et annet tidspunkt enn 1. januar, må en beregne hvilken andel av de skattemessige verdier aksjene hadde på ervervstidspunktet. I stedet for at selskapet setter opp en balanse midt i året, anbefales følgende metode: Det tas utgangspunkt i andelens skattemessige verdi ved inngangen til inntektsåret. Ved å legge til/trekke fra andel av årets overskudd/underskudd som etter en forholdsmessig fordeling faller på selgeren, og ved å legge til/trekke fra selgerens innskudd/uttak i løpet av året, kommer en fram til aksjenes skattemessige verdier på realisasjonstidspunktet.

Det må korrigeres for eventuelle skattefrie inntekter/ikke-fradragsberettigede utgifter i perioden fra inntektsårets begynnelse til realisasjonstidspunktet, ved at de legges til/trekkes fra.

Har NOKUS-selskapet datterselskaper som også er NOKUS-selskaper, må disse selskapers verdi føres opp med skattemessig verdi i morselskapets balanse.

Dersom en deltaker har fått fradrag p g a garantiansvar i 1992 og/eller 1993, skal sum fradrag som skyldes garantiansvar fratrekkes i fradragsrammen. Et ev fratrekk som nevnt skal reduseres med ev inntektsført beløp, se rettleidingen til post 404.

Post 508

Omkostninger ved erverv av aksje legges til ved beregning av over-/underpris.

Post 509

Over-/underpris overføres til post 202. Overpris øker fradragsrammen, og underpris reduserer fradragsrammen. Hvordan en kan komme fram til over-/underpris, se rettleidingen til post 507 ovenfor.

Underskrift

Deltakeroppgaven skal for selskapet skrives under av den som er ansvarlig for selskapsoppgaven (RF-1245). Deltakeren skal i tillegg underskrive sitt eksemplar av deltakeroppgaven som skal vedlegges deltakerens selvangivelse.

II. Utestående fordringer mv på utenlandske debitorer

Navn og adresse på person, firma som skylder pengene	Fordring pr 1.1 i valuta	I. Fordring pr 1.1 i NOK	For likningskontoret	Renter i valuta	II. Renter i NOK	For likningskontoret	Valutakurs som er brukt ved omregning
Sum kolonne I inngår i selvangivelsen post 4.6.1							
Sum kolonne II inngår i selvangivelsen post 3.1.6							

III. Gjeld til utenlandske fordringshavere

Bankens, kredittytters, utlåners navn og adresse	Gjeld pr 1.1 i valuta	I. Gjeld pr 1.1 i NOK	For likningskontoret	Renter i valuta (skal dokumenteres)	II. Renter i NOK	For likningskontoret	Valutakurs som er brukt ved omregning
Sum kolonne I inngår i selvangivelsen post 4.8.3							
Sum kolonne II inngår i selvangivelsen post 3.3.2							

IV. Fast eiendom med tilbehør i utlandet

Eiendommens art	Eiendommens adresse og grunnboksbetegnelse el.	Kjøpesum i NOK	Antall uke- andeler (ved time- share)	Salgsverdi pr 1.1 i valuta	Salgsverdi pr 1.1 i NOK	For liknings- kontoret	Leieinntekter i valuta	I. Leieinntekter i NOK	For liknings- kontoret	Valutakurs som er brukt ved omregning
Sum kolonne I inngår i selvangivelsen post 3.1.6										

V. Annen formue i utlandet (dvs formue som ikke skal spesifiseres under rubrikkene ovenfor eller i skjema RF-1232)

Formuens art	Sted (adresse) hvor formuen befinner seg	Kjøpesum i NOK	Verdi pr. 1.1 i valuta	I. Verdi pr 1.1 i NOK	For liknings- kontoret	Valutakurs som er brukt ved omregning
Sum kolonne I inngår i selvangivelsen post 4.6.1						

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i
Finansdepartementets delegeringsvedtak av
24. oktober 1991, jf ligningsloven §§ 6-11 og 6-16b.

Aksjonærbeskatningen - Formular nr. 4

Oppgave over utenlandske aksjonærer
(herunder andelseiere i aksjefond) og utenlandske
innehavere av grunnfondsbevis.

Fylles ut av selskapet selv om opplysninger
blir gitt via Verdipapirsentralen.

Sendes til ligningskontoret innen utgangen av februar 1998,
selv om utsettelse er gitt med innlevering av selvangivelsen.

Til ligningskontoret i (kommune)

Selskapets løpenr.

Selskapets navn og adresse

Aksjer eller grunnfondsbevis tilhørende personer eller selskaper hjemmehørende i	Antall	Samlet pålydende	Samlet utbytte eller renter
A. Benin, Hellas, Russland, Tanzania, Trinidad og Tobago, Tunisia og Zimbabwe (Vanligvis 20% norsk skatt)			
B. Senegal (16% norsk skatt)			
C. Aserbajdsjan, Australia, Barbados, Brasil, Belgia, Bulgaria, Canada, Danmark, De Nederlandske Antiller, Den forente Arabiske Republikk (Egypt), Elfenbenkysten, Estland, Finland, Tyskland, Frankrike, Færøyene, Indonesia, Island, Israel, Italia, Jamaica, Japan, Kina, Kroatia (f.o.m. 6. mars 1996), Latvia, Litauen, Luxembourg, Malta, Marokko, Mexico, Nederland, New Zealand, Pakistan, Polen, Portugal, Singapore, Slovakia, Spania, Sri Lanka, Storbritannia, og Nord-Irland, Sveits, Sverige, Sør-Afrika, Sør-Korea, Tsjekkia, Ukraina, USA, Vietnam, Zambia og Østerrike (Vanligvis 15% norsk skatt)			
D. Irland, Romania og Ungarn (Vanligvis 10% norsk skatt)			
E. Gambia, Kypros, Malawi og Sierra Leone. (Vanligvis 5% norsk skatt)			
F. Malaysia (Ingen norsk skatt)			
G. Andre land (Vanligvis 25% norsk skatt) Her føres også aksjer som er registrert på forvalterkonti i Verdipapirsentralen etter aksjeloven § 3 - 14 (nomineekonti)			

Det må leveres særskilt tilleggsoppgave for tilfelle hvor den angitte skattesats ikke skal brukes fordi vedkommende aksjonær mv enten har fast driftssted i Norge eller råder over en større del av selskapets stemmetall (jfr. vedkommende skatteavtale).

Navnet på de(n) utenlandske aksjonær(er) mv	Antall	Samlet pålydende	Samlet utbytte eller renter

Sammen med dette skjema må for samtlige utenlandske aksjonærer mv vedlegges oppgave på formular nr. 2 ordnet og sammenheftet for hvert land. Det må påses at det gis opp fullstendig bostedsadresse. Blir fullstendige opplysninger på formular nr. 2 levert via Verdipapirsentralen, er det ikke nødvendig å legge ved oppgaven på formular nr. 2.

Sted og dato	Underskrift

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

2000/10	E. Aas: På leting etter målefeil - en studie av pleie- og omsorgssektoren. 31s.	ningsendringer i 1998 og befolkningsbasen (BEBAS) 1. januar 2000. 43s.
2000/11	I. Øyangen: Lokalvalgsundersøkelsen 1999: Dokumentasjonsrapport. 36s.	2000/25 E. Høydahl: FoB2001: Kommunenes innspill om kommunehefter. 18s.
2000/12	E. Engeli: Arealbruksstatistikk for tettsteder: Dokumentasjon av arbeid med metodeutvikling 1999. 50s.	2000/26 T. Kalve og J. Sørøy: Revisjon av barnevernsdata. 30s.
2000/13	F. Gundersen og A.E. Hustad: Statistikk over anmeldte lovbrudd og registrerte ofre: Dokumentasjon. 51s.	2000/27 A. Skoglund: Publikasjoner fra forskningsvirksomheten 1991-1999. 72s.
2000/14	T. Martinsen: Prosjekt over industriens energibruk. 58s.	2000/28 H. Hungnes: Omregning av KVARTS-relasjoner til MODAG-relasjoner. 12s.
2000/15	R. Ragnarsen: Harmonisert produksjonsstatistikk for industrien. 39s.	2000/29 R.N. Johnsen: Undersøking om foreldrebetaling i barnehagar, januar 2000. 36s.
2000/16	B. Halvorsen og R. Nesbakken: Fordelingseffekter av økt elektrisitetsavgift for husholdningene. 74s.	2000/30 O. Rognstad: Plan for landbruksstatistikken etter 1999. 23s.
2000/17	J. Fosen og L. Solheim: Avledede variable i registerstatistikk: To metoder for klassifikasjon av sysselsettingsstatus. 43s.	2000/31 Ø. Kleven: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000: Dokumentasjon og tabellrapport. 188s.
2000/18	K. Myklebust: Rapport fra seminar om stedfesting av bedrifter. Oslo 1. desember 1999. 73s.	2000/32 E. Rønning: Omnibusundersøkelse - mars 2000: Dokumentasjonsrapport. 34s.
2000/20	K. Bjønnes, G. Dahl, J. Johansen og Ø. Sivertstøl: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport: Fødsels- og sykepenger, 1992-1997. 109s.	2000/33 J. Johansen og J. Lajord: FD-trygd. Dokumentasjonsrapport. Utdanning. 1992-1997. 119s.
2000/21	A. Vedø, J-A. Sigstad Lie og J. Bjørnstad: Statistisk modellering i AKU: Modellstudier og modellestimering. 113s.	2000/34 A.L. Brathaug, J. Holmøy og H. Tønseth: Årsrapport: Kontaktutvalget for helse- og sosialstatistikk 1999. 24s.
2000/22	B. Strøm: MSG-6 Utslippsmodellens ligningsstruktur: Teknisk dokumentasjon. 49s.	2000/35 N. Barrabés: Norsk standard for utdanningsgruppering: Høringsnotat. 110s.
2000/23	T. Risberg, G. Rogdaberg og R.M. Rosvold: Sykepleiernes tilpasning i arbeidsmarkedet: En kort beskrivelse av teorier og dataregistre. 46s.	2000/36 D. Roll-Hansen og C.M. Hansen: En evaluering av datainnsamling gjennom KOSTRA: Rapportering av data fra 1999. 94s.
2000/24	A.S. Brørs, K. Dybendal, A.H. Foss og T. Jakobsen: Dokumentasjon av BESYS - befolkningsstatistikksystemet: Befolk-	2000/37 B.R. Joneid og Ø. Sivertstøl: FD - trygd: Dokumentasjonsrapport: Foreløpig uførestønad, 1992-1998. 30s.
		2000/38 R.N. Johnsen: Kommunale gebyrer knyttet til bolig. Januar 2000. 27s.
		2000/39 J-A.S. Lie: Revisjon av data til Pleie- og omsorgsstatistikken i 1997 og 1998. 83s.